

Jaarverslag 2022

PANTA RHEI
primair onderwijs

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

Inhoudsopgave

Voorwoord 3
A. HET BESTUURSVERSLAG 4
1. Panta Rhei-organisatie 5
1.1. Organisatieschema 5
1.2. Onze scholen 6
1.3. Leerlingenaantal 7
1.4. Code Goed Bestuur Primair Onderwijs 7
1.5. Het college van bestuur 7
1.6. De raad van toezicht 7
1.7. Het bestuursbureau en bovenschoolse projecten 7
1.8. Het directeurenoverleg 7
1.9. Medezeggenschap 7
1.10. Administratiekantoor 7
2. Waar staat Panta Rhei voor? 8
2.1. Onze missie ('waar staan we voor') 8
2.2. Onze kernwaarden 8
2.3. Onze visie ('waar gaan we voor') 8
2.4. Identiteit 8
2.5. Koersplan 2018-2022: 'Scherp aan de wind' 8
2.6. Zijn de gewenste resultaten uit het Koersplan 2018-2022 gerealiseerd? 8
2.7. Koersplan 2022-2026: 'Krachtig koers houden' 9
3. Onderwijskwaliteit 10
3.1. De doelstellingen in 2022 10
3.2. Onderwijs tijdens de pandemie 10
3.3. De resultaten van de landelijke eindtoets .. 11
3.4. Doorstroom naar het voortgezet onderwijs 11
3.5. Bovenschools ondersteuningsaanbod O4 en Passend Onderwijs 12
3.6. Monitoren Sociale Veiligheid 12
3.7. Lokaal Educatieve Agenda (LEA) 12
3.8. Passend Onderwijs 13
3.9. Masterplan basisvaardigheden 13
3.10. Opvang kinderen uit Oekraïne 14
4. Personeel 15
4.1. De doelstellingen in 2022 15
4.2. Strategisch personeelsbeleid 15
4.3. Onderwijsarbeidsmarkt 16
4.4. Opleiden in de School en Samen Opleiden 16
4.5. Professionele organisatie 16
4.6. CAO Primair Onderwijs 17
4.7. Ziekteverzuim, arbodienst en re-integratie 18
4.8. Regionale Vervangingspool 19
4.9. Arbeidsomstandigheden en duurzame inzetbaarheid 19
4.10. Beheersing van uitgaven inzake uitkeringen na ontslag 19
5. Huisvesting en beheer 20
5.1. De doelstellingen in 2022 20
5.2. Onderhoud en beheer van de scholen 21
5.3. Huur en medegebruik 21
5.4. Contractonderhoud 21
5.5. Nieuwbouw 21
5.6. Integraal huisvestingsplan gemeenten 22
5.7. Ventilatie op scholen 22
5.8. ICT 23
6. Financiën 24
6.1. Doelstellingen in 2022 24
6.2. Resultaat over 2022 25
6.3. Uitgaven speerpunten Koersplan 2018-2022 26
6.4. Balans 31-12-2022 27
6.5. Risicobeheersing 29
6.6. NPO 30
7. Continuïteitsparagraaf 33
7.1. Ontwikkeling van het leerlingenaantal 33
7.2. Ontwikkeling opbouw personele bezetting 33
7.3. Prognosebalans 2023-2026 34
7.4. Prognose kasstroomoverzicht 2023-2026 .. 34
7.5. Prognose verloop en samenstelling eigen vermogen 2023-2026 35
7.6. Normatief publiek eigen vermogen 35
7.7. Prognose staat van baten en lasten 2023-2026 36
7.8. Geprognosticeerde kengetallen 36
7.9. De planning- & controlcyclus 37
7.10. Allocatiebeleid 37
7.11. Investeringsbeleid 38
7.12. Inkoop- en aanbestedingsbeleid 38
7.13. Treasury 38
7.14 Onderwijsachterstandsmiddelen 38
7.15. Bezwaar beschikking rijksvergoeding augustus – december 2022 38
7.16. Samenvoeging Maerten van den Velde en De Lusthof per 1 augustus 2023 39
7.17. Toekomstparagraaf 40
8. Bestuur en organisatie 42
8.1. Organisatie 42
8.2. Verslag van het directeurenoverleg 44
8.3. Verslag van de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR) 44
8.4. Verslag van het college van bestuur (CvB) . 45
8.5. Klachten 47
9. Jaarverslag van de raad van toezicht (RvT) 48
B. DE JAARREKENING 50

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

Voorwoord

Panta Rhei biedt u hierbij het jaarverslag 2022 aan. Het geeft u een beeld van de ontwikkelingen die zich in het afgelopen kalenderjaar hebben voorgedaan.

2022 was een bewogen jaar. In de eerste maanden hadden we nog te maken met de verscherpte maatregelen in verband met corona. Na maart werden de maatregelen versoepeld en verdwenen ze vrijwel volledig. Het lijkt inmiddels ook al lang geleden: verplicht mondkapjes dragen, de avondklok, anderhalve meter afstand houden, looproutes in scholen, bedrijven en in winkelstraten, en afstandsonderwijs in vrijwel alle onderwijssectoren. Het coronavirus gaat niet meer weg en blijft besmettelijk. Maar draconische maatregelen waaronder het sluiten van scholen zijn niet meer aan de orde. De overheid legt bij een pandemie de verantwoordelijkheid van handelen bij de sectoren zelf. Daarvoor zijn er vier scenario's gepubliceerd (van donkergroen naar rood) waarin scholen kunnen aanvullen welke maatregelen in welk scenario van toepassing zijn, waardoor rekening wordt gehouden met schoolspecifieke omstandigheden.

In dit jaar verscheen ook het nieuwe *Koersplan 2022-2026* waarin vier strategische thema's benoemd zijn: *kansengelijkheid, een eigentijds curriculum, voldoende én bekwaam personeel*, en *scholen werken samen met relevante partners*. Bij elk thema zijn twee of drie ambities geformuleerd die we willen realiseren in de komende jaren. De uitwerking van deze ambities ligt in handen van directies: elke directeur is verbonden aan een thema en betrokkenen stellen een planning op wanneer met wie en (eventueel) met inzet van welke middelen de ambities uitgewerkt worden. De vier thema's en ambities worden ook opgenomen in het *Schoolplan 2023-2027* dat elke school momenteel opstelt.

Op personeelsgebied blijft de werving van nieuw personeel en het behoud van huidig personeel een uitdaging, ook in de komende jaren wanneer de tekorten nog verder op zullen lopen. Dit kalenderjaar zijn twee samenwerkings-overeenkomsten gesloten tussen Panta Rhei, enkele andere besturen in onze regio, en de *Hogeschool Leiden* en *InHolland.* Meerdere scholen van Panta Rhei zullen zich ontwikkelen tot opleidingsschool, waarbij studenten vanaf het eerste jaar twee dagen in de week stage lopen en gedurende hun opleiding aan hetzelfde bestuur verbonden blijven. De stage wordt elk jaar op een andere school binnen het bestuur gevolgd. Op deze wijze leren scholen en studenten elkaar ook goed kennen waardoor studenten toekomstige personeelsleden van Panta Rhei kunnen worden.
Daarnaast is ook dit jaar ingezet op het vergroten van de bekendheid van Panta Rhei – met name op social media – door de inzet van een externe PR-medewerker.
Ook het behoud van huidig personeel is van belang; het bieden van professionaliserings-/loopbaan-mogelijkheden, goede arbeidsomstandigheden en waardering zijn hierbij belangrijke aspecten.

De onderwijsresultaten waren dit jaar iets beter dan in het vorige jaar en dat stemt tot tevredenheid. De missie van Panta Rhei, 'uitstekend onderwijs op uitstekende scholen' daagt ons ook ieder jaar uit om kritisch naar de resultaten te kijken en hoge verwachtingen te blijven koesteren.

Financieel staat de stichting er ook dit jaar goed voor. De extra *NPO*-middelen zijn volop ingezet. Er is geen sprake van bovenmatige reserves en de continuïteit van de organisatie blijft gewaarborgd.

Kortom: we kunnen als organisatie terugkijken op een jaar dat in grote lijnen aan de verwachtingen heeft voldaan. De gevolgen van de pandemie en de oorlog in *Oekraïne* werpen voor velen echter een schaduw over dit jaar. Laten we hopen dat het komend jaar er weer een van vrede en veiligheid mag worden!

Mr. Harry van de Kant
College van Bestuur

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

A. HET BESTUURSVERSLAG

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

1. Panta Rhei-organisatie

Stichting Panta Rhei (werkgeversnummer 41447) vormt het bevoegd gezag van zeventien basisscholen in *Leidschendam-Voorburg* en omgeving. In 2022 telt de stichting 505 medewerkers die gezamenlijk zorgdragen voor het onderwijs aan ongeveer 5.000 leerlingen.

Het bevoegd gezag van Panta Rhei is in handen van een college van bestuur dat uit één persoon bestaat. Een raad van toezicht, bestaande uit vijf personen, vervult de toezichthoudende rol.

Als besturingsfilosofie gaan we uit van het subsidiariteitsbeginsel: de verantwoordelijkheden worden laag in de organisatie gelegd waar ze gedragen kunnen worden. Zo is iedere directeur integraal schoolleider en dus verantwoordelijk voor datgene wat in de school gebeurt. De bestuurder is eindverantwoordelijk voor alles wat in de organisatie gebeurt.

Elk kwartaal verschijnt een bestuursrapportage waarin de ontwikkelingen op organisatieniveau worden beschreven (publieke verantwoording).

1.1. Organisatieschema

De Panta Rhei-organisatie op 1 januari 2023:

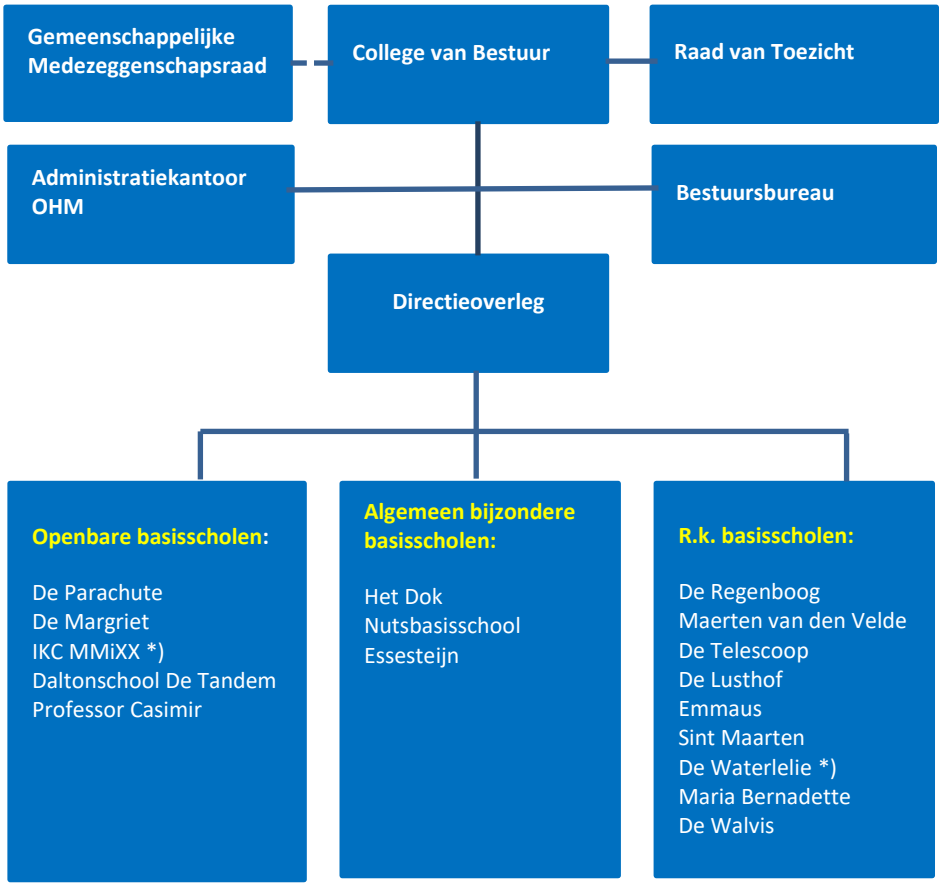

**) Dit zijn fusiescholen die indertijd bij de fusie een brinnummer hebben behouden (gerelateerd aan een denominatie). Zij geven een eigen invulling aan de identiteit.*

Aan elke school is een Medezeggenschapsraad (MR) en een Oudervereniging of Ouderraad verbonden.

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

1.2. Onze scholen

De scholen van Panta Rhei zijn verdeeld over de gemeenten *Leidschendam-Voorburg* (twaalf; waarvan vijf in de kern *Leidschendam*, zes in de kern *Voorburg* en één in de kern *Stompwijk*), *Voorschoten* (drie), *Den Haag* (één, in *Leidschenveen*), en *Oegstgeest* (één).

De Panta Rhei-scholen in 2022

Naam school	Directeur	Aantal leerlingen op 1 februari 2022
RKBS De Regenboog Rouboslaan 12, 2252 TP Voorschoten	Patrick van der Spek	338
SWS Essesteijn Elzendreef 4, 2272 EB Voorburg	Ed Schut	484
RKBS Maerten van den Velde Dr. Van Noortstraat 90, 2266 HA Leidschendam	Kees Jan Visser (meerschools directeur)	152
Nutsbasisschool Elstlaan 6, 2252 LC Voorschoten	Karin van Schalkwijk	244
Kindcentrum De Telescoop (vh **Pius X)** Oranje Nassaustraat 1b 2271 SJ Voorburg	Christianne Ahuis (interim-directeur tot 1-8-2022 Mariella Ditmar en Rianne van IJzendoorn (vanaf 1-8-2022)	294
RKBS De Lusthof Lusthofstraat 7, 2271 XV Voorburg	Kees Jan Visser (meerschools directeur)	490
RKBS Emmaus Elstlaan 4, 2252 LC Voorschoten	Marleen Oldengarm	284
RKBS Sint Maarten Wijkerlaan 10, 2271 EP Voorburg	Henri de Waard (Maaike van der Valk tijdelijk vanaf 1-8-2022 i.v.m. ziektevervanging)	355
OBS De Margriet Dobbelaan 9, 2262 EA Leidschendam	Yvette Baai-Muijsson	126
IKC MMiXX De Tol 251, 2266 EE Leidschendam	Richard Joosse (interim-directeur)	220
Openbare Daltonbasisschool De Tandem Leenkamp 7-9, 2264 KW Leidschendam	Harro Mol	239
OBS Professor Casimir Van Deventerlaan 16, 2271 TX Voorburg	Ronald van Leeuwen	252
OBS De Parachute Van Lodensteijnstraat 6, 2274 TZ Voorburg	Mariella Ditmar (tot 1-8-2022) Christianne Ahuis (interim-directeur, vanaf 1-8-22)	193
IKEC De Waterlelie Prinsenhof 4b, 2263 EV Leidschendam	Sharon Schouwenaar en Caja Schuijt	197
RKBS Maria Bernadette Van Ruijsdaellaan 91, 2264 TA Leidschendam	Ronald Duijs en Eric Koele	272
RKBS De Walvis Eendenplein 5, 2492 NZ Den Haag	Jenny Kossen	409
ABS Het Dok Rustenburgerpad 8, 2342 BT Oegstgeest	Carin Robles	422

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

1.3. Leerlingenaantal

Op 1 februari 2022 telden de gezamenlijke Panta Rhei-scholen 4.971 leerlingen. In 2021 waren dat op de toen geldende teldatum 1 oktober 4.796 leerlingen.

1.4. Code Goed Bestuur Primair Onderwijs

Zowel de raad van toezicht als het bestuur handelt conform het bepaalde in de 'Code Goed Bestuur Primair Onderwijs' die het laatst gewijzigd is in 2020. De Code is te vinden op de website van Panta Rhei.

1.5. Het college van bestuur

Het college van bestuur bestaat uit één bestuurder: *Mr. Harry van de Kant.* De bestuurder vormt het bevoegd gezag en is de werkgever van alle personeelsleden.

1.6. De raad van toezicht

De raad van toezicht oefent toezicht uit op de kwaliteit van het bestuurlijk handelen. Daarnaast is ze klankbord voor en werkgever van de bestuurder. De raad bestaat uit vijf personen:

- *Corinne van Hameren* – voorzitter
- *Erwin Devilee* - vicevoorzitter
- *Carolien Gravesteijn*
- *Nick Snoeker* (toegetreden op 1-1-2022)
- *Marie-Louise van Mourik* (toegetreden op 1-9-2022).

Het jaarverslag van de raad van toezicht is te vinden op pagina 49.

1.7. Het bestuursbureau en bovenschoolse projecten

De bestuurder wordt op het bestuursbureau ondersteund door een team dat eind 2022 bestond uit acht (parttime) medewerkers: twee secretariaatsmedewerkers, vijf stafspecialisten voor de domeinen onderwijs en kwaliteit, personeel en organisatie, huisvesting en ICT, een controller.

Daarnaast biedt het bestuursbureau een werkplek aan collega's die meewerken aan bovenschoolse projecten zoals: vier orthopedagogen (O4), een onderwijsspecialist Passend Onderwijs, een externe communicatiespecialist en een leraar met onderzoeksopdrachten uit het netwerk academische leraren.

1.8. Het directeurenoverleg

De directeuren van de Panta Rhei-scholen vormen het directeurenoverleg. Eén van de directeuren is voorzitter, de bestuurder is deelnemer. De agendacommissie bestaat uit drie directeuren (waaronder de voorzitter), de bestuurder en de managementassistente. Het jaarverslag van het directeurenoverleg staat op pagina 45.

1.9. Medezeggenschap

De Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR) van Panta Rhei wordt gevuld vanuit de medezeggenschapsraden (MR'en) van de scholen. De GMR heeft één zetel per school. De GMR wordt ondersteund door een ambtelijk secretaris vanuit het bestuursbureau. Het jaarverslag van de GMR is opgenomen op pagina 45-46.

1.10. Administratiekantoor

De personele en financiële administratie van Panta Rhei wordt gevoerd door *OHM,* (sinds 2022 onderdeel van *OOG & OHM Onderwijsondersteuning)* in Amsterdam.

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

2. Waar staat Panta Rhei voor?

2.1. Onze missie ('waar staan we voor')

De **missie** van Panta Rhei luidt: 'het bieden van uitstekend onderwijs op uitstekende scholen'.

2.2. Onze kernwaarden

Onze kernwaarden 'vertrouwen, verbondenheid, verantwoordelijkheid' geven aan waarvoor wij staan, wie we zijn en - vooral - wie we willen zijn. Ze vormen het fundament van onze organisatie. Binnen alle geledingen van Panta Rhei zijn deze waarden het vertrekpunt voor ons handelen, ons onderwijsaanbod en de omgang met leerlingen, ouders en medewerkers. Ze zorgen intern voor verbinding en zijn bepalend voor ons imago.

2.3. Onze visie ('waar gaan we voor')

Een Panta Rhei-school stelt zowel de ontwikkeling van elke leerling als de ontwikkeling van de samenleving als geheel centraal. Vanuit de eigen identiteit en binnen onze mogelijkheden bieden we onderwijs op maat. In onze didactische aanpak hebben daarom meervoudige instructie, zelfstandig leren (autonomie, eigenaarschap) en een adequate ondersteuningsstructuur een belangrijke plaats. We vinden dat leerlingen zich in een prettige, veilige en uitdagende leeromgeving moeten kunnen ontwikkelen en ze competente en gemotiveerde leraren verdienen.

Een Panta Rhei-school staat midden in de samenleving. We werken intensief samen met ouders en andere partners in onze omgeving. We kijken naar binnen én naar buiten. We kijken terug én vooruit. We zijn alert op maatschappelijke ontwikkelingen en anticiperen daar zo goed mogelijk op. We willen onze leerlingen immers optimaal voorbereiden om straks als zelfstandige, verantwoordelijke en gelukkige burgers hun plek te vinden in de maatschappij. Een maatschappij die zich kenmerkt door ruimte voor en acceptatie van verschillen, verdraag-zaamheid, kansengelijkheid, zorg en verantwoordelijkheid voor elkaar!

2.4. Identiteit

Een belangrijk uitgangspunt van Panta Rhei is de eigen identiteit van de scholen. De identiteit en de positie van de openbare, algemeen bijzondere en katholieke basisscholen zijn in de statuten van de stichting verankerd, waardoor het behoud van de eigen cultuur en signatuur van de scholen gewaarborgd is. De schooldirecties concretiseren in hun schoolplan hoe de school het katholieke, openbare of algemeen bijzondere karakter verder wil vormgeven. Daarmee bepaalt de school zelf hoe de identiteit van de school in de praktijk van alle dag wordt ingevuld.

2.5. Koersplan 2018-2022: 'Scherp aan de wind'

2022 was het laatste jaar uit de planperiode van ons koersplan '*Scherp aan de wind*'. In dit Koersplan verwoordden wij onze ambities voor deze planperiode aan de hand van drie speerpunten: de brede ontwikkeling (kwalificatie, socialisatie en persoonsvorming), de professionele organisatie en maatschappelijke betrokkenheid. Per speerpunt beschreven we de gewenste resultaten om aan het eind van deze planperiode in 2022 te kunnen zeggen dat een Panta Rhei-school:

- zorgt voor uitdagend en toekomstgericht onderwijs dat inspeelt op de talenten en leerbehoeften van alle leerlingen en doorgaande leer- en ontwikkelingslijnen realiseert;
- onderwijs biedt van hoge kwaliteit. Dit begint met de basisvaardigheden die alle leerlingen in alle tijden nodig hebben, maar er is ook aandacht voor brede persoonlijke en maatschappelijke vorming in een sociaal veilige omgeving;
- op deze wijze bijdraagt aan de vorming van de maatschappij van de toekomst waarin ruimte voor en acceptatie van verschillen is, sprake is van verdraagzaamheid, kansengelijkheid, zorg en verantwoordelijkheid voor elkaar;
- een team van medewerkers en leidinggevende(n) heeft dat zich individueel en collectief professioneel ontwikkelt om hieraan een belangrijke bijdrage te leveren.

2.6. Zijn de gewenste resultaten uit het Koersplan 2018-2022 gerealiseerd?

De ambities uit ons Koersplan zijn op het bestuursbureau en de scholen vertaald in doelen, activiteiten, inzet van middelen en de gewenste resultaten. Op de scholen wordt de voortgang besproken in de halfjaarlijkse managementgesprekken met de bestuurder; de rapportage daarvan is te vinden in hoofdstuk 8. Op het bestuursbureau vormen de doelen voor de stafspecialisten per beleidsdomein een van de uitgangspunten voor de

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

werkzaamheden. De voortgang daarvan wordt per beleidsdomein beschreven in de hoofdstukken 3, 4, 5 en 6. Elk van deze hoofdstukken begint met een tabel waarin over de voorgenomen doelen voor dit jaar wordt gerapporteerd en met een gekleurde bol de voortgang wordt aangegeven:

- Aantoonbaar gerealiseerd
- In ontwikkeling
- Niet gerealiseerd.

2.7. Koersplan 2022-2026: 'Krachtig koers houden'

In de loop van 2021 startte een werkgroep met het in kaart brengen van de route naar een koersplan voor de nieuwe planperiode 2022-2026. In de tweede helft van 2021 is de bestuurder met alle organisatiegeledingen in gesprek gegaan over de vraag: 'Op welke trends/ontwikkelingen (binnen Panta Rhei, regionaal, landelijk, mondiaal) willen we als Panta Rhei met ons koersplan een antwoord formuleren?' En welke ambities passen daarbij? Dit leidde tot de keuze voor vier thema's:

- Kansengelijkheid
- Een eigentijds curriculum
- Voldoende én bekwaam personeel
- Scholen werken samen met relevante partners.

Bij elk thema zijn 2-3 ambities beschreven die nader uitgewerkt worden in de schoolplannen 2023-2027. Deze worden momenteel opgesteld door de scholen, in samenspraak met de Medezeggenschapsraden. Aan elk thema zijn meerdere directeuren verbonden; zij dragen zorg voor de onderlinge afstemming tussen scholen, monitoren de uitwerking en realisatie van de ambities. In elk directeurenoverleg is ruimte ingericht voor werkgroepoverleg.

De geledingen en alle personeelsleden zijn periodiek geïnformeerd over het proces in nieuwsbrieven. Het nieuwe *Koersplan 2022-2026* is in het voorjaar van 2022 als concept verspreid voor commentaar, waarna het definitieve plan in april 2022 is vastgesteld en gepubliceerd.Vervolgens is het Koersplan in boekvorm gedruk, als pdf op de website geplaatst en verbeeld door *Mai Flesseman*. Bij elke school hangt de verbeelding van het koersplan op canvas (150 x 60 cm) op een opvallende plek.

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

3. Onderwijskwaliteit

3.1. De doelstellingen in 2022

Doelstelling	Rapportage	Resultaat
Scholen bieden hun leerlingen een beredeneerd aanbod: leerstof gericht op hetgeen leerlingen moeten beheersen om optimale kansen in het voortgezet onderwijs te hebben.	Scholen werken met referentieniveaus en cruciale doelen op de gebieden Begrijpend Lezen, Taalverzorging en Rekenen/ Wiskunde.	●
De toetsresultaten van individuele leerlingen laten zien dat het leerrendement gelijk is aan of hoger is dan de gestelde verwachtingen.	Dit wordt gemonitord middels de LOVS-toetsen, de eindtoets in groep 8, de NSCCT in groep 6 en de bovenschoolse analyse die hiervan wordt gemaakt.	●
Er is zichtbaar sprake van een goede aansluiting tussen datgene wat aangeboden is in scholen en de werkwijze van scholen voor voortgezet onderwijs waar onze leerlingen naar toe gaan.	Er is een goede samenwerking tussen Panta Rhei en de VO-scholen in Leidschendam-Voorburg. We organiseren jaarlijkse overleggen, PO-VO bezoekdagen, en vragen gezamenlijke subsidies aan. De VO-scholen binnen Leidschendam-Voorburg doen mee aan de interscholaire bezoeken van Panta Rhei. Jaarlijks ontvangen de scholen via Vensters PO overzichten van de plaatsing van oud-leerlingen in het derde jaar VO. Deze gegevens worden naast de gegeven schooladviezen gelegd.	●
Via samenwerking met een school voor voortgezet onderwijs (Gymnasium Novum) kunnen hoogbegaafde leerlingen uit groep 7 en/of 8 die klaar zijn met de leerstof dagdelen per week onderwijs volgen, gegeven door docenten en leerlingen bovenbouw van genoemde school.	Groep 9 ging dit jaar voor de vierde keer van start, dit keer met 18 leerlingen.	●
Op initiatief van enkele directeuren wordt de bovenschoolse plusklas voortgezet.	De bovenschoolse plusklas is dit jaar voor de vierde keer van start gegaan.	●
De scholen monitoren periodiek de (cognitieve) opbrengsten van het onderwijs en nemen desgewenst maatregelen om deze te verbeteren.	Scholen analyseren hun M- en E-toetsen van het Cito-leerlingvolgsysteem. Bovenschools worden de resultaten van de groepen 3 t/m 8 in kaart gebracht op de gebieden Rekenen/Wiskunde, Spelling en Begrijpend lezen.	●
Jaarlijks worden er interscholaire bezoeken georganiseerd.	Op 16 maart 2022 vonden bezoeken plaats tussen scholen van Panta Rhei en scholen van Spinoza Scholengroep. Kennis nemen van ontwikkelingen en collegiale ontmoetingen staan voorop.	●
Scholen worden bij het onderwijsproces ondersteund door de inzet van orthopedagogen en de onderwijsspecialist Passend Onderwijs.	Het aantal orthopedagogen is uitgebreid naar vier. Zij voeren onderzoeken uit, observaties, hebben gesprekken met leraren, intern begeleiders, directies, ouders. De onderwijsspecialist Passend Onderwijs ondersteunt alle scholen die met vraagstukken rondom zorgplicht en plaatsing elders te maken hebben.	●

3.2. Onderwijs tijdens de pandemie

In 2022 is – in tegenstelling tot 2020 en 2021 – geen sprake geweest van gedwongen schoolsluiting. Wel moesten regelmatig groepen gedwongen thuisonderwijs volgen vanwege afwezigheid van positief geteste/zieke leraren en geen vervanging aanwezig. Dit legde een grote druk op de schoolleiding (organisatie, communicatie) en ook van (parttime) teamleden werd veel (extra) gevraagd.

In de zomervakantie zijn landelijke scenario's vastgesteld voor alle sectoren, waaronder het onderwijs. In voor-komende situatie dienen in ieder geval de bij elk scenario beschreven maatregelen opgevolgd te worden. Daarnaast kan elke school specifieke maatregelen treffen die beschreven staan in een draaiboek (instemming MR).

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

3.3. De resultaten van de landelijke eindtoets

De landelijke eindtoets voor groepen 8 werd in april afgenomen. Bovenschools is weer een uitvoerige analyse gemaakt in samenwerking met *Helder Onderwijsadvies*: de rapportage *Zicht op Kwaliteit*. De onderstaande overzichten tonen de behaalde resultaten voor niveau *1F* en *1S/2F* te zien voor de vakgebieden *Lezen*, *Taalverzorging* en *Rekenen* bij elkaar. In de kolom 'Behaalde resultaten *1F* en *1S/2F* van de school' worden de vakken gekleurd:

- **Groen**: het behaalde resultaat ligt boven de signaleringswaarde en boven het landelijk gemiddelde van de schoolwegingsgroep
- **Oranje**: het behaalde resultaat ligt boven de signaleringswaarde en onder het landelijk gemiddelde van de schoolwegingsgroep

School:	Toets	School-weging	Signalerings-waarde 1F	Behaald 1F	Signalerings-waarde 1S/2F	Behaald 1S/2F	Landelijk gemiddelde
De Regenboog	CITO	22,28	85%	97,7%	61,1%	67,0%	69,7%
Essesteijn	CITO	24,21	85%	95,7%	56,6%	52,3%	67,2%
Maerten vd Velde	AMN	28,24	85%	98,7%	50,6%	56,4%	63,3%
Nutsbasisschool	CITO	20,96	85%	100%	66,8%	81,0%	78,4%
Pius X	CITO	21,61	85%	97,0%	63,9%	69,7%	74,8%
De Lusthof	CITO	21,61	85%	99,0%	63,9%	70,3%	74,8%
Emmaus	CITO	22,70	85%	100%	61,1%	81,0%	69,7%
St. Maarten	CITO	21,93	85%	96,0%	63,9%	77,0%	74,8%
De Margriet	IEP	35,91	85%	97,7%	37,5%	62,0%	51,4%
MMiXX	IEP	33,55	85%	87,6%	41,5%	43,6%	55,1%
De Tandem	IEP	30,22	85%	98,3%	47,3%	68,0%	60,2%
Prof. Casimir	CITO	22,08	85%	100%	61,1%	74,3%	69,7%
De Parachute	IEP	31,77	85%	96,7%	45,5%	71,3%	58,6%
IKEC De Waterlelie	IEP	37,68	85%	92,3%	33,9%	63,0%	49,2%
Maria Bernadette	CITO	25,07	85%	97,0%	55,1%	72,0%	65,9%
De Walvis	IEP	26,89	85%	97,3%	53,6%	55,3%	64,8%
Het Dok	CITO	24,44	85%	96,3%	56,6%	68,7%	67,2%

3.4. Doorstroom naar het voortgezet onderwijs

Alle leerlingen van groep 8 kregen een basisschooladvies. Op basis van dit advies worden de leerlingen geplaatst op een school voor voortgezet onderwijs. In het schooljaar 2021-2022 zijn de volgende basisschooladviezen gegeven:

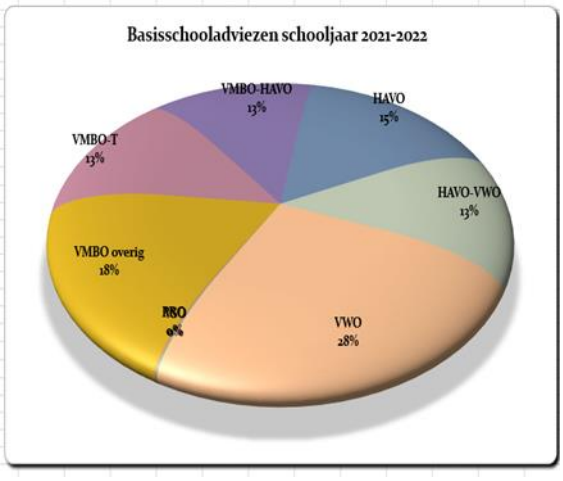

Schooljaar 2021-2022

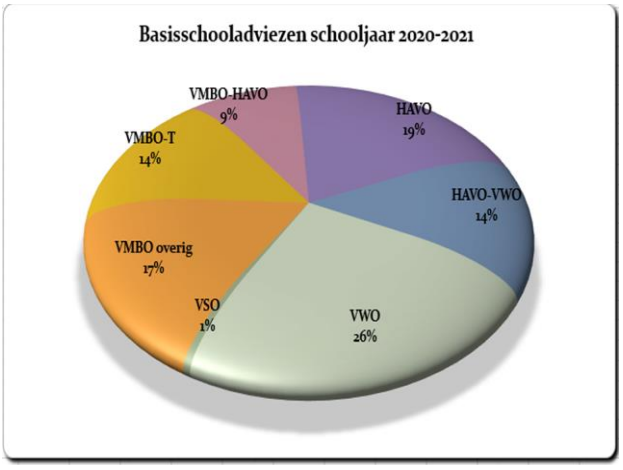

Schooljaar 2020-2021

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

Scholen geven aan dat, in lijn met het advies van *OCW*, ambitieuzer is geadviseerd om zo te voorkomen dat leerlingen door de periode van afstandsonderwijs een lager advies zouden krijgen dan op basis van hun capaciteiten gerechtvaardigd zou zijn.

Wanneer de Eindtoets beter wordt gemaakt dan het gegeven advies, is de school verplicht om te overwegen het advies naar boven bij te stellen. Dit jaar is voor het eerst gemonitord hoeveel adviezen er per school zijn herzien. Hieronder een overzicht van het aantal herziene adviezen per school:

School:	Aantal herziene adviezen
De Lusthof	4
IKEC De Waterlelie	4
De Margriet	8
De Regenboog	0
De Tandem	3
De Walvis	6
IKC MMIXX	5
Essesteijn	7
Maerten van den Velde	0
De Parachute	5
Professor Casimirschool	7
Pius X	5
Emmaus	3
Maria Bernadette	2
Het Dok	7
Sint Maartensschool	1
Nutsbasisschool	1

3.5. Bovenschools ondersteuningsaanbod O4 en Passend Onderwijs

Panta Rhei heeft eigen orthopedagogen in dienst die werken aan ***O**rthopedagogische **O**nderwijs- en **O**ntwikkelings-**O**ndersteuning (O4)* binnen de 17 basisscholen van Panta Rhei en op bovenschools niveau. Zij vormen de afdeling O4 binnen Panta Rhei. Per 1 augustus 2022 is het aantal orthopedagogen uitgebreid met één, waardoor er nu vier werkzaam zijn (2,6 fte). Eén orthopedagoog is generalist, een tweede orthopedagoog volgt de opleiding tot generalist en rondt deze begin 2023 met succes af. De werkzaamheden bestaan grotendeels uit het in kaart brengen van de ondersteuningsbehoeften van de school en/of de leerling, waarbij oog is voor de gehele context. Naast handelingsgerichte diagnostiek (o.a. observaties, gesprekken met leraren, onderzoeken) nemen zij deel aan *MDO's.* Ook voeren zij gesprekken met betrokkenen (kind, ouders, leraar, intern begeleiders, directies, ouders en evt. externe betrokkenen) en verzorgen zij in sommige situaties een scholingsaanbod en/of (mediërende) begeleiding. Periodiek is overleg met de senior stafspecialist Onderwijs en Kwaliteit, de bestuurder en in voorkomende situatie ook met de onderwijsspecialist Passend Onderwijs.

De onderwijsspecialist Passend Onderwijs (0,5 fte) bood ook in 2022 bij vrijwel alle scholen ondersteuning bij het vervullen van de zorgplicht, waaronder de plaatsing van leerlingen op een passende(r) onderwijsplaats. De onderwijsspecialist heeft een uitgebreid plaatselijk en regionaal netwerk waar in voorkomende situaties dankbaar gebruik van wordt gemaakt ten behoeve van passend onderwijs voor kinderen/leerlingen.

3.6. Monitoren Sociale Veiligheid

Vanuit de zorgplicht sociale veiligheid monitort iedere school jaarlijks de veiligheidsbeleving van de leerlingen. Iedere school bepaalt zelf met welk goedgekeurd instrument dit gebeurt en op welk moment van het schooljaar. Het instrument dient zowel de fysieke als de psychische en sociale veiligheid te meten. Binnen Panta Rhei worden verschillende instrumenten gebruikt. De meeste scholen maken gebruik van *SCOL* of de monitoring sociale veiligheid van *Venster PO*. Ook *Kanvas* (Kanjertraining) en *Viseon* worden gebruikt. De resultaten van deze monitoring worden binnen de school besproken en hier vloeien eventuele vervolgacties uit voort.

3.7. Lokaal Educatieve Agenda (LEA)

De *Lokaal Educatieve Agenda (LEA) 2019-2023* van de gemeente *Leidschendam-Voorburg* bevat een aantal ambities die worden voorbereid en uitgevoerd door werkgroepen. Besluitvorming vindt plaats in een stuurgroep. Uit de

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

stuurgroep is een regiegroep samengesteld die de verbinding vormt met een aantal (6) werkgroepen, bestaande uit vertegenwoordigers van betrokken organisaties. Elke werkgroep werkt een speerpunt uit de *LEA* uit: gelijke kansen, verbinding passend onderwijs-jeugdhulp, preventie en voorkomen van uitval, brede ontwikkeling en integraal kindcentrum, doorgaande leerlijnen, en aansluiting onderwijsarbeidsmarkt.

In *Voorschoten* is in de loop van 2022 ook een *LEA* opgesteld, in samenspraak tussen gemeente en schoolbesturen. Er zijn drie speerpunten benoemd: een goede verbinding tussen kinderopvang en zorg en tussen onderwijs en zorg, het voorkomen en bestrijden van stagnatie in de (taal)ontwikkeling, en sterke doorgaande lijnen en goede overgangen. Er is een substantieel bedrag - *NPO* gemeente – beschikbaar voor de uitwerking, groot € 291.600.

3.8. Passend Onderwijs

Ook in 2022 was Panta Rhei aangesloten bij twee samenwerkingsverbanden: *de Stichting Passend Primair Onderwijs Haaglanden (SPPOH*; 61.000 leerlingen) en *Passend Primair Onderwijs regio Leiden (PPO Leiden*; 19.000 leerlingen). De ondersteuningsstructuur van beide samenwerkingsverbanden is beschreven in hun ondersteuningsplan.

SPPOH

Alle scholen die vallen onder *SPPOH* hebben een *Schoolondersteuningsprofiel (SOP)*. Dit beschrijft welke ondersteuning de school wel/niet kan bieden en hoe hiermee om wordt gegaan. Het *SOP* is voornamelijk een communicatiemiddel naar ouders. Ook maakt het aan collegascholen duidelijk hoe de basisondersteuning eruit ziet en welke extra ondersteuning de school daarnaast kan bieden. De scholen hebben hun nieuwe *SOP* opgesteld voor 2022-2025 en voor 1 januari 2023 op hun eigen website gepubliceerd.

De gelden van de arrangementen gaan volledig naar de scholen. De Intern begeleider bewaakt hiervan de uitvoering. Ook de gelden van de basisondersteuning gaan volledig naar de scholen. De basisondersteuning wordt ingezet voor de ondersteuningsstructuur op de school (inzet IB, RT). Binnen de scholen die vallen onder *SPPOH* zijn in totaal 83 arrangementen ingezet (waarvan 4 hoogbegaafdenarrangementen) en 19 toelaatbaarheidsverklaringen afgegeven.

PPO Leiden

Onze scholen in *Voorschoten* en *Oegstgeest* maken deel uit van samenwerkingsverband *Primair Passend Onderwijs Leiden* e.o. (*PPO Leiden*). De scholen die vallen onder *PPO Leiden* beschrijven in het document *Perspectief op School (POS*) hoe zij de basisondersteuning vormgeven.

Dit samenwerkingsverband keert één bedrag per leerling per jaar uit voor zowel de basis- als de extra ondersteuning. De bestuurder van Panta Rhei is lid van de algemene ledenvergadering (*ALV*), die in 2022 vijf keer bijeen kwam.

3.9. Masterplan basisvaardigheden

Kort voor de zomervakantie maakte minister *Wiersma (OCW: PO/VO*) bekend een masterplan basisvaardigheden op te willen zetten. Aanleiding vormt het recente jaarverslag *de Staat van het Onderwijs* van de *Inspectie van het Onderwijs*. Hierin wordt een dalende trend gesignaleerd in de opbrengsten van rekenen en taal (taalvaardigheid en lezen). Ook internationaal onderzoek laat een dalende trend zien. Naast rekenen en taal rekent de minister ook burgerschap en digitale geletterdheid tot de basisvaardigheden.
Het masterplan bevat vijf pijlers:

- Extra tijd en ruimte voor kwalitatief goede leraren;
- Effectieve leer- en ontwikkelmiddelen;
- Aansluiting school en omgeving;
- Basisblik door monitoring en onderzoek, inclusief scherper toezicht;
- Duidelijke opdracht aan het funderend onderwijs.

In een schrijven aan de *Tweede Kamer*, mei jl. geeft de minister wel aan oog te hebben voor de druk die scholen en besturen ervaren, maar niet duidelijk wordt hoe dit masterplan tegemoet zal komen aan die druk, die onder andere ontstaat door tekorten aan personeel, ad hoc overheidsbeleid, een overvloed aan maatschappelijke opdrachten die de scholen opgelegd krijgen en de toename van administratieve lasten.
Inmiddels heeft de *Inspectie van het Onderwijs* de toezichtkaders *PO/VO/MBO* aangepast. Vanaf het schooljaar 2023-2024 wordt voor de basisvaardigheden een aparte standaard opgenomen. De huidige kerndoelen voor taal en rekenen/wiskunde worden concreter gemaakt en in 2023 opgeleverd. In 2023 komen kerndoelen voor burgerschap en digitale geletterdheid. Deelname aan een aantal (inter)nationele peilingsonderzoeken wordt verplicht.

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

Er komt structurele financiering voor het versterken van de basisvaardigheden. Vanaf 2026 ontvangen alle scholen een basisbedrag, scholen waar de prestaties daartoe aanleiding geven krijgen daarbovenop een aanvullend bedrag. Hiervoor wordt een prestatie-indicator ontwikkeld met gegevens uit doorstroomtoetsen. Deze nieuwe financiering bouwt in systematiek en tijdpad voort op het *NPO.*

3.10. Opvang kinderen uit Oekraïne

De gevolgen van de oorlog in *Oekraïne,* die in februari 2022 door *Rusland* begon, zijn ook in ons land merkbaar Miljoenen mensen zijn gevlucht naar andere landen. De grootste opvang wordt geregeld in de naastgelegen landen, maar ook in Nederland zijn inmiddels meer dan 80.000 vluchtelingen gearriveerd. De 25 veiligheidsregio's in ons land regelen gezamenlijk opvangplaatsen.

Een aantal vluchtelingen is in gemeenten opgevangen door familie, vrienden e.d. De kinderen in de leeftijd 4 tot 18 jaar zijn leerplichting. Gemeenten hebben een regierol bij de opvang en in samenspraak met kinderopvang, schoolbesturen, sport en cultuur, jeugdzorg wordt afgestemd hoe tegemoet gekomen kan worden aan een zinvol dagritme voor deze kinderen.

In de gemeente *Leidschendam-Voorburg* is een opvang gerealiseerd in een voormalig schoolgebouw, *De Haar.* Hier is ook de nodige expertise aanwezig. Daarnaast zijn er ook leerlingen op individuele scholen ingeschreven.

In *Voorschoten* is het aanbod van leerlingen beperkt tot 10. Zij werden opgevangen in een pc-school en kregen dagelijks les en een aanbod sport/cultuur. Gemeente en schoolbesturen overlegden om een structurele oplossing te realiseren, niet alleen voor deze kinderen maar voor nieuwkomers in het algemeen. Het schortte aan de uitvoering: pas in 2023 is een passende locatie beschikbaar en een NT2-leraar. Meerdere scholen hebben nu leerlingen ingeschreven.

In *Oegstgeest* worden de kinderen opgevangen in een openbare (*Dalton)*basisschool. Het gaat hier ook om een beperkte groep kinderen in de basisschoolleeftijd; een grote groep gaat naar *Leiden*.

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

4. Personeel

4.1. De doelstellingen in 2022

Doelstellingen	Rapportage	Resultaat
Werven van voldoende en goed gekwalificeerde medewerkers.	Hierbij wordt ruimte geboden aan interne mobiliteit, richten we ons op het aan ons binden van *LIO*-stagiairs en leiden we zij-instromers op.	●
Vergroten van de bekendheid van Panta Rhei op de arbeidsmarkt.	In 2022 is een externe PR-medewerker twee dagen in de week werkzaam om de bekendheid op met name social media te vergroten. Diverse nieuwsitems, foto's en vacatures zijn op verschillende media geplaatst.	●
Versterken van de professionele organisatie.	Alle netwerken konden dit jaar één of meerdere keren bijeen komen. Een aantal personeelsleden volgden cursussen/opleidingen.	●
Leraren worden gestimuleerd te werken aan hun professionele ontwikkeling.	Binnen scholen zijn middelen (geld/uren) beschikbaar gesteld voor opleiding en begeleiding. Vervanging wegens ziekte/afwezigheid van collega's legde wel druk op met name de inzet van parttimers en de ruimte om professionalisering te volgen.	●
Vergroten van kennis en vaardigheden van startende leraren.	Startende leraren worden structureel gecoacht en begeleid. Deze begeleiding wordt o.a. gedaan door bovenschoolse begeleiders. Periodiek wordt voor starters het *Starterscafé* georganiseerd.	●
Leidinggevenden werken aan hun professionele ontwikkeling.	Voor (her-)registratie in schoolleidersregister doorlopen (adjunct-) directeuren iedere vier jaar een professionaliseringscyclus. Daarnaast vindt reflectie op leidinggeven plaats tijdens directeurenoverleg, intervisie-bijeenkomsten en collegiale consultatie.	●
Het ziekteverzuim is in 2022 zo laag mogelijk.	Het ziekteverzuim in het kalenderjaar 2022 was 5,1 %. Dit is hoger dan het gemiddelde in de afgelopen vijf jaar (i.c. 3,8%) maar lager dan het landelijk gemiddelde in het primair onderwijs (i.c. 7%).	●
De meldingsfrequentie in 2022 is < 0,75.	De meldingsfrequentie in 2022 bedroeg 0,95.	●
Het werk-gerelateerd ziekteverzuim is minder dan 50% van het verzuim met een psychische oorzaak.	Het aandeel werkgerelateerd ziekteverzuim in het verzuim met een psychische oorzaak was in 2022 30% en daarmee ruim lager dan de doelstelling van 50%.	●

4.2. Strategisch personeelsbeleid

Het personeelsbeleid staat, evenals de andere domeinen, ten dienste van het realiseren van de missie van de organisatie: 'het bieden van uitstekend onderwijs op uitstekende scholen'. Om uitstekend onderwijs te kunnen bieden is voldoende én bekwaam personeel onontbeerlijk.

Het integraal personeelsbeleid omvat alle aspecten, te beginnen met de werving en selectie en eindigt met het moment van afscheid nemen. Aspecten als introductie en begeleiding van nieuw personeel, de gesprekkencyclus, bij- en nascholing, loopbaantrajecten, functies en taken, mobiliteit, arbeidsomstandigheden, coaching, preventie ziekteverzuim, binden en boeien van huidig personeel, e.d. maken hier deel van uit. Op al deze aspecten is beleid ontwikkeld in samenspraak tussen bestuurder, senior stafspecialisten, directies van de scholen waarbij ook personeelsleden (bijvoorbeeld de personeelsgeleding van de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad) betrokken zijn. Periodiek worden beleidsstukken tegen het licht gehouden en al dan niet aangepast.

De uitwerking van het beleid vindt zowel op bovenschools, maar vooral op schoolniveau plaats. Gewenste aanpassingen worden dus ook vanuit de scholen aangedragen.

Naast het integraal personeelsbeleid is ook strategisch personeelsbeleid geformuleerd. Hierbij wordt gekeken naar trends en ontwikkelingen – bijvoorbeeld de situatie op de onderwijsarbeidsmarkt en het naderend vertrek van huidig

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

personeel wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd, waarna speerpunten geformuleerd worden die nadere aandacht behoeven. Ook hierbij worden directies en de personeelsgeleding betrokken.

In de bestuursrapportage die elk kwartaal verschijnt wordt de actuele stand van zaken, gekoppeld aan de doelen/ activiteiten in een bepaalde periode beschreven.

Alle beleidsdocumenten en de bestuursrapportage zijn te vinden op de website van Panta Rhei onder de tab Beleid.

4.3. Onderwijsarbeidsmarkt

De krapte op de arbeidsmarkt en met name het lerarentekort was ook in 2022 voelbaar. Het aantal kandidaten voor leraar-vacatures was vaak heel beperkt. In enkele gevallen is het niet gelukt zelf de vacature in te vullen en hebben we gebruik moeten maken van kandidaten van een uitzend- of detacheringsbureau. Ook werd in incidentele gevallen onderwijsondersteunend personeel voor de groep gezet. Daarbij was altijd sprake van bekwaamheid en begeleiding door een bevoegde (leraar/leidinggevende). Het is gelukt bij de start van schooljaar 2022-2023 voor elke groep een lesgevende te vinden, maar vervanging bij kortdurende/langdurende afwezigheid van een leraar lukte helaas niet in alle gevallen.

In 2022 hebben 51 medewerkers de organisatie verlaten. Het personeelsverloop was daarmee 10%. In vier gevallen betrof het medewerkers die de pensioengerechtigde leeftijd hadden bereikt en besloten met (keuze-) pensioen te gaan. In negen gevallen was er sprake van tijdelijke werkzaamheden, beëindiging met wederzijds goedvinden of stoppen met de opleiding zij-instroom leraar basisonderwijs. De redenen van vertrek bij de overige medewerkers varieerden van verhuizing, carrièrekansen elders tot stoppen met werken.

Waardering vormt een belangrijk aspect van goed werkgeverschap. Regelmatig wordt daar ook blijk van gegeven. Aan het eind van het schooljaar kreeg elke medewerker een zonnige vakantiewens van het bestuur, samen met een strandtas. Ter gelegenheid van de *Dag van de Leraar* (5 oktober) kreeg elke Panta Rhei-school een chocolade-tractatie. En in december was er een uitgebreid(er) kerstpakket, als dank voor de inzet in het bijzonder jaar.

4.4. Opleiden in de School en Samen Opleiden

Onze samenwerkingsovereenkomst met de pabo *Hogeschool Leiden (HSL)* heeft een looptijd tot 1 januari 2025. Eén medewerker is vanuit Panta Rhei een dag in de week werkzaam als gedetacheerd stagebegeleider. Jaarlijks worden ruim 100 stageplaatsen aangeboden aan pabo-studenten (voltijd en deeltijd), daarnaast ook aan *mbo*-studenten (onderwijsassistent) en zij-instromers.

Vanaf 2030 worden studenten vanuit de pabo's alleen nog maar op opleidingsscholen geplaatst. In mei 2022 is een samenwerkingsovereenkomst afgesloten met de pabo *InHolland.* Hiermee wordt vooruit gelopen op de geplande toetreding tot het samenwerkingsverband *SO&P* (Opleidingsschool*) Talentum*. In september 2022 is een samen-werkingsovereenkomst gesloten tussen meerdere besturen en de *HSL* in het kader van Samen Opleiden. Inmiddels zijn er zes scholen van Panta Rhei die opleidingsschool zijn/worden in het schooljaar 2022-2023.

4.5. Professionele organisatie

Voor hun professionele ontwikkeling volgen leraren aanvullende opleidingen aan hogescholen en universiteiten. Hiervoor is een aantal keer een lerarenbeurs aangevraagd. Daarnaast speelt het expertisecentrum een belangrijke rol in het aanbod voor professionele ontwikkeling. Van dit aanbod is veelvuldig gebruik gemaakt en dit bestond afgelopen jaar o.a. uit:

- coaching en begeleiding van aankomende en startende leraren;
- In company opleidingen (bijvoorbeeld *Lerarenondersteuner, oudercommunicatie*);

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

- interne workshops verzorgd door medewerkers van Panta Rhei;
- netwerkbijeenkomsten (waaronder IB, ICT-, rekenen- en taalcoördinatoren, specialisten, administratief medewerkers, vakleraren bewegingsonderwijs, enz.);
- bovenschoolse projecten (bijvoorbeeld digitale geletterdheid, onderzoek door academische leraren);
- online nascholing (medewerkers van Panta Rhei kunnen gebruik maken van een collectiviteitskorting bij *E-WISE*).

Alle schoolleiders bij Panta Rhei zijn geregistreerd in het Schoolleidersregister. Om deze registratie te behouden volgen zij regelmatig aanvullende opleidingen en trainingen. Ook leiderschapsontwikkeling komt hierbij aan de orde. Afgelopen jaar zijn onder andere trainingen gevolgd op het gebied van *Inspirerend Leiderschap* en *Leiding geven aan verandering*. Ook heeft ook een aantal bouwcoördinatoren zich verder ontwikkeld (*middenmanagement*) en hebben een paar medewerkers hun diploma *Schoolleider Basisbekwaam* behaald.

Daarnaast is er meer aandacht voor het binden en boeien van pabo-studenten. Stagecoördinatoren werken samen met het expertisecentrum en *HSL* om veelbelovende studenten zo goed mogelijk te monitoren en binnen Panta Rhei te behouden.

4.6. CAO Primair Onderwijs

In april 2022 bereikte de *PO-Raad* met de onderwijsvakbonden een onderhandelaarsakkoord voor een nieuwe cao

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

voor primair onderwijs, ingaande met terugwerkende kracht per 1 januari 2022. In dit akkoord wordt de loonkloof tussen het primair- en voortgezet onderwijs gedicht. Na de ledenraadplegingen die allen positief verliepen is de nieuwe *CAO PO 2022* van kracht. Hoofdlijnen:

- Voor werknemers in alle functies en alle onderwijssoorten zijn nieuwe salarisschalen geïntroduceerd. Deze schalen zijn gelijk aan de schalen in het voortgezet onderwijs. Het jaarloon voor de meeste medewerkers wordt hierdoor in 2022 minimaal 4% hoger.
- In de komende jaren werken de positieve effecten van dit akkoord door: grotere periodiekstappen en een hogere maximumbeloning in de schaal.
- De eindejaarsuitkering wordt verhoogd van 6,3% naar 8,33%.
- Voor functies en schalen waar in het voortgezet onderwijs een bindingstoelage bestaat is deze overgenomen in de cao voor primair onderwijs.
- Voor directeuren en adjunct-directeuren geldt aanvullend een arbeidsmarkttoelage in de komende vijf jaar.
- Onderwijsondersteunend personeel behoudt de extra jaarlijkse uitkering, naast de procentuele en de nominale eindejaarsuitkering zoals die nu al in het voortgezet onderwijs geldt.

Vervolgens werd in juni jl. in navolging van een cao-akkoord in het voortgezet onderwijs, een nieuw akkoord gesloten in het primair onderwijs: een loonsverhoging van 4,75% ingaande 1 juli 2022. Daarnaast ontvangen alle personeelsleden een eenmalige uitkering van € 500 (deeltijders naar rato). De recentste *CAO PO*-looptijd is tot 1 mei 2023.

4.7. Ziekteverzuim, arbodienst en re-integratie

Het verzuimpercentage binnen Panta Rhei was met 5,2% hoger dan het gemiddelde in de afgelopen jaren.

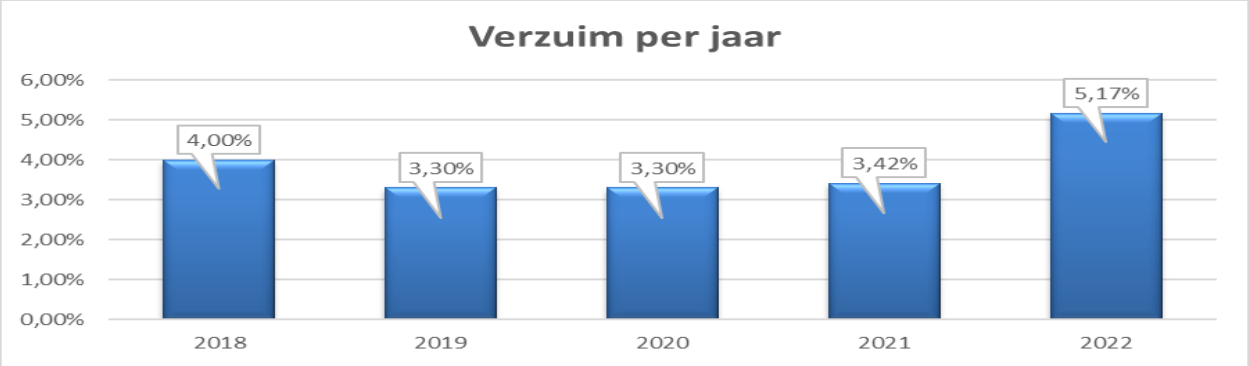

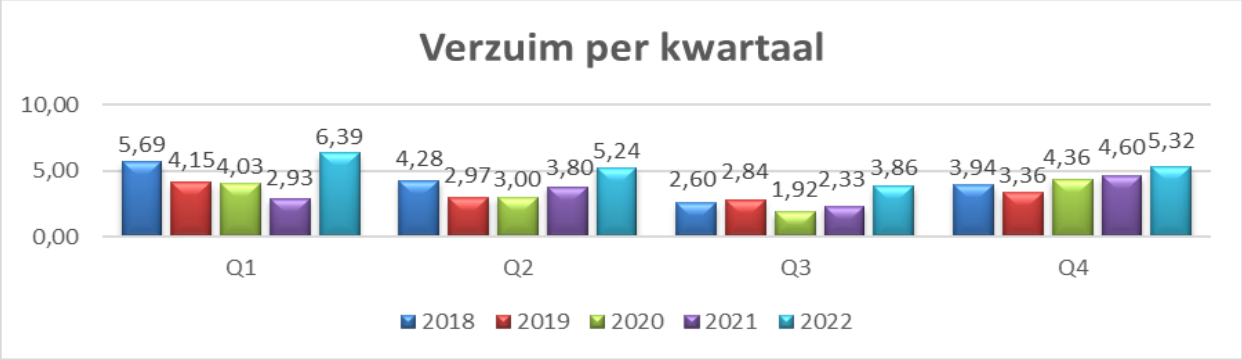

Deze ontwikkeling, een stijging van het percentage ten opzichte van de voorgaande vier kalenderjaren, is ook het landelijke beeld in vrijwel alle sectoren. Naast corona vond ook veel uitval plaats door griep of tijdelijk 'pas op de plaats moeten maken' als gevolg van dreigende uitputting. De corona-jaren hebben van velen (te) veel gevergd. Daarnaast is er het oplopend tekort aan personeel waardoor een groter en langer beroep wordt gedaan op parttime-medewerkers.

De meldingsfrequentie in 2022 was 0,95 (in 2021: 0,95). Dit betreft het aantal nieuwe ziektegevallen ten opzichte van het gemiddelde aantal personeelsleden. Ruim 29% van de medewerkers heeft zich in 2022 niet ziekgemeld. In 2021 was dit 54,3%.

Voor de verzuimbegeleiding werd gebruik gemaakt *Masters in Vitaliteit.*

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

Bij het naderen van één jaar ziekteverzuim wordt een arbeidsdeskundige ingeschakeld voor het opstellen van een arbeidsdeskundig rapport. In 2022 hebben er zeven arbeidsdeskundig onderzoeken plaatsgevonden. In 2022 was er geen sprake van een verzuim van twee jaar. Om deze reden waren er geen aanvragen voor een *WIA*-uitkering.

Periodiek vindt overleg plaats met het sociaal medisch team. Een overleg waarbij de bedrijfsarts, de betrokken directeur en een stafspecialist P&O aanwezig zijn. Doel is om de activiteiten op elkaar af te stemmen.

4.8. Regionale Vervangingspool

Wij nemen deel aan de regionale vervangingspool *Pool West*. Dit is een samenwerkingsinitiatief van een aantal besturen uit de regio. Vijf van onze scholen maken gebruik van de diensten van *Pool West*. In 2022 kon 30% (2021 8%) van de aanvragen voor vervanging worden ingevuld.

4.9. Arbeidsomstandigheden en duurzame inzetbaarheid

Iedere school heeft een *RI&E* (risico-inventarisatie en evaluatie) en een plan van aanpak opgesteld om de risico's zoveel als mogelijk te beperken. Het plan van aanpak wordt gedurende het jaar geactualiseerd.

Ook in 2022 konden alle medewerkers kiezen uit een aanbod van maatregelen om duurzame inzetbaarheid mogelijk te maken. Gekozen kon worden uit een *Periodiek Medische Keuring (PMO),* een *Traject Energie in Balans*, de kosten voor een sport-abonnement deels te verrekenen met de eindejaarsuitkering, vergoeding van de griepprik, een half jaar gebruik maken van de *Weight-Watch*-app of het volgen van de workshop *Vitaliteit.*

4.10. Beheersing van uitgaven inzake uitkeringen na ontslag

Panta Rhei is als werkgever in de sector *Overheid en Onderwijs* verplicht eigenrisicodrager voor de Werkloosheidswet (*WW*). Het beleid van Panta Rhei is er met name op gericht ontslag en uitkeringen te voorkomen door medewerkers actief van werk naar werk te begeleiden. Doet zich onverhoopt toch ontslag voor, betreft dit voornamelijk de ontslaggrond ongeschiktheid voor de functie. In deze gevallen is voor de uitkeringskosten een vergoedingsverzoek ingediend bij het *Participatiefonds.*

Het Participatiefonds hanteert per 1 augustus 2022 een nieuw reglement met een gewijzigde vergoedingsstructuur. In geval van beëindiging van een vast- of tijdelijk dienstverband op initiatief van de werkgever komen eventuele uitkeringskosten voor 50% voor rekening van de werkgever. Slechts in uitzonderlijke gevallen kunnen we als werkgever bij het Participatiefonds een verzoek indienen dit percentage te verlagen naar 10%.

Uitgangspunt in ons beleid blijft het voorkomen van uitkeringen door o.a. het aanbieden van werk-naar-werk begeleiding, maar gezien de wijzigingen in het reglement van het Participatiefonds hebben we in onze begroting een bedrag gereserveerd voor uitkeringskosten. Het afgelopen jaar zijn echter geen uitkeringsverplichtingen ontstaan.

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

5. Huisvesting en beheer

5.1. De doelstellingen in 2022

Doelstellingen	Rapportage	Resultaat
De nieuwbouw van Pius X met inpandige gymzaal is eind 2022 opgeleverd	De oplevering vond half december 2022 plaats. De nieuwe naam is Kindcentrum de Telescoop. In de kerstvakantie is het gebouw ingericht en op 11 januari 2023 werden de deuren geopend voor kinderen en ouders. Ook kinderopvang Vlietkinderen is in het nieuwe gebouw gehuisvest.	●
De uitbreiding van *Het Dok* wordt gerealiseerd.	Is gerealiseerd en in februari 2022 opgeleverd. De school heeft nu 1.500 m2 extra beschikbaar. De onderbouw (t/m groep 4) is gehuisvest in het hoofdgebouw, de overige groepen in het nieuwe gedeelte.	●
De nieuwbouw voor basisschool Maria Bernadette start.	Panta Rhei is bouwheer en heeft HEVO ingeschakeld om het proces te begeleiden. Het functioneel en technisch programma van eisen zijn opgesteld en de eerste stuurgroepbijeenkomsten waarin onder andere de planning ter sprake kwam hebben plaatsgevonden. De start van de nieuwbouw kan eind 2024 plaatsvinden, oplevering in 2026.	●
Er is een actueel meerjaren onderhoudsplan.	Het meerjaren onderhoudsplan is bijgewerkt naar aanleiding van uitgevoerd werk. Waar nodig is het aangepast en geactualiseerd.	●
De geplande onderhouds-werkzaamheden bij de scholen worden in 2022 uitgevoerd.	De uitgevoerde werkzaamheden zijn nagenoeg allemaal volgens planning gerealiseerd.	●
Bij onderhoudswerkzaamheden en nieuwbouw is extra aandacht voor duurzaamheid (lager energieverbruik, goed binnenklimaat, veiligheid).	Bij onderhoudswerkzaamheden in de scholen zijn zo mogelijk tegelijkertijd energiezuinige *LED*-armaturen geplaatst en maatregelen genomen om de cv-installaties zuiniger en efficiënter te laten werken.	●
Het gebouw *De Waterlelie*, waarin o.a. *De Springplank* gehuisvest is krijgt een duidelijk profiel 0-13 jaar.	In 2022 is het Integraal Kind en Expertise Centrum (IKEC) De Waterlelie onder deze nieuwe naam en met een nieuw logo en website van start gegaan. De leiding ligt in handen van een directeur IKEC, directeur onderwijs en leidinggevende kinderopvang. Er is sprake van een intensieve samenwerking tussen onderwijs en kinderopvang. De gemeente heeft een eerste studie gemaakt waarin het profiel van het gebouw – voor 0-13 jarigen – zichtbaar(der) wordt.	●

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

5.2. Onderhoud en beheer van de scholen

Uitgevoerd onderhoud

De onderhoudsplannen die gepland waren voor 2022 zijn nagenoeg allemaal conform de planning uitgevoerd. Begroot was € 764.874 aan uit te voeren werkzaamheden, uiteindelijk is € 692.242 besteed.

Meerjaren onderhoudsplan

De meerjaren onderhoudsbegroting is geactualiseerd en aangepast op basis van de uitgevoerde schouwen door de *firma Brink* in het najaar van 2022. Uit die schouwen bleek dat de staat van de gebouwen goed is.

Omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Totaal
De Walvis	€ 91.000	€ 53.000	€ 18.000	€ 16.000	€ 13.000	€ 64.000	€ 42.000	€ 103.000	€ 20.000	€ 24.000	€ 444.000
Essesteijn	€ 53.000	€ 73.000	€ 26.000	€ 17.000	€ 26.000	€ 108.000	€ 50.000	€ 38.000	€ 28.000	€ 26.000	€ 445.000
Maerten van den Velde	€ 5.000	€ 5.000	€ 7.000	€ 2.000	€ 3.000	€ 2.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 9.000	€ 49.000	€ 92.000
De Telescoop	€ 0	€ 0	€ 7.000	€ 6.000	€ 1.000	€ 9.000	€ 7.000	€ 14.000	€ 11.000	€ 31.000	€ 86.000
De Lusthof	€ 267.000	€ 46.000	€ 34.000	€ 59.000	€ 5.000	€ 9.000	€ 67.000	€ 46.000	€ 77.000	€ 34.000	€ 644.000
St. Maarten	€ 58.000	€ 26.000	€ 12.000	€ 49.000	€ 71.000	€ 63.000	€ 44.000	€ 41.000	€ 68.000	€ 29.000	€ 461.000
De Margriet	€ 31.000	€ 36.000	€ 26.000	€ 13.000	€ 32.000	€ 6.000	€ 24.000	€ 29.000	€ 29.000	€ 29.000	€ 255.000
MMiXX	€ 8.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 4.000	€ 1.000	€ 45.000	€ 8.000	€ 3.000	€ 1.000	€ 22.000	€ 94.000
De Tandem	€ 98.000	€ 53.000	€ 73.000	€ 14.000	€ 20.000	€ 13.000	€ 19.000	€ 112.000	€ 89.000	€ 92.000	€ 583.000
Prof. Casimir	€ 24.000	€ 21.000	€ 44.000	€ 72.000	€ 21.000	€ 14.000	€ 63.000	€ 16.000	€ 42.000	€ 91.000	€ 408.000
De Parachute	€ 49.000	€ 45.000	€ 60.000	€ 86.000	€ 30.000	€ 25.000	€ 41.000	€ 7.000	€ 26.000	€ 53.000	€ 422.000
Maria Bernadette	€ 5.000	€ 17.000	€ 17.000	€ 47.000	€ 47.000	€ 47.000	€ 47.000	€ 47.000	€ 47.000	€ 53.000	€ 374.000
Het Dok	€ 117.000	€ 49.000	€ 39.000	€ 51.000	€ 47.000	€ 49.000	€ 50.000	€ 49.000	€ 52.000	€ 63.000	€ 566.000
De Regenboog	€ 63.000	€ 100.000	€ 5.000	€ 20.000	€ 3.000	€ 33.000	€ 5.000	€ 102.000	€ 4.000	€ 25.000	€ 360.000
Emmaus	€ 46.000	€ 42.000	€ 62.000	€ 35.000	€ 15.000	€ 14.000	€ 26.000	€ 44.000	€ 24.000	€ 52.000	€ 360.000
Nutsbasisschool Voorschoten	€ 37.000	€ 25.000	€ 78.000	€ 38.000	€ 49.000	€ 36.000	€ 22.000	€ 51.000	€ 18.000	€ 39.000	€ 393.000
Totaal uitgaven	**€ 952.000**	**€ 592.000**	**€ 509.000**	**€ 529.000**	**€ 384.000**	**€ 537.000**	**€ 520.000**	**€ 707.000**	**€ 545.000**	**€ 712.000**	**€ 5.987.000**

5.3. Huur en medegebruik

Diverse scholen verhuren ruimtes aan organisaties voor buitenschoolse opvang. Daarnaast worden buiten schooltijden (gym-) lokalen verhuurd aan derden.

5.4. Contractonderhoud

Alle controles en de wettelijk verplichte keuringen zijn dit jaar conform de planning uitgevoerd.

5.5. Nieuwbouw

Pius X wordt Kindcentrum De Telescoop

Op 20 december 2022 werd de nieuwbouw voor *KC de Telescoop* opgeleverd, waarmee ook de naam *Pius X* verdween. Nadat het gebouw, dat onder meer voorzien is van een inpandige gymzaal, in de kerstvakantie werd ingericht, konden op 11 januari 2023 de school en kinderopvang *Vlietkinderen* hun intrek nemen en gaan werken vanuit dit prachtige nieuwe gebouw.

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

Het Dok

Bij *Het Dok* (*Oegstgeest*) is de nieuwbouw eind januari 2022 afgerond en opgeleverd. Begin maart jl. was de feestelijke opening op een zonovergoten dag.

De school heeft er nu 1.500 m2 extra bij, de ruimte is volledig ingericht naar de wensen om unit-onderwijs te kunnen geven. Daarnaast is er ook een ruime teamkamer, die gemist werd in het hoofdgebouw. Door de uitbreiding ontstaat weer ruimte in het hoofdgebouw wat zowel personeel als kinderen ten goede komt. De school groeit in de komende jaren nog verder in leerlingenaantal en die ruimte is daarvoor nu toereikend.

Maria Bernadette

Voor de nieuwbouw van *Maria Bernadette* is Panta Rhei bouwheer. Het nieuwe gebouw zal een school en kinderopvang huisvesten en een inpandige gymzaal. Het proces wordt begeleid door *HEVO.* De school en *Vlietkinderen* hebben een functioneel Programma van Eisen opgesteld. In samenwerking met *HEVO, school* en *Vlietkinderen* is het *Technisch Programma van Eisen* opgesteld. Dit document is na een tweetal overlegronden eind december jl. definitief gemaakt. Met de gemeente wordt gesproken over de stedenbouwkundige randvoorwaarden en duurzaamheidsambities. Door *Studio Massimo* is een studie gemaakt om het duurzaamheidsbeleid van de gemeente te visualiseren ten einde daar extra financiele middelen voor te ontvangen. In een voorlopige planning start de nieuwbouw eind 2024 en wordt het nieuwe gebouw in de loop van 2026 opgeleverd.

5.6. Integraal huisvestingsplan gemeenten

In *Leidschendam-Voorburg* zal in de loop van 2023 een nieuw integraal huisvestingsplan worden opgesteld in samenspraak tussen gemeente en schoolbesturen. Voor Panta Rhei komt dan nieuwbouw voor basisschool *Essesteijn* en wellicht *De Parachute* in beeld.
De gemeente heeft ook weer opdracht gegeven om te onderzoeken of een schoolgebouw in de wijk *Klein Plaspoelpolder (Leidschendam)* wenselijk is, gezien de nieuwbouwplannen in deze wijk en de directe omgeving. Het resultaat wordt medio 2023 bekend.

In *Voorschoten* staat nieuwbouw van *Emmaus* en de *Nutsbasisschool* gepland, nadat eerst een pc-school nieuwbouw heeft gekregen. De eerste gedachte van de gemeente gaat uit naar nieuwbouw van onze scholen in één gebouw op de plek van een pc-school die elders nieuwbouw krijgt. Onderzoek vanuit Panta Rhei wijst uit dat de beoogde plek te klein is voor een gebouw met twee basisscholen en kinderopvang. Daarnaast zullen beide scholen ook veel leerlingen verliezen bij verhuizing naar een andere locatie. Redenen om niet met het voorstel van de gemeente in te stemmen.

In *Oegstgeest* heeft Het Dok in 2022 nieuwbouw (uitbreiding van het huidige gebouw in het naastgelegen gezondheidscentrum) gekregen.

5.7. Ventilatie op scholen

Het ministerie van *OCW* presenteerde een verbeterplan voor ventilatie in scholen. Er werd € 17,3 mln. beschikbaar gesteld via de lumpsumbekostiging om in ieder klaslokaal een *CO2*-meter te plaatsen. Om de snelheid van aanschaf

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

te bevorderen – en kortingsvoordeel te behalen – zijn de meters vanuit het bestuursbureau centraal ingekocht en naar de scholen gegaan.

De gemeente *Leidschendam Voorburg* heeft een *Voorziening Verduurzaming Onderwijshuisvesting* opgesteld waarbij zij een cofinanciering beschikbaar wil stellen door middel van een subsidie aan de schoolbesturen voor het primair- en voortgezet onderwijs met een maximale hoogte van 50% van de investeringskosten ten behoeve van een samenhangend pakket van uit te voeren duurzaamheidsmaatregelen in een bestaand schoolgebouw. De duurzaamheidsgelden moeten bijdragen aan het reduceren van het energieverbruik en/of verbeteren van het binnenklimaat. Panta Rhei heeft voor basisschool *De Lusthof* in april 2023 een beschikking ontvangen voor deze voorziening van maximaal € 290.000 zijnde 50% van de totale investeringskosten. Direct na ontvangst van deze beschikking is met de uitvoering hiervan gestart.

5.8. ICT

Panta Rhei beschikt over een *Functionaris Gegevensbescherming* (FG). Deze rol wordt vervuld door *Privaty,* een aan onderwijsadministratiebureau *OHM* gelieerd bedrijf dat gespecialiseerd is in dienstverlening op het gebied van gegevensbescherming. Het afgelopen jaar is er drie keer gesproken met de FG over lopende ontwikkelingen en bezoek aan scholen om de stand van zaken rondom AVG te inventariseren. Er zijn nieuwe afspraken gemaakt voor de uit te voeren inventarisaties in 2023. Er waren geen incidenten het afgelopen jaar.

Verder maken we gebruik van het *Privacy Control Center (PCC)* – een portaal voor de verwerking van de noodzakelijke administratie rond de *AVG*. In 2023 krijgen alle scholen hiertoe individuele toegang zodat zij over de noodzakelijke informatie kunnen beschikken. Het afgelopen jaar zijn alle verwerkersovereenkomsten geüpload en gekoppeld aan de betreffende leverancier in het verwerkingsregister. Het *PCC* is verder uitgebreid met nieuwe leveranciers.

De inzet van ICT biedt schoolorganisaties veel kansen, maar kent ook risico's. Een essentiële voorwaarde om de inzet van ICT goed te organiseren is een veilige digitale omgeving voor leerlingen én medewerkers. *OCW* zet daar de komende jaren flink op in met het programma *Digitaal Veilig Funderend Onderwijs*, waarin zij met *PO-Raad* en *VO-raad*, *Kennisnet* en *SIVON* samenwerken.
Tijdens de algemene ledenvergadering van de *PO-Raad*, november jl. werd meer informatie gedeeld over het programma, waaronder het normenkader informatiebeveiliging en privacy voor het funderend onderwijs. Er wordt een normenkader ontwikkeld dat beschrijft wat er in organisaties nodig is om digitaal veilig te zijn. Vanuit de *PO-* en *VO-Academie* is de komende jaren ook ondersteuning beschikbaar voor schoolorganisaties om te werken aan digitale veiligheid.

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

6. Financiën

6.1. Doelstellingen in 2022

Doelstellingen	Rapportage	Resultaat
De meerjarenbegroting van elke school kent in vier jaar minimaal een resultaat van 0.	De scholen met een surplus kunnen maximaal € 20.000 in de huidige vier-jaarsperiode 2022-2025 overhevelen naar de volgende periode van 2026-2029. Bij het opstellen van de begroting 2023 is met deze afspraak goed rekening gehouden. Het exploitatieresultaat van de scholen is in 2022 volledig toegevoegd aan de school- en NPOreserve.	●
Een deel van het eigen vermogen wordt geïnvesteerd in het onderwijs.	Om de ambities uit het Koersplan 2018-2022 te realiseren is met ingang van 1-1-2018 een bestemmingsreserve 'Koersplan 2018-2022' gevormd Het bedrag dat op 1-8-2022 niet is besteed is toegevoegd aan de algemene reserve.	●
De jaarrekening van 2021 krijgt een goedkeurende verklaring van de externe accountant.	In juni 2022 heeft de externe accountant de goedkeurende verklaring over de jaarrekening 2021 afgegeven.	●
In 2022 verricht de externe accountant een interim-controle.	In december 2022 startte de accountant met deze interim-controle, de bevindingen zijn in februari 2023 gerapporteerd in een management-letter.	●
De NPO-middelen worden volledig benut. De plannen hebben de instemming van de MR van elke school.	Alle scholen hebben voor de schooljaren 2021-2022 en 2022-2023 een schoolprogramma opgesteld. De inkomsten en uitgaven van het NPO worden nauwlettend gevolgd. Het niet bestede deel is op schoolniveau toegevoegd aan een bestemmingsreserve NPO.	●
De meerjarenbegroting 2023-2026 krijgt een positief advies van de GMR en wordt goedgekeurd door de RvT.	De meerjarenbegroting 2023-2026 heeft in december 2022 een positief advies van de GMR gekregen en is goedgekeurd door de RvT.	●

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

6.2. Resultaat over 2022

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Verschil realisatie 2022 en begroting 2022
Baten			
Rijksbijdragen	€ 35.895.000	€ 33.558.000	€ 2.337.000
Overige overheidsbijdragen	€ 524.000	€ 299.000	€ 225.000
Overige baten	€ 700.000	€ 608.000	€ 92.000
Totaal baten	**€ 37.119.000**	**€ 34.465.000**	**€ 2.654.000**
Lasten			
Personele lasten	€ 31.250.000	€ 28.177.000	€ 3.073.000
Afschrijvingen	€ 1.122.000	€ 1.113.000	€ 9.000
Huisvestingslasten	€ 2.243.000	€ 2.106.000	€ 137.000
Overige lasten	€ 2.675.000	€ 3.906.000	-€ 1.231.000
Totaal lasten	**€ 37.290.000**	**€ 35.302.000**	**€ 1.988.000**
Saldo baten en lasten	**-€ 171.000**	**-€ 837.000**	**€ 666.000**
Financiele baten en lasten	-€ 11.000	-€ 35.000	€ 24.000
Resultaat	**-€ 182.000**	**-€ 872.000**	**€ 690.000**

Realisatie 2022 versus begroting 2022

In de begroting voor 2022 werd uitgegaan van een resultaat van € 872.000 negatief. Het resultaat over 2022 is € 182.000 negatief en daarmee € 690.000 hoger dan begroot. De exploitatie in 2022 werd sterk beïnvloed door de loonstijging en incidentele uitkeringen als gevolg van de extra coronamiddelen waaronder het *NPO.* De belangrijkste factoren die het verschil met de begroting hebben bepaald zijn de volgende:

- Het hogere exploitatieresultaat wordt vooral verklaard doordat ca € 740.000 van de hierin opgenomen rijkssubsidie *NPO* nog niet is uitgegeven en door, grotendeels niet begrote, nabetaling van rijkssubsidies over 2021 van € 0,3 mln.
- De baten zijn € 2,6 mln. hoger dan begroot. Dit wordt enerzijds voor € 2,7 mln. (ca 12%) verklaard door de indexatie van de rijksvergoeding in verband met de in 2022 afgesloten CAO's. Deze hogere rijksvergoeding is volledig besteed aan de loonkostenstijging. Verder is ca € 300.000 niet begrote nabetaling 2021 ontvangen. Anderzijds zijn de inkomsten eenmalig € 1,6 miljoen lager door de afboeking van de vordering op OCW vanwege de overgang naar de kalenderjaarbekostiging.
- In 2022 is ca € 650.000 aan hogere overige rijkssubsidies ontvangen door meer *NPO*-subsidie voor scholen met een hogere achterstandsscore (€ 170.000), hogere nieuwkomerssubsidie door een tijdelijke verruiming van de regeling, hogere instroom van asielzoekerskinderen op diverse scholen (ca € 100.000) en diverse andere subsidies (o.a. *Gelijke Kansen Alliantie*, impuls en innovatie-bewegingsonderwijs, *Regeling school en Omgeving* en zij-instromerssubsidie).
- De inkomsten van de samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs zijn € 110.000 hoger dan begroot door een in december ontvangen incidentele bijstelling van de subsidie over 2022.
- De gemeentelijke subsidies zijn hoger dan begroot door een niet begrote *NPO*-subsidie van de gemeente *Leidschendam-Voorburg* van € 324.810 voor vijf scholen. Deze subsidie wordt op basis van ingediende plannen in 2022 tm 2024 besteed. In 2022 is hiervan € 163.000 als inkomsten opgenomen.
- De overige baten zijn ca € 92.000 hoger dan begroot. Dit wordt verklaard door diverse inkomsten waaronder: sponsoractiviteiten door diverse scholen voor *Oekraine,* subsidies van het *Jeugd Educatiefonds* voor *IKEC De Waterlelie* en *Fonds 1818* voor diverse projecten op de scholen, subsidie van de *AOb* voor vakbondsactiviteiten.
- De personeelslasten zijn ongeveer € 3,0 mln. hoger dan begroot. Dit komt voor € 2,3 mln. vanwege een nieuw *CAO PO*-akkoord dat met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2022 geëffectueerd is. Met dit akkoord is de loonkloof tussen het primair en voortgezet onderwijs gedicht. De kosten externe inhuur

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

zijn € 612.000 hoger door begroot door noodzakelijke externe inhuur vanwege het niet kunnen vervullen van vacatures en tijdelijke inzet van *NPO* op het schoolprogramma 2022-2023 die nog niet in de begroting was oppgenomen. De scholingskosten zijn € 180.000 hoger dan begroot door diverse scholingstrajecten vanuit het *NPO*.

De overige verschillen ten opzichte van de begroting zijn als volgt opgebouwd:

- De huisvestingskosten zijn € 137.000 hoger dan begroot. Dit komt deels door een niet begrote eenmalige uitgave voor *CO2*-meters. De kosten hiervan zijn ca € 27.000 en worden volledig gedekt door een extra incidentele rijksvergoeding. De stijging wordt verder verklaard door hogere kosten voor contractonderhoud, energie en schoonmaakmaterialen.
- De overige lasten zijn € 1,2 mln lager dan begroot. In de begroting is onder deze post de vrijval van de vordering op OCW opgenomen (begroot €1,5 mln), deze is in de jaarrekening echter opgenomen onder de rijksbijdragen als vermindering van de inkomsten. Het resterende verschil wordt verklaard door de in de begroting opgenomen stelpost van de *NPO* inzet 22-23 van € 225.000, de werkelijke uitgaven hierop zijn conform het opgestelde schoolprogramma *NPO* op de betreffende kostensoorten geboekt. Dit zijn veelal personele kosten. Anderzijds zijn vooral de kosten van licenties, leermiddelen en reproductiekosten ten opzichte van de begroting met ruim 15% gestegen. De prijsstijgingen van de inkoop van lesmateriaal en huisvestingskosten als gevolg van de inflatie is in de begroting 2023-2026 opgenomen.

Gerealiseerd exploitatieresultaat 2022 ten opzichte van 2021.
Het gerealiseerd resultaat in 2022 bedraagt € 182.000 negatief en is € 821.000 lager dan het in 2021 behaalde exploitatieresultaat (€ 639.000). De afwijkingen worden verklaard door:

- De baten werden in 2021 werden sterk beinvloed door de incidentele subsidies voor corona-achterstanden (het *NPO*, de inhaal- en ondersteuningsprogramma's en de *Extra Hulp voor de Klas* subsidie) van totaal ca € 3.2 mln. Deze subsidies zijn deels ingezet op bestaande beleid (reeds begrote uitgaven). De incidentele baten zijn in 2022 significant lager dan in 2022.
- Het resultaat in beide jaren wordt sterk beinvloed door de *NPO*-subsidie. De baten moeten op basis van verslaggevingsrichtlijnen tijdsevenredig worden toegevoegd aan het exploitatieresultaat terwijl de uitgaven veelal een ander bestedingspatroon hebben. Daarnaast is een deel besteed aan investeringen in leermiddelen waarvan de inkomsten in deze jaren zijn geboekt maar de afschrijvingkosten in de komende jaren ten laste van het exploitatieresultaat. De *NPO*-subsidie wordt in de schooljaren 2021-2022 en 2022-2023 ontvangen maar kan tot en met het schooljaar 2024-2025 worden besteed. Bij Panta Rhei worden de uitgaven en inkomsten op schoolniveau gevolgd en een niet besteed deel toegevoegd aan een specifieke bestemmingsreserve voor zowel het nog te besteden deel van de subsisie als de dekking van de toekomstige afschrijvigskosten van investeringen. Door voorgenoemde punten ontstaat er, mede door de relatief grote omvang van de *NPO*-subsidie, een sterke schommeling in het resultaat tussen deze jaren.

6.3. Uitgaven speerpunten Koersplan 2018-2022

De looptijd van het *Koersplan 2018-2022* liep af per 1 augustus 2022. De uitgaven voor de 7 maanden in 2022 waren begroot op € 373.500. Hiervan is € 334.991 uitgegeven en bleef een bedrag van € 38.509 over dat aan de algemene reserve is toegevoegd.

Totaal uitgaven speerpunten 1 t/m 3 (in €)	begroting jan-juli 2022	Realisatie jan-juli 2022	restant budget
Speerpunt 1: De brede ontwikkeling van leerlingen	201.500	182.745	18.755
Speerpunt 2: De professionele organisatie	166.000	145.746	20.254
Speerpunt 3: Maatschappelijke betrokkenheid	6.000	6.500	-500
Totaal	**373.500**	**334.991**	**38.509**

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

6.4. Balans 31-12-2022

Balans	31-12-2022	31-12-2021
Activa		
Materiele vaste activa	€ 6.185.161	€ 5.392.342
Vorderingen	€ 872.200	€ 2.363.057
Liquide middelen	€ 3.613.443	€ 2.852.045
Totaal activa	***€ 10.670.804***	***€ 10.607.444***
Passiva		
Eigen vermogen	€ 5.248.359	€ 5.430.560
Voorzieningen	€ 1.735.949	€ 1.859.931
Langlopende schulden	€ 0	€ 10.236
Kortlopende schulden	€ 3.686.496	€ 3.306.717
Totale passiva	***€ 10.670.804***	**€ 10.607.444**

De **materiële activa** nemen ca **€** 793.000 toe doordat het investeringsniveau met € 1,9 mln. hoger is dan de afschrijvingskosten van € 1,1 mln. Door de oplevering van de nieuwe locatie van *KC de Telescoop*, investeringen in ICT apparatuur en leermidddelen is het investeringsniveau hoger dan de afschrijvingskosten. Het investeringsniveau is ondanks dit hoge volume lager dan begroot. Dit komt doordat investeringen in duurzaamheid (zonnepanelen) zijn uitgesteld naar 2024 en doordat investeringen steeds vaker worden vervangen door jaarkosten voor licenties die direct ten laste van de schoolexploitaties komen.

De **vorderingen** zijn € 1.5 mln lager dan op 31-12-2021. Dit komt geheel door de vrijval van de vordering op *OCW* in verband met de aanpassing van de bekostigingssystematiek. Dit wordt in de continuïteitsparagraaf verder toegelicht.

De beschikbare **liquide middelen** zijn op 31-12-2022 ten opzichte van ultimo 2022 toegenomen met € 761.000 Dit komt door een positieve kasstroom uit operationele activiteiten van € 2,6 mln verminderd met de negatieve kasstroom uit investeringsactiviteiten van -€ 1,9 mln. De positive kasstroom uit operationele activiteiten komt ondanks de afboeking van de vordering op OCW van € 1,5 mln door een positief exploitatieresultaat gecorrigeerd voor afschrijvingen door nabetaalde subsidies over 2021 en nog niet bestede subsidie *NPO.*

Het **eigen vermogen** is ultimo 2022 ten opzichte van 2021 afgenomen met het behaalde resultaat van € 182.000

De **omvang van de voorzieningen** is afgenomen met € 124.000. De **voorziening groot onderhoud** is verlaagd met € 82.000. Conform de meerjaren onderhoudsplanning waren dit jaar de uitgaven aan groot onderhoud hoger dan de dotatie, waardoor de voorziening is verlaagd. Het noodzakelijke saldo is echter gebaseerd op getoetste meerjarenramingen en het saldo schommelt van jaar tot jaar in overeenstemming met die ramingen.

De **voorziening jubilea personeel** is afgenomen met € 18.000 tot € 336.000. Dit is een gevolg van een verlaging door bijstelling van de rekenrente voor contante waarde naar 2,5% (was 0%), dit effect wordt gedempt door een verhoging als gevolg van een gemiddelde stijging van de *CAO*-lonen met ca 15%. In 2022 is € 28.959 (2021: € 35.180) onttrokken voor betaalde jubileumuitkeringen.

Ultimo 2017 is een **voorziening** gevormd voor te verwachten toekomstige **uitkeringskosten** die niet door de uitkeringsinstantie worden vergoed. De door *DUO* ingehouden uitkeringskosten zijn hierop in mindering gebracht. Op basis van informatie van het *UWV* en *WW-plus* is op 31-12-2022 de voorziening voor toekomstige uitkeringskosten bepaald op € 68.945 (ultimo 2021: € 81.336).

In 2022 is een **voorziening voor kosten langdurig zieken** gevormd van € 243.382 (2021: € 245.430) voor de toekomstige loonkosten van een aantal langdurig zieken.

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

Personeel van 57 jaar en ouder heeft op basis van de *CAO* recht om de uren voor **duurzame inzetbaarheid** niet op te nemen maar te sparen. Bij opname van dit verlof wordt 50% door de werkgever betaald en is de andere helft voor eigen rekening. In 2022 hebben vier medewerkers een spaarovereenkomst gesloten. Voor dit toekomstige verlof is ultimo 2022 een voorziening gevormd van € 37.454 (ultimo 2021: € 22.351).

De **kortlopende schulden** zijn € 380.000 hoger dan ultimo 2021. Dit komt grotendeels doordat de totale *NPO* subsidie van de gemeente *Leidschendam-Voorburg* in 2022 geheel is vooruit ontvangen en grotendeels in 2023 wordt besteed.

Balanskengetallen

Balanskengetallen	2018	2019	2020	2021	2022	Signalerings grens	Norm
Weerstandsvermogen	22,0%	20,7%	17,6%	15,7%	14,1%	5%	5%
Liquiditeit	1,97	1,95	1,58	1,58	1,22	0,5-1,5	0,5-1,5
Solvabiliteit 2	71%	71%	69%	69%	65%	30%	

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen het eigen vermogen en de totale baten en geeft aan welke buffer is opgebouwd om weerstand te kunnen bieden aan financiële risico's. Als op enig moment de noodzakelijke uitgaven hoger zijn dan de rijksbijdragen moet (tijdelijk) kunnen worden teruggevallen op dit weerstandsvermogen. Door het positieve resultaat in de afgelopen jaren 2017 tm 2021 is deze buffer ruimschoots boven de algemene ondergrens van 5%.

De streefwaarde van het weerstandsvermogen is afhankelijk van een aantal factoren zoals de grootte van de Stichting en het risicoprofiel. Zoals toegelicht in paragraaf 6.6 is in 2022 op basis van een uitgebreide risicoscan het minimale buffervermogen (= vrij besteedbaar eigen vermogen) vastgesteld op € 1.630.000. Het vermogen bedraagt ultimo 2022 € 5.248.359 en is aanzienlijk hoger dan dit vastgestelde minimale weerstandsvermogen.

Liquiditeit

Een liquiditeitspositie groter dan 1 geeft aan dat de stichting in staat is op korte termijn aan haar betalingsverplichtingen te voldoen. De liquiditeitspositie is met een ratio van 1,22 dan ook goed te noemen en ook hoger dan de gestelde signaleringsgrens.
Door de afboeking van de vordering op *OCW* in verband met de nieuwe bekostigingssystematiek was een grotere daling verwacht. Deze daling is in 2022 geremd doordat een deel van het *NPO*-budget dat in 2022 is ontvangen nog niet is besteed. Dit leidt in 2023 en 2024 echter weer tot een afname van de liquideitspositie In de continuiteitsparagraaf wordt de prognose van de liquiditeitspositie verder toegelicht.

Solvabiliteit 2

De solvabiliteitsratio geeft aan in hoeverre de stichting op langere termijn aan haar betalingsverplichtingen kan voldoen. Hiervoor wordt de algemeen gebruikte solvabiliteit 2 gehanteerd, dus inclusief de opgebouwde voorzieningen. De signaleringswaarde die wordt aangehouden is 30%. De ratio van **65%** is hier ruimschoots boven.

Conclusie balanskengetallen

Het weerstandsvermogen in combinatie met de goede liquiditeitspositie en solvabiliteit laten een goede financiële positie zien. Ook in de begroting 2023-2026 blijft de financiële positie goed. Zie hiervoor ook de toelichting in de *continuïteitsparagraaf*.

Normatief publiek eigen vermogen

De *Inspectie van het Onderwijs* heeft een formule ontwikkeld om te berekenen wat een bestuur redelijkerwijs aan eigen vermogen nodig heeft om bezittingen te financieren en risico's op vangen. Eventueel privaat vermogen valt buiten het bestek. Dit bedrag is het normatieve publieke eigen vermogen. De hoogte ervan is de signaleringswaarde.

Als het eigen vermogen groter is dan het normatieve eigen vermogen, kan het bovenmatig zijn. De Inspectie benadrukt dat het normatieve eigen vermogen geen norm is, maar een startpunt voor een gesprek. Een bestuur

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

kan immers goede redenen hebben om tijdelijk meer eigen vermogen aan te houden. De formule is voor alle onderwijssectoren gelijk.

In de onderstaande tabel is de uitkomst van deze formule op de balansdata 2019 t/m 2022 vergeleken met het publieke vermogen. Hieruit blijkt dat het vermogen niet te hoog is en ook ruimschoots boven het vastgestelde buffervermogen van € 1.630.000. Het normatieve eigen vermogen (het maximum) neemt jaarlijks toe omdat op basis van de balansposities meer vermogen nodig is voor vervanging van materiële vaste activa en door toename van de baten de ondergrens voor het buffervermogen van 5% in absolute zin hoger wordt. De incidentele *NPO*-subsidies in combinatie met de verhoging van de rijksvergoeding in verband met de in 2022 afgesloten CAO's verklaren voor 2021 en 2022 de sterke stijging van het normatief eigen vermogen vanaf 31-12-2021, het feitelijk publiek eigen vermogen is met 61% van de signaleringswaarde nog ruimschoots onder het maximum.

signaleringswaarde normatieve publieke vermogen (bedragen * €)	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022
0,5* AW gebouwen *1,27	€ 226.453	€ 234.987	€ 441.557	€ 422.507
BW MVA minus gebouw	€ 4.156.127	€ 4.403.448	€ 4.883.189	€ 5.676.007
5% van alle baten	€ 1.419.935	€ 1.546.439	€ 1.724.980	€ 1.855.950
totaal normatief eigen vermogen	**€ 5.802.515**	**€ 6.184.875**	**€ 7.049.726**	**€ 7.954.464**
Feitelijk publiek eigen vermogen	**€ 3.679.628**	**€ 4.274.376**	**€ 5.027.512**	**€ 4.824.353**
feitelijk publiek eigen vermogen /normatief publieke vermogen	**103%**	**69%**	**71%**	**61%**

Kengetallen op basis van het resultaat

Exploitatie kengetallen	2018	2019	2020	2021	*begroting 2022*	2022	Ondergrens
Rentabiliteit (exploitatieresultaat/totale baten)	1,9%	0,1%	-5,6%	1,9%	-2,6%	-0,5%	eenjarig<0 tweejarig<5% driejaren-10%
Personele lasten/totale baten	80,6%	82,2%	88,3%	81,5%	81,8%	84,2%	
Huisvestingskosten/totale baten	7,3%	7,1%	7,0%	6,3%	6,1%	6,0%	
afschrijvingskosten/totale baten	3,1%	3,1%	3,0%	2,9%	3,2%	3,0%	
Overige kosten/ totale baten	7,1%	7,5%	7,4%	7,4%	11,4%	7,2%	

Rentabiliteit

De rentabiliteit geeft aan in hoeverre de inkomsten en uitgaven met elkaar in evenwicht zijn. Idealiter zijn de kosten en opbrengsten over een aantal jaren gemeten nihil. De tabel vermeldt de signaleringsgrenzen van de *Inspectie van het Onderwijs* met de minimale gemiddelde rentabiliteit over een aantal jaren. Panta Rhei blijft hier boven. De afwijking ten opzichte van de begroting in 2022 wordt nagenoeg geheel verklaard door een nabetaling van de rijksvergoeding over 2021 en doordat op de scholen een deel van de *NPO*-subsidie die in 2022 is ontvangen in 2023 wordt besteed.

Kengetallen kosten/totale baten

Bovenstaande tabel laat zien aan welke kostensoorten de ontvangen baten zijn besteed. De kosten zijn 0,5% hoger dan de baten, dit resultaat wordt onttrokken aan het eigen vermogen. Het aandeel personele lasten, huisvestingskosten en afschrijvingskosten zijn lager dan begroot in 2022. Dit relatieve beeld wordt sterk vertekend door de de tijdelijke *NPO*-subsidie in 2022 (en deels in 2021) waardoor deze kengetalling in vergelijking met 2018 tm 20202 geen goed beeld laten zien. Daarnaast is in de begroting de vrijval van de vordering op DUO als gevolg van de overgang naar de kalenderjaarbekostiging verwerkt in de overige lasten, in de jaarekening is deze verwerkt in de rijksbijdragen. Hierdoor liggen de werkelijke overige kosten goed in lijn met de voorgaande jaren.

6.5. Risicobeheersing

Risicomanagement maakt wezenlijk onderdeel uit van de planning- en controlcyclus. Dit houdt in dat Panta Rhei:

- eenmaal per twee jaar de financiële risico's herijkt met behulp van een extern bureau;
- tussentijds (ontstane schades van) risico's monitort en hierover rapporteert in de periodieke bestuurs-rapportage;
- een risicoparagraaf opneemt in de meerjaren-begroting, tussentijdse rapportage en het jaarverslag;
- een risicoparagraaf standaard deel uit laat maken van beleidsvoorstellen;

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

- periodiek beoordeelt in hoeverre het benodigd buffervermogen in liquide vorm aanwezig is. In dit kader maakt een kasstroombegroting deel uit van de meerjarenbegroting.

De in 2020 opgestelde risicoscan is in september 2022 geactualiseerd in een bijeenkomst van de bestuurder, de controller, twee directeuren, een lid GMR, twee leden van RvT samen met twee medewerkers van *Controlgroep*. Hierin zijn de risico's op gebied van strategie, operationele activiteiten en financiële positie doorgenomen. Onderstaande risico's zijn, in volgorde van belangrijkheid, als meest belangrijke gedefinieerd. Van deze risico's is de interne beheersing besproken en vastgesteld en op basis daarvan is de kansklasse bepaald en inschatting van de financiële gevolgen gemaakt.

Nr.	Omschrijving	Kans	Gevolg min	Gevolg max
1	Onvoorzienbare en onbeheersbare fluctuatie in leerlingaantallen	50%	€ 150.000	€ 300.000
2	Financiële gevolgen van beëindiging arbeidsrelatie ter voorkoming van een geschil of om een bestaand geschil op te lossen (o.a. arbeidsconflicten)	30%	€ 50.000	€ 150.000
3	Instabiliteit in bekostiging	30%	€ 150.000	€ 300.000
4	Onvolledige indexatie van bekostiging	70%	€ 300.000	€ 500.000
5	Hoger dan begrote kosten voor ziektevervanging	50%	€ 150.000	€ 300.000
6	Arbeidsmarkt schaarste, hoger dan begrote lasten door het moeilijk kunnen vervullen van vacatureruimte	70%	€ 50.000	€ 150.000
7	Financiële gevolgen van kwetsbaarheid ICT beveiliging (cyberrisico's)	10%	€ 500.000	€ 750.000
8	Restrisico's	50%	€ 50.000	€ 150.000
9	Uitvoeringsrisico in de bedrijfsvoering (vaste voet)	100%	€ 300.000	€ 500.000

Ten opzichte van de risicoscan uit 2020 zijn, in oktober 2022, de onderstaande risico's anders ingeschat:

- De kansklasse voor de instabiliteit van de bekostiging is is gestegen van schadeklasse € 150.000 - € 300.000 naar schadeklasse € 300.000 - € 500.000. Deze opwaartste bijstelling van de gevolgschade inschatting is gebaseerd op de huidige forse inflatie (waaronder energielasten), waardoor in absolute zin het risico is toegenomen.
- Het risico op hoger dan begrote kosten voor ziektevervanging is gestegen van schadeklasse € 50.000 - € 150.000 naar schadeklasse € 150.000 - € 300.000. Deze opwaartse bijstelling van de risico inschatting is het gevolg van enerzijds de toegenomen onzekerheid over de omvang van de te verwachten vervangingslasten door *Corona* en anderzijds door de krapte op de arbeidsmarkt, waardoor veel vaker dan in het verleden moet worden uitgeweken naar duurdere externe vervanging.
- De financiële gevolgen van kwetsbaarheid ICT-beveiliging (cyber-risico's) is een nieuw risico. De extra, onvoorziene kosten als gevolg van een cyberaanval c.q. cyberhack kunnen bestaan uit 'losgeld', maar ook uit de kosten die samenhangen met analyse en herstel van systemen en kosten die samenhangen met het stagneren van de bedrijfsprocessen. Met deze mogelijke extra lasten wordt in de meerjaren-begroting (uiteraard) geen rekening gehouden Het financieel gevolg van de extra onvoorziene lasten, wordt, gegeven de ervaringen van *Hof van Twente*, de *Universiteit van Maastricht* en het *ROC Mondriaan,* en gegeven de huidige kwetsbaarheid van de ICT infrastructuur van Panta Rhei, geschat in de gevolgschade klasse € 500.000 - € 750.000. Deze inschatting is gebaseerd op de ervaringen van *ROC Mondriaan*, rekening houdend met de met de schaal van Panta Rhei.

Uit de risicoscan komt een ondergrens van het buffervermogen van € 1.630.000 mln. bij 90% afdekking van de risico's wanneer deze zich in enig jaar en in volle omvang voor zouden doen. Het berekende buffervermogen is een absoluut minimum, *Controlgroep* adviseert dan ook, vanwege veranderende omgevingsfactoren en beleids-uitgangspunten, een buffervermogen aan te houden dat hoger ligt dan dit absolute minimum.
In september 2024 zal de actualisatie worden uitgevoerd zodat de uitkomsten hiervan kunnen worden betrokkenbij het opstellen van de meerjarenbegroting 2025-2028.

6.6. NPO

Voor de inzet van de *NPO*-subsidie van de schooljaren 2021-2022 en 2022-2023 is door alle scholen een school-programma opgesteld. De interventies sluiten aan bij een of meerdere categorieën uit de menukaart. De menu-kaart is een overzicht, opgesteld door *OCW*, van maatregelen die bewezen effect hebben op het inhalen van

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

achterstanden/vertragingen. Dit gebeurt aan de hand van een vast format dat bovenschools is opgesteld. In het format is plaats voor de volgende zaken: aanleiding, te realiseren doel, wijze waarop dit wordt gerealiseerd/ interventies, categorie menukaart, inzet eigen personeel/externe partij, kosten, en wijze van evaluatie.

De formats zijn overlegd met de controller en de senior Stafspecialist Onderwijs & Kwaliteit en vervolgens vastgesteld. Het schoolprogramma (het totaal van de formats) is door het team/IB/directie opgesteld en ter instemming overlegd aan de MR'en. Een groot deel van de gelden wordt ingezet op personeel en investeringen. Het totale budget van het *NPO* in 2022 voor Panta Rhei is € 3.431.037. Behalve dit *NPO*-budget is in 2022 € 292.411 beschikbaar is gesteld als arbeidsmarkttoelage van vier scholen (*IKEC De Waterlelie, De Margriet*, *IKC MMiXX, De Parachute*). Het totale arbeidsmarkttoelagebudget is ingezet als toelage voor het personeel op deze scholen voor het schooljaar 2022-2023.

In 2022 is 66% van het *NPO*-budget besteed, van het op 31-12-2022 nog niet bestede deel is een bestemmingsreserve *NPO* gevormd. Van het budget is 60% besteed aan exploitatiekosten en 6% aan investeringen. Er is 9% aan inhuur van personeel besteed (personeel niet in loondienst) doordat er intern te weinig capaciteit was en specifieke kennis is ingehuurd voor projecten. Een aantal scholen heeft vanuit het *NPO* investeringen gedaan in ondersteunende materialen en apparatuur.
Voor de grotere investeringen worden voor de afschrijvingskosten een bestemmingsreserve gevormd. Deze reserve valt gedurende de looptijd vrij ter dekking van de afschrijvingskosten van uit de *NPO* gefinancierde investeringen. Onderstaand is een specificatie opgenomen van de uitgaven ten laste van de *NPO* subsidie in 2022.

Ultimo 2021 was het niet bestede deel van de *NPO* baten over augustus tm december € 241.663. De *NPO*-reserve per 31-12-2022 is na toevoeging van het restant budget van 2022 € 1.397.144. Voor dit bedrag zijn bij de resultaatbestemming twee reserves gevormd:

- Het nog te besteden *NPO*-budget van de scholen voor in totaal € 794.099;
- Het vanuit de allocatie van de *NPO*-baten gevormde budget voor de uitgaven *Koersplan 2022-2026* van € 603.044.

Onderstaand is een specificatie opgenomen van de uitgaven ten laste van de *NPO*-subsidie in 2022.

Besteding Nationaal Programma Onderwijs januari - december 2022			
Baten			**€ 3.431.037**
Loonkosten	€ 1.393.921		
Inhuur personeel	€ 299.635		
scholingskosten	€ 162.013		
totaal personeel kosten	**€ 1.855.569**		
Leermiddelen	€ 79.773		
Onderwijsprojecten	€ 36.248		
(Culturele) activiteiten	€ 83.212		
Overige kosten	**€ 199.233**		
Totaal exploitatiekosten		**€ 2.054.802**	
Investeringen			
ICT apparatuur	€ 53.118		
Duurzame leermiddelen	€ 64.517		
Buitenspeelmateriaal	€ 83.461		
Overig	€ 19.658		
Totaal investeringen		**€ 220.754**	
Totaal uitgaven NPO			**€ 2.275.556**
restant NPO budget2022			**€ 1.155.481**
Restant NPO budget augustus - december 2021			€ 241.663
Totaal reservering NPO budget			**€ 1.397.144**

Een totaal overzicht van de *NPO*-inkomsten (exclusief arbeidsmarkttoelage) en uitgaven over 2021 en 2022 naar soort uitgaven:

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

Besteding Nationaal Programma Onderwijs tm december 2022			
	aug-dec 2021	2022	Totaal NPO tm december 2022
Baten	**€ 1.554.574**	**€ 3.431.037**	**€ 4.985.611**
Loonkosten	€ 549.401	€ 1.393.921	€ 1.943.322
Inhuur personeel	€ 200.349	€ 299.635	€ 499.984
scholingskosten	€ 70.445	€ 162.013	€ 232.458
totaal personeelskosten	€ 820.195	€ 1.855.569	€ 2.675.764
Leermiddelen	€ 64.056	€ 79.773	€ 143.829
Onderwijsprojecten	€ 26.423	€ 36.248	€ 62.671
(Culturele) activiteiten	€ 26.870	€ 83.212	€ 110.082
Totaal exploitatiekosten	€ 117.349	€ 199.233	€ 316.582
ICT apparatuur	€ 264.146	€ 53.118	€ 317.264
Duurzame leermiddelen	€ 35.267	€ 64.517	€ 99.784
Buitenspeelmateriaal	€ 51.941	€ 83.461	€ 135.402
Overig	€ 24.013	€ 19.658	€ 43.671
Totaal investeringen	€ 375.367	€ 220.754	€ 596.121
Totale uitgaven NPO	**€ 1.312.911**	**€ 2.275.556**	**€ 3.588.467**
Restant budget	**€ 241.663**	**€ 1.155.481**	**€ 1.397.144**

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

7. Continuïteitsparagraaf

Dit hoofdstuk geeft een cijfermatige uiteenzetting en ontwikkeling voor de periode 2023-2026 van de leerlingen-aantallen, opbouw personele bezetting , balanspositie en de meerjaren exploitatie- en investeringsbegroting.

7.1. Ontwikkeling van het leerlingenaantal

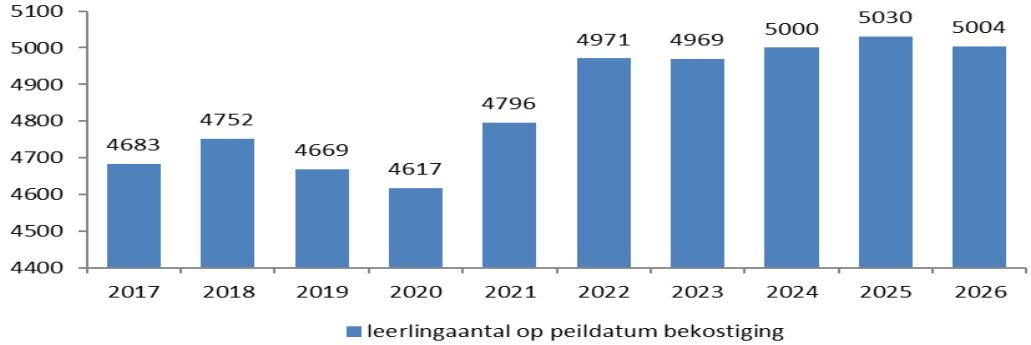

Vanaf 2022 is de peildatum voor de bekostiging gewijzigd van 1 oktober naar 1 februari. Vanwege de instroom van vierjarigen tussen oktober en februari stijgt het leerlingaantal gemiddeld met 4%. Dit verklaart de stijging in de grafiek tussen 2021 en 2022. De aantallen in 2023 t/m 2026 zijn prognoses op basis van de teldatum 1 februari zoals opgenomen in de meerjarenbegroting 2023-2026.
Het gerealiseerde aantal leerlingen op 1 februari 2023 is 4.922. Dat is 47 minder dan begroot. Dit komt voor 33 leerlingen door lagere instroom dan begroot. De verwachting is dat dit in de komende jaren wordt ingehaald

Instandhouding kleine scholen

Het bestuur van Panta Rhei vindt het in stand houden van scholen met minder dan vier groepen (minder dan 80 leerlingen) alleen onder voorwaarden gewenst: als de school binnen de woonkern de enige (openbare) school is en de kwaliteit van het onderwijs op peil is.

Uit het overzicht vam scholen en opheffingsnormen per gemeente blijkt dat twee scholen al jarenlang onder de opheffings-norm (173) zitten van de gemeente *Leidschendam-Voorburg*: *Maerten van den Veldeschool (Stompwijk*) en *De Margriet (Leidschendam*). Meetpunt hiervoor blijft 1 oktober. Voor deze scholen blijft de bekostiging in stand door gebruik te maken van de gemiddelde schoolgrootte. Jaarlijks dient hier een aanvraag voor ingediend te worden bij *DUO*. Deze situatie kan net zolang duren tot de gemiddelde schoolgrootte niet meer toereikend is, of in het uiterste geval, tot de ondergrens van 23 leerlingen bereikt is.

Medio 2023 bleek dat de gemiddelde schoolgrootte van Panta Rhei (286) op 1 oktober 2022 net onder de norm (290) lag, waardoor instandhouding van de twee scholen niet anders kan dan door administratieve samenvoeging van tenminste één school met een andere school onder het eigen bestuur. Die samenvoeging dient per 1 augustus 2023 een feit te zijn. Het bestuur heeft, alles overwegende, besloten om r.k. basisschool *Maerten van den Velde* administratief samen te voegen met r.k. basisschool *De Lusthof* (*Voorburg)*. Deze school telt jaarlijks rond de 470 leerlingen. Door de samenvoeging blijft de opheffingsnorm voor *Maerten van den Velde* voortaan buiten beeld en is behoud van onderwijs in *Stompwijk* het beste gegarandeerd. In de praktijk blijven beide scholen hun eigen organisatie in stand houden.

7.2. Ontwikkeling opbouw personele bezetting

realisatie			prognose			
Gemiddeld aantal fte's	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Directie	26	26	26	27	26	26
Onderwijsgevend personeel (OP)	276	279	256	243	234	231
Onderwijs ondersteunend personeel (OOP)	63	61	59	51	50	50
Totaal formatie	**364**	**366**	**341**	**321**	**310**	**307**

De tabel toont de ontwikkeling van de opbouw van de personele bezetting in fte. De prognose is ontleend aan de meerjarenbegroting 2023-2026. De daling van het gemiddeld aantal fte's komt doordat in de realisatie van 2021 en 2022 ook vervangingsbenoemingen en benoemingen ten laste van de *NPO*-subsidie zijn opgenomen. De

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

ervaring leert dat de werkelijke bezetting in de prognose tussen de 10-20 fte hoger zal zijn in verband met ziekte-verlof, zwangerschaps-/bevallingsverlof, ouderschapsverlof en verlof duurzame inzetbaarheid. In deze realisatie over 2022 is ook de externe inhuur niet opgenomen. De werkelijke personele inzet is derhalve enkele fte's hoger. De verwachte daling van 2023-2025 ten opzichte van 2022 wordt grotendeels verklaard door het beëindigen van de *NPO*-middelen. In april 2023 wordt deze prognose geactualiseerd in het bestuursformatieplan 2023-2026. De verwachting is dat de gemiddelde personele bezetting in 2023-2026, inclusief een stelpost van ca 20 fte voor vervanging, stabiel is met circa 330 fte per jaar.

7.3. Prognosebalans 2023-2026

De geprognosticeerde balans is opgesteld aan de hand van de vastgestelde jaarrekening 2022. Dit is voor de prognose aangevuld met de mutaties in de balansposten zoals ook begroot in de vastgestelde meerjarenbegroting 2023-2026. De prognosebalans geeft het volgende beeld:

Balans per 31 december	2022 jaarrekening	2023 prognose	2024 prognose	2025 prognose	2026 prognose
Materiele vaste activa	**€ 6.185.161**	**€ 6.107.161**	**€ 5.716.811**	**€ 5.924.661**	**€ 5.656.011**
Vorderingen	€ 872.200	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000
Liquide middelen	€ 3.613.443	€ 2.888.147	€ 2.356.497	€ 1.916.647	€ 2.139.297
Vorderingen totaal	**€ 4.485.643**	**€ 3.088.147**	**€ 2.556.497**	**€ 2.116.647**	**€ 2.339.297**
Activa totaal	**€ 10.670.804**	**€ 9.195.308**	**€ 8.273.308**	**€ 8.041.308**	**€ 7.995.308**
Totaal eigen vermogen	**€ 5.248.359**	**€ 5.211.359**	**€ 4.381.359**	**€ 4.058.359**	**€ 3.941.359**
Voorziening onderhoud	€ 1.049.778	€ 697.778	€ 705.778	€ 796.778	€ 867.778
Voorziening personeel	€ 686.171	€ 586.171	€ 486.171	€ 486.171	€ 486.171
Totaal voorzieningen	**€ 1.735.949**	**€ 1.283.949**	**€ 1.191.949**	**€ 1.282.949**	**€ 1.353.949**
Langlopende schulden	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**
Kortlopende schulden	**€ 3.686.496**	**€ 2.700.000**	**€ 2.700.000**	**€ 2.700.000**	**€ 2.700.000**
Totaal Passiva	**€ 10.670.804**	**€ 9.195.308**	**€ 8.273.308**	**€ 8.041.308**	**€ 7.995.308**

7.4. Prognose kasstroomoverzicht 2023-2026

Kasstroomoverzicht	2022 Realisatie	2023 prognose	2024 prognose	2025 prognose	2026 prognose
Beginsaldo liquide middelen	**€ 2.852.000**	**€ 3.613.000**	**€ 2.888.000**	**€ 2.356.000**	**€ 1.916.000**
Kasstroom uit operationele activiteiten					
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	-€ 182.000	-€ 37.000	-€ 830.000	-€ 323.000	-€ 117.000
Afschrijvingen	€ 1.122.000	€ 1.091.000	€ 1.072.000	€ 1.077.000	€ 1.042.000
Mutaties werkkapitaal					
Vorderingen	€ 1.490.000	€ 672.000	€ 0	€ 0	€ 0
Kortlopende schulden	€ 380.000	-€ 986.000	€ 0	€ 0	€ 0
Mutaties voorzieningen	-€ 124.000	-€ 452.000	-€ 92.000	€ 91.000	€ 71.000
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	**€ 2.686.000**	**€ 288.000**	**€ 150.000**	**€ 845.000**	**€ 996.000**
Kasstroom uit investeringsactiviteiten					
Investeringen vaste activa	€ -1.915.000	€ -1.013.000	€ -682.000	€ -1.285.000	€ -773.000
Kasstroom uit financieringsactiviteiten					
mutatie langlopende schulden	-€ 10.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal kasstroom uit financeiringsactiviteiten	**-€ 10.000**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**
Mutatie liquide middelen	**€ 761.000**	**-€ 725.000**	**-€ 532.000**	**-€ 440.000**	**€ 223.000**
Eindsaldo liquide middelen	**€ 3.613.000**	**€ 2.888.000**	**€ 2.356.000**	**€ 1.916.000**	**€ 2.139.000**

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

Het kasstroomoverzicht is ontleend aan de geprognosticeerde balans en laat een gezonde liquiditeitspositie zien. Panta Rhei beschikt over voldoende liquide middelen om in deze jaren aan de betalingsverplichtingen te voldoen.

7.5. Prognose verloop en samenstelling eigen vermogen 2023-2026

Het afgebeelde overzicht geeft het verloop en de samenstelling weer van het eigen vermogen over de periode 2023 t/m 2026. De eindstand per 31-12-2022 is voor de prognose aangevuld met de mutaties in de balansposten zoals ook begroot in de vastgestelde meerjarenbegroting 2023-2026.

	Realisatie	prognose	prognose	prognose	prognose
1 januari	€ 5.430.560	€ 5.248.359	€ 5.211.359	€ 4.381.359	€ 4.058.359
Resultaat boekjaar	-€ 182.201	-€ 37.000	-€ 830.000	-€ 323.000	-€ 117.000
31 december	**€ 5.248.359**	**€ 5.211.359**	**€ 4.381.359**	**€ 4.058.359**	**€ 3.941.359**

Opbouw eigen vermogen	**31-12-2022** Realisatie	**31-12-2023** prognose	**31-12-2024** prognose	**31-12-2025** prognose	**31-12-2026** prognose
Algemene reserve incl. stichtingskapitaal	€ 2.336.919	€ 2.725.976	€ 2.942.520	€ 2.784.474	€ 2.925.474
Bestemmingsreserve privaat	€ 424.207	€ 444.207	€ 271.707	€ 291.707	€ 311.707
Bestemmingsreserve koerspan 2018-2022	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Bestemmingsreserve koersplan 2022-2026	€ 603.044	€ 734.044	€ 542.000	€ 292.000	€ 6.000
Exploitatiereserves scholen	€ 381.610	€ 672.610	€ 51.610	€ 143.656	€ 158.656
Bestemmingsreserve Nutsbasisschool	€ 467.522	€ 467.522	€ 467.522	€ 467.522	€ 467.522
Bestemmingsreserve Nutsbasisschool ouderbijdragen	€ 53.500	€ 21.000	€ 0	€ 0	€ 0
Bestemmingsreserve NPO	€ 794.099	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Bestemmingsreserve afschrijvingskosten NPO	€ 187.458	€ 146.000	€ 106.000	€ 79.000	€ 72.000
Totaal eigen vermogen	**€ 5.248.359**	**€ 5.211.359**	**4.381.359**	**€ 4.058.359**	**€ 3.941.359**

Uitgangspunt bij de meerjarenbegroting is dat scholen in de periode 2022-2025 per saldo minimaal een nihil resultaat moeten behalen. Een positief resultaat kan voor maximaal € 20.000 worden overgeheveld naar de volgende periode van vier jaar. In incidentele situaties kan hiervan worden afgeweken met instemming van controller en bestuurder. Voor het niet bestede deel van het *NPO* is een bestemmingsreserve opgenomen. Het ultimo 2022 nog niet bestede deel van de scholen wordt in 2023 besteed. Indien er medio 2023 een deel van de *NPO-i*nkomsten niet is besteed zal dit worden toegevoegd aan de schoolreserves. Op deze wijze blijven de *NPO*-inkomsten beschikbaar voor de scholen.

Het publiek eigen vermogen is op 31 december 2026 € 2,0 mln. hoger dan het minimale buffervermogen van € 1,63 mln. Als de algemene reserve lager wordt dan het minimale buffervermogen dan valt een deel van de publieke bestemmingsreserves weer toe aan de algemene reserve. Het totaal van de algemene reserve en de overige reserves mag dan ook nooit lager zijn dan het minimale buffervermogen.

De bestemmingsreserve Koersplan

De bestemmingsreserve ultimo 2022 voor het realiseren van de ambities uit het Koersplan is het bovenschoolse gealloceerde deel van het *NPO* dat wordt ingezet voor uitgaven ter realisatie van het *Koersplan 2022-2026*. De onttrekkingen hieran zijn gelijk aan de uitgaven zoals opgenomen in de meerjarenbegroting 2023-2026.

7.6. Normatief publiek eigen vermogen

De *Inspectie van het Onderwijs* heeft in 2021 een formule ontwikkeld om te berekenen wat een bestuur redelijkerwijs aan publiek eigen vermogen nodig heeft om bezittingen te financieren en risico's op vangen. Dit bedrag is het normatieve publieke eigen vermogen. De hoogte ervan is de signaleringswaarde. Als het eigen vermogen groter is dan het normatieve eigen vermogen, kan het bovenmatig zijn. De *Inspectie* benadrukt dat het normatieve eigen vermogen geen norm is maar een startpunt voor een gesprek.

Prognose normatief eigen vermogen	**2022** Realisatie	**2023** prognose	**2024** prognose	**2025** prognose	**2026** prognose
0,5* AW gebouwen *1,27	€ 422.507	€ 403.457	€ 384.407	€ 365.357	€ 435.207
BW MVA minus gebouw	€ 5.676.007	€ 5.627.161	€ 5.266.811	€ 5.504.661	€ 5.266.011
5% van alle baten	€ 1.855.950	€ 1.840.250	€ 1.741.600	€ 1.751.750	€ 1.764.700
totaal normatief eigen vermogen	**€ 7.954.464**	**€ 7.870.868**	**€ 7.392.818**	**€ 7.621.768**	**€ 7.465.918**
Feitelijk publiek eigen vermogen	**€ 4.824.152**	**€ 4.767.152**	**€ 4.109.652**	**€ 3.766.652**	**€ 3.629.652**
feitelijk publiek eigen vermogen /normatief publieke vermogen	**61%**	**61%**	**56%**	**49%**	**49%**

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

Uit voorgaande tabel blijkt dat het vermogen niet te hoog is. Hierbij moet worden opgemerkt dat het normatief eigen vermogen voor 2022 en 2023 substantieel hoger is dan de jaren daarna. Dit komt door de incidentele subsidie *NPO* die voor de vaststelling van het normatief eigen vermogen meegerekend moeten worden. De prognose 2024 t/m 2026 geeft pas een reëel beeld van dit kengetal omdat hierin in deze jaren geen incidentele subsidies het normale beeld verstoren.

7.7. Prognose staat van baten en lasten 2023-2026

De inkomsten zijn gebaseerd op de bij het opstellen van de begroting bekende subsidies, de geldende *CAO* en de prognoses van de leerlingaantallen. De kosten zijn gebaseerd op het verwachte prijspeil 2023 waarbij voor de materiële kosten een gemiddelde prijsstijging t.o.v. 2022 in verband met inflatie van 15% is gehanteerd.

De vastgestelde meerjarenbegroting geeft in deze vierjaarsperiode een totaal negatief exploitatieresultaat van € 1.307.000. De negatieve exploitatieresultaten in 2024 en 2025 kunnen enerzijds worden verklaard door geplande uitgaven uit de reserve *Koersplan 2022-2026* die is gevormd uit de gealloceerde *NPO*-inkomsten 2021-2023. Anderzijds hebben de scholen hun schoolreserve in 2022 en 2023 vergroot doordat een deel van de *NPO*-subsidie is ingezet op bestaand beleid. De scholen zetten dit gespaarde deel vooral na afloop van de *NPO*-subsidie in 2023-2024 en 2024-2025 in.

Meerjarenbegroting 2023-2026	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
BATEN				
Totaal Rijksbijdragen OCW	€ 35.701.000	€ 33.748.000	€ 33.954.000	€ 34.221.000
Gemeenten	€ 422.000	€ 408.000	€ 414.000	€ 415.000
Totaal overige baten	€ 682.000	€ 676.000	€ 667.000	€ 658.000
TOTAAL BATEN	**€ 36.805.000**	**€ 34.832.000**	**€ 35.035.000**	**€ 35.294.000**
LASTEN				
Personele lasten	€ 30.618.000	€ 29.531.000	€ 29.165.000	€ 29.291.000
Afschrijvingskosten	€ 1.091.000	€ 1.072.000	€ 1.077.000	€ 1.042.000
Huisvestingskosten	€ 2.479.000	€ 2.466.000	€ 2.476.000	€ 2.476.000
Overige kosten	€ 2.654.000	€ 2.593.000	€ 2.640.000	€ 2.602.000
TOTAAL LASTEN	**€ 36.842.000**	**€ 35.662.000**	**€ 35.358.000**	**€ 35.411.000**
Totaal financiële baten en lasten	€ -	€ -	€ -	€ -
VASTGESTELD RESULTAAT BEGROTING	**€ -37.000**	**€ -830.000**	**€ -323.000**	**€ -117.000**

Bovenstaande begroting is de vastgestelde begroting 2023-2026. In april 2023 hebben vijf scholen van Panta Rhei de subsidie Basisvaardigheden 2023 toegekend gekregen. De totale subsidie bedraagt € 975.000 en wordt ingezet in de schooljaren 2023-2024 en 2024-2025. Deze inkomsten en daarbij behorende uitgaven zijn niet in deze begroting verwerkt. Omdat deze zeer waarschijnlijk deels wordt ingezet op bestaand beleid (reeds begrote uitgaven) zal deze toekenning een positief effect hebben op de begroting 2023-2026.

7.8. Geprognosticeerde kengetallen

Om tot een oordeel over de financiële gezondheid te komen zijn er op basis van de bijgestelde meerjaren-begroting kengetallen opgesteld voor liquiditeit, solvabiliteit en rentabiliteit. In de schooljaarbekostiging tot en met 2022 krijgt een schoolbestuur in de eerste vijf maanden van het schooljaar (augustus t/m december) minder dan 5/12-deel van de totale bekostiging. Hierdoor had elk schoolbestuur in de administratie een vordering van 7,12% van de jaarlijkse lumpsumbekostiging op *OCW*. Deze vordering was bij Panta Rhei ongeveer € 1,5 mln. Door de overgang naar kalenderjaarbekostiging is deze vordering in 2022 vervallen waardoor de algemene reserve met eenzelfde bedrag wordt verlaagd.

Deze aanpassing heeft vanaf 31-12-2022 een zeer fors effect op de reserves en de kengetallen zoals de liquiditeitsratio en het buffervermogen. De *Inspectie* heeft toegezegd dat besturen niet in het continuïteitstoezicht worden betrokken wanneer in hun jaarverslag 2022 één of meerdere kengetallen onder de signaleringswaarde

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

liggen door het vervallen van de 'vordering op *OCW*'. Voor de boekjaren 2023 en de drie jaren daarna zal bij het continuïteitstoezicht rekening worden gehouden met het effect van het vervallen van de vordering. Om die reden is ter vergelijking de liquiditeitsratio opgenomen zonder de afboeking van deze vordering.

Panta Rhei heeft samen met circa 230 schoolbesturen, juridisch begeleid door advocatenkantoor *Stibbe* en gecoördineerd vanuit de *PO-Raad*, gezamenlijk bezwaar gemaakt tegen de beschikkingen voor de laatste vijf maanden van 2022. Dit wordt toegelicht in **paragraaf 7.15**

Kengetallen	2022 Realisatie	2023 prognose	2024 prognose	2025 prognose	2026 prognose	Signalerings grenzen
Weerstandsvermogen	14,6%	14,2%	12,6%	11,6%	11,2%	5%
Liquiditeit	1,22	1,14	0,95	0,78	0,87	0,5-1,5
Liquiditeit excl afboeking vordering OCW	*1,65*	*1,74*	*1,54*	*1,38*	*1,46*	*0,5-1,5*
Solvabiliteit 2	65%	71%	67%	66%	66%	30%
Rentabiliteit	-0,5%	-0,1%	-2,4%	-0,9%	-0,3%	driejarig<0 tweejarig<5 % driejaren-10%

De liquiditeitspositie wordt sterk beïnvloed door de afboeking van de vordering op *OCW*, maar laat door de genomen maatregelen in de prognosebalans nog een gezonde financieringspositie zien.

De solvabiliteitsratio van Panta Rhei ligt gedurende de gehele begrotingsperiode ruim boven de ondergrens. Dat is te verklaren uit het feit dat er bij Panta Rhei, en nagenoeg bij alle schoolbesturen in het primair onderwijs, alleen sprake is van kort vreemd vermogen (schulden aan leveranciers, *Belastingdienst* en *ABP*) en niet van lang vreemd vermogen (bijvoorbeeld leningen bij een financiële instelling). Het bedrag aan vreemd vermogen is dan ook relatief laag waardoor de solvabiliteit ruim voldoende is. De solvabiliteit geeft aan of kan worden voldaan aan de lange termijn verplichtingen.

7.9. De planning- & controlcyclus

Voor de borging van de continuïteit is zowel sturing op de lange termijn als op de korte termijn van belang. Daar waar de lange termijn vooral gaat om de stip op de horizon (koersplan, financieel management en meerjaren-perspectief) spreekt men bij de korte termijn vaak over de mate waarin de organisatie via de planning- en controlcyclus kan sturen op het bedrijfsmatige proces.
In de planning- en controlcyclus maakt Panta Rhei gebruik van de planningsinstrumenten: exploitatiebegrotingen, (meerjaren)begroting, bestuursformatieplan, liquiditeits-, huisvestings- en investeringsbegroting. Daarbij horen de volgende beheersinstrumenten: tussentijdse exploitatieoverzichten, de bestuursrapportage per kwartaal, en de jaarrekening.

7.10. Allocatiebeleid

Binnen Panta Rhei wordt een vast percentage van de personele lumpsumvergoeding gebruikt voor de uitgaven die bovenschools worden gedaan. Het percentage bestaat uit twee delen: kosten bestuursbureau en kosten die betrekking hebben op de scholen maar bovenschools verrekend worden (bijvoorbeeld administratiekantoor). Bij het opstellen van de begroting wordt berekend welk percentage benodigd is voor een sluitende begroting van de bovenschoolse kosten.

In de meerjarenbegroting 2023-2026 ligt dit percentage rond de 10,6% (waarvan 1/3 deel het bestuursbureau betreft en 2/3 deel de scholen/solidariteit). Voor de *Maerten van den Veldeschool* en *IKEC De Waterlelie* is dit percentage lager omdat het groot onderhoud door derden wordt bekostigd. De allocatie wordt jaarlijks bij het opstellen van de meerjarenbegroting geactualiseerd.

Allocatie	2022	2023	2024	2025	2026
Maerten vd Velde	10,0%	10,0%	9,5%	9,5%	9,5%
IKEC De Waterlelie	11,0%	10,0%	9,5%	9,5%	9,5%
Overige scholen	13,6%	11,0%	10,6%	10,6%	10,6%

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

7.11. Investeringsbeleid

De uitgangspuntenvoor het investeringsbeleid zijn de vastgestelde vervangingstermijnen en de in het *Koersplan* geformuleerde doelstellingen. De investeringsbegroting is een onlosmakelijk onderdeel van de (meerjaren-) exploitatiebegroting. Deze investeringsbegroting wordt door de schooldirectie opgesteld en is gebaseerd op de vastgestelde vervangingstermijnen

Investeringsbegroting 2023-2026	*2022* jaarrekening	2023 begroting	2024 begroting	2025 begroting	2026 begroting
Meubilair / inventaris/ (buiten) speelmateriaal	€ 1.057.863	€ 400.000	€ 141.000	€ 341.000	€ 153.000
Leermethoden en leermiddelen	€ 185.529	€ 349.000	€ 172.000	€ 87.000	€ 70.000
ICT (computers, smartboards, devices)	€ 564.141	€ 264.000	€ 176.000	€ 857.000	€ 550.000
Duurzaamheidsinvesteringen gebouwen	€ 107.349		€ 193.000		
Totaal	**€ 1.914.882**	**€ 1.013.000**	**€ 682.000**	**€ 1.285.000**	**€ 773.000**

Het grote investeringsvolume in 2022 is incidenteel en wordt verklaard door vervanging van meubilair en inrichting van de gymzaal van de nieuwbouw van *KC de Telescoop* en de vervanging van meubiair bij *De Lusthof* en *St. Maarten.* In 2023 is een investering in verbetering van de luchtbehandeling bij *De Lusthof* en *Prof. Casimir* begroot. De duurzaamheidsinvesteringen gebouwen in 2022 betreft een investering uit het private vermogen voor de nieuwbouw van *IKC MMiXX*.
Door de steeds verdergaande digitalisering van de lesmethoden en de diversiteit van methoden wordt het geïnvesteerde bedrag in leermethoden steeds lager. Hiertegenover staat een sterke toename van de licentiekosten in de exploitatierekening.

In 2025 (en 2026) is een grote investering gepland voor de vervanging van de in 2017 en 2018 aangeschafte touchscreens en de, tijdens het thuisonderwijs, extra aangeschafte en vervangen devices van leerlingen.

De duurzaamheidsinvestering in gebouwen in 2024 betreft de uit het private reserve gefinancierde voorgenomen investeringen in zonnepanelen op een viertal scholen.

7.12. Inkoop- en aanbestedingsbeleid

Panta Rhei heeft een overwegend decentraal inkoopbeleid. De aanbesteding van energie en gas geschiedt via het inkoopcollectief *Scholen aan zet*.

7.13. Treasury

Het treasurybeleid is conform de richtlijn *Beleggen, belenen en Derivaten OCW 2016*. Er zijn geen beleggingen, leningen en derivaten.

7.14 Onderwijsachterstandsmiddelen

Zoals toegelicht in het allocatiebeleid worden de onderwijsachterstandsmiddelen volledig toegevoegd aan de budgetten van de scholen die deze ontvangen. In 2022 is ca € 797.000 bekostiging onderwijsachterstandenbeleid ontvangen. Deze subsidie is ingezet voor formatie voor klassenverkleining en extra ondersteuning op de groepen zodat de leerlingen extra begeleiding kunnen krijgen.

7.15. Bezwaar beschikking rijksvergoeding augustus – december 2022

Per 1 januari 2023 is de bekostiging van het primair onderwijs na wetswijziging vereenvoudigd. Daarmee is de bekostigingssystematiek gewijzigd. Bij de overgang van de oude naar de nieuwe bekostigingssystematiek zijn schoolbesturen door de regelgeving en besluitvorming van de minister met een groot materieel probleem geconfronteerd. Waar de schoolbesturen in een (school)jaar normaal gesproken 100% aan bekostiging ontvangen, is dat in de overgang naar de nieuwe bekostigingssystematiek circa 93% voor het schooljaar 2022/23. School-besturen in de PO-sector werden daardoor in de periode augustus tot en met december 2022 door de minister met circa 7% gekort op hun bekostiging. Dit komt voor Panta Rhei neer op € 1.541.190. Voorzichtigheidshalve is dit bedrag niet als vordering op de balans per 31 december 2022 opgenomen.

De minister stelt zich op het standpunt dat dit materieel grote probleem voor het schoolbestuur slechts “een boekhoud-technische correctie is aangezien de totale bekostiging van het Rijk naar scholen niet wijzigt door de vereenvoudiging”. De overgang van een oude naar een nieuwe bekostigingssystematiek is echter niet louter een

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

papieren exercitie; de keuzes die daarbij worden gemaakt hebben werkelijk een negatief effect op het onderwijsproces. De keuze van de minister om de schoolbesturen in 2022 fors minder bekostiging toe te kennen heeft reële consequenties. Deze korting heeft om meerdere redenen impact op de bedrijfsvoering van Panta Rhei:

- De korting heeft een substantiële invloed op de liquiditeitspositie waardoor minder in het onderwijs kan worden geïnvesteerd dan gewenst. Dit heeft geleid tot het uitstellen van geplande investeringen.
- Deze korting verlaagt ons eigen vermogen met 27% waardoor het vrij besteedbare vermogen sterk is verlaagd zodat minder kan worden besteed aan de doelen in het Koersplan in de jaren 2023-2026.
- De huidige inflatie is hoger dan de indexatie van de rijksvergoeding, door deze korting is er minder vermogen beschikbaar om dit uit het eigen vermogen te dekken. Door de samenloop van de inflatie, ontoereikende indexatie van de rijksvergoeding en deze korting is het onvermijdelijk dat dit leidt tot een vermindering van het budget voor personeel waardoor dit ten koste gaat van het primaire proces.
- Deze korting leidt met de actuele rentevergoedingen jaarlijks tot minimaal € 35.000 lagere rente-opbrengsten (uitgaand van actueel tarief 12 maands deposito).

Vandaar dat ons schoolbestuur samen met circa 230 schoolbesturen, juridisch begeleid door advocatenkantoor *Stibbe* en gecoördineerd vanuit de *PO-Raad*, gezamenlijk bezwaar hebben gemaakt tegen de beschikkingen voor de laatste vijf maanden van 2022. Dit bezwaar is op 30 november 2022 door de minister ongegrond verklaard. De financiële belangen en de relevante juridische vragen n.a.v. de beslissing op bezwaar van de minister zijn het volgens ons waard om de kwestie aan een onafhankelijke partij, zijnde de bestuursrechter, voor te leggen. Daarom hebben wij besloten om gezamenlijk met ruim 220 schoolbesturen een beroep bij de rechtbank *Midden-Nederland* in te stellen tegen de beslissing op bezwaar van de minister. Op het moment van dit schrijven loopt deze beroeps-procedure nog en is niet bekend wanneer hierin uitspraak volgt.

7.16. Samenvoeging Maerten van den Velde en De Lusthof per 1 augustus 2023

De teldatum 1 oktober blijft gehandhaafd voor de berekening of een school met het leerlingenaantal onder de opheffingsnorm zit van de desbetreffende gemeente. De opheffingsnormen die voor ons van belang zijn: gemeente *Den Haag* (200), gemeente *Leidschendam-Voorburg* (173), gemeente *Voorschoten* (178) en de gemeente *Oegstgeest* (178).
Twee scholen, *De Margriet* en *Maerten van den Velde* zitten al meer dan drie opvolgende jaren onder de opheffingsnorm van de gemeente *Leidschendam-Voorburg*. Om te voorkomen dat de bekostiging stopt, wordt jaarlijks gebruik gemaakt van ontheffing via de gemiddelde schoolgrootte. Als deze 290 of hoger is wordt de ontheffing verleend.

In de afgelopen jaren was de gemiddelde schoolgrootte van alle Panta Rhei-scholen hoger dan 290. Medio maart jl. bleek dat dit op 1 oktober 2022 niet meer het geval was (286). Het gevolg zou zijn dat de bekostiging van beide genoemde scholen zou stoppen per 1 augustus 2023. De enige mogelijkheid om dit te voorkomen was de administratieve samenvoeging van tenminste één van beide scholen met een andere school van Panta Rhei in de gemeente *Leidschendam-Voorburg.*
Alles overziende is besloten om de *Maerten van den Veldeschool* (r.k.) administratief samen te voegen met *De Lusthof* (r.k.) waardoor de gemiddelde schoolgrootte ruim boven de 290 komt (303,63) en het voortbestaan van basisonderwijs in Stompwijk ook op de lange termijn gegarandeerd is.
In de praktijk verandert er vrijwel niets: beide scholen behouden hun eigenheid, personeel, eigen directie, de wijze van inrichten van de schoolorganisatie e.d. Wel raakt *Maerten van den Velde* het eigen *BRIN*-nummer (bekostigingstoekenning) kwijt en valt per 1 augustus a.s. onder het *BRIN*-nummer van *De Lusthof*. Bij de teldatum op 1 oktober en 1 februari is het leerlingentotaal van *De Lusthof* de som van het eigen aantal leerlingen + het aantal leerlingen van onderwijslocatie *Maerten van den Velde*.
Voor *De Lusthof* heeft het ook geen enkele financiële consequenties, voor *Maerten van den Velde* wel vanaf 2025. Het bedrag per school van € 104.095 per jaar (subsidieniveau 2023) vervalt voor de Maerten van de Velde. Door gebruik te maken van de fusieregeling wordt dit in 2024 volledig gecompenseerd, in 2025 50% en vanaf 2026 is de overgangsregeling beëindigd en is de jaarlijkse basisbekostiging € 104.095 lager (prijspeil 2023).. In de meerjarenbegroting 2024-2027 zal dit via de alloatie worden gecompenseerd.

De *BRIN*-mutatie is 21 maart jl. ingediend bij *DUO/OCW*. Inmiddels is bevestigd dat de samenvoeging akkoord is.

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

7.17. Toekomstparagraaf

Investeren in kwaliteit van het onderwijs

In de meerjarenbegroting 2023-2026 is een aparte bestemmingsreserve opgenomen voor het *Koersplan 2022-2026.* Om de ambities en gewenste resultaten uit dit koersplan te kunnen realiseren is de volledige allocatie van het *NPO*-budget (tot en met 31-12-2022 € 603.000) gereserveerd in een aparte bestemmingsreserve. Het gehele *NPO*-budget komt hiermee ten goede aan de scholen. Grotendeels via de schoolprogramma's en voor ca 10% via de allocatie voor de speerpunten uit het koersplan.

Nieuwbouw scholen

Voor een van onze scholen is c.q. komt een nieuw schoolgebouw in beeld:

- *Maria Bernadette*: het *IHP* van de gemeente *Leidschendam-Voorburg* voorziet nieuwbouw in de periode 2023-2027. In 2022 is gestart met de eerste voorbereidingen, waaronder het opstellen van Programma's van Eisen. Het nieuwe gebouw krijgt ook een inpandige gymzaal en kinderopvanglocatie (*Vlietkinderen)*. De voorlopige planning gaat uit van oplevering medio 2026.

Onderwijsarbeidsmarkt

De krapte op de onderwijsarbeidsmarkt die in veel regio's gevoeld wordt is ook bij ons merkbaar. Maatregelen die getroffen worden: betaalde *LIO*-stages (vierdejaars studenten) conform de *CAO PO* aanbieden, zij-instromers benoemen, de mogelijkheid bieden aan onderwijsondersteunend personeel om door te stromen, de bekendheid van Panta Rhei vergroten (o.a. via social media en bestaande contacten met de *pabo Leiden*), het bieden van veel stageplaatsen, ook middels meerdere opleidingsscholen, en het binden en boeien van het huidige personeel aan de organisatie.
Dit alles neemt niet weg dat het steeds moeilijker wordt om voldoende én bekwaam personeel te vinden. Naast de vermindering van instroom van studenten bij de pabo's zijn er veel schoolbesturen en scholen in de regio *Haaglanden-Leiden*. De concurrentie is groot bij het verdelen van de schaarste. De landelijke meerjarenramingen (o.a. *PO-Raad*) geven aan dat er zeker nog tot 2031 sprake zal blijven van (toenemende) krapte op de onderwijs-arbeidsmarkt.

Nationaal Plan Onderwijs na Corona (NPO)

Het *NPO*-budget voor het schooljaar 2022-2023 is in april 2022 bekend gemaakt. De basisbedragen per leerling zijn ongewijzigd ten opzichte van de afgegeven indicaties. Elke school heeft in samenspraak met de controller en de senior stafmedewerker Onderwijs&Kwaliteit plannen gemaakt over de inzet van de middelen en deze ter instemming aan de MR voorgelegd.
In 2022 is duidelijk geworden dat dat de termijn van inzet van de middelen met twee jaar verlengd is waardoor het mogelijk is om deze middelen ook in de schooljaren 2023-2024 en 2024-2025 in te zetten. De meeste scholen hadden de schoolplannen en daarmee ook de besteding van het budget al gereed voordat dit bekend werd.
Na afloop van het schooljaar 2022-2023 wordt het niet bestede deel van het *NPO*-budget overgeheveld naar de schoolreserve zodat deze tot en met 2025 volledig beschikbaar blijft voor de scholen.

Voorziening onderhoud vanaf 2024

Sinds 2018 speelt al de vraag hoe de kosten voor groot onderhoud correct (dat wil zeggen met inachtneming van de *RJ*-voorschriften) moeten worden verwerkt. *De Raad van de Jaarverslaggeving (RJ)* heeft in 2023 specifieke verslaggevingsvoorschriften voorgesteld voor schoolbesturen in het primair en voortgezet onderwijs die geen gebouwen op de balans hebben staan. Dit heeft nog de status van een *Uiting.*

In deze *Uiting* wordt onderscheid gemaakt tussen groot onderhoud in de vorm van vervangingsinvesteringen (bedoeld om de huidige staat van het schoolgebouw na een langere gebruiksperiode in stand te houden) en investeringen in de vorm van uitbreiding of kwaliteitsverbetering. Onder deze laatste soort vallen bijvoorbeeld investeringen in verduurzaming.

Voor de vervangingsinvesteringen heeft het schoolbestuur een (wel consistent toegepaste) keuze. Er kan worden gekozen om voor deze uitgaven te blijven werken met een voorziening groot onderhoud of het volledig activeren van alle investeringen in de gebouwen. Als wordt gekozen voor de verwerking van de vervangingsinvesteringen in de voorziening onderhoud moeten wel alle geplande uitbreidingsvervangingen of vervangingen die leiden tot kwaliteitsverbetering worden verwijderd. Deze moeten als investering worden verwerkt.

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

Als het bestuur ervoor kiest alle investeringen in de gebouwen vanaf het boekjaar 2024 te activeren en daarop af te schrijven, zal dit een belangrijke impact op de vermogenspositie hebben. Omdat alle nu in de voorziening groot onderhoud zittende investeringen die tot de *MVA (*moeten) gaan behoren uit de voorziening gaan, zal het daarmee gemoeid zijnde investeringsbedrag uit de voorziening vrijvallen ten gunste van het eigen vermogen. Pas op het moment van feitelijke investering komen zij terug op de balans en wel als Materiële vaste activa.

In beide gevallen is er sprake van een stelselwijziging die toegelicht moet worden in het jaarverslag 2024. De RJ geeft wel de mogelijkheid om de nieuwe cijfers per boekjaar 2024 in de jaarrekening te verwerken en af te zien van aanpassing van de vergelijkende cijfers van voorgaand jaar/voorgaande jaren. De RJ geeft ook in overweging de vrijval vanuit de voorziening groot onderhoud onder te brengen in een bestemmingsreserve. Zo blijft zichtbaar dat de hiermee gepaard gaande kosten op enig moment wel ten laste van de exploitatie komen in de vorm van afschrijvingen en kunnen deze afschrijvingen dan ten laste van die bestemmingsreserve komen. De *RJ* geeft ook in overweging om al voor 1 januari 2024 over te gaan tot toepassing van één van deze twee methoden en dus eerder te stoppen met de huidige overgangsbepaling.

Panta Rhei heeft nog geen besluit genomen over de te kiezen verwerkingswijze van de vervangingsinvesteringen. Zodra de *RJ-Uiting* een definitieve status heeft wordt deze keuze gemaakt en op basis van de beschikbare informatie bij het opstellen van de begroting 2024-2027 toegepast.

Vereenvoudiging bekostiging vanaf 2023

Per 1 januari 2023 gaat de vereenvoudiging van de rijksvergoeding in. Deze vereenvoudiging betekent een aantal belangrijke wijzigingen in de grondslagen voor de rijksvergoeding:

1. Geen personele bekostiging meer op schooljaar maar op kalenderjaar;
2. De teldatum verandert van 1 oktober t-1 naar 1 februari t-1. De teldatum van 1 februari 2022 is hierdoor bepalend voor de rijksvergoeding van 2023;
3. De bekostiging op basis van de school-*GGL* verdwijnt, dit wordt het landelijke gemiddelde;
4. De verschillen in bekostiging tussen de onderbouw (4-7 jaar) en bovenbouw (8-13 jaar) verdwijnt;
5. De vergoeding personeel en materieel wordt samengevoegd tot één budget.

De begroting 2023-2026 is geheel opgesteld op basis van de nieuwe bekostigingssystematiek. Voor Panta Rhei als geheel is er een klein positief financieel effect. Bij het opstellen van de begroting is een drietal specifieke knelpunten gesignaleerd waarvan de omvang en impact in de eerste jaren nauwlettend worden gevolgd:

- Tot en met 2022 werd de rijksvergoeding jaarlijks bijgesteld naar de gemiddelde leeftijd van het onderwijsgevende personeel. Door deze bijstelling werden de hogere loonkosten door periodieken bekostigd. Deze bijstelling is er vanaf 2023 niet meer. Dat kan betekenen dat een school met een gelijkblijvend leerlingaantal en gelijkblijvende personele inzet te maken krijgt met hogere kosten door periodieken die niet worden gecompenseerd door hogere rijkvergoeding. Dit loopt op tot ca € 10.000- € 15.000 per jaar. Het cumulatieve effect over vier jaar is dan € 40.000- € 60.000. Bij Panta Rhei hebben de meeste scholen een jonger personeelsbestand dan het landelijk gemiddelde en daardoor hebben zij met dit effect te maken. Hierbij zijn *Het Dok* en *Maria Bernadette* de grootste uitschieters.
- De regeling voor de groeibekostiging is veranderd. Groeibekostiging wordt nu toegekend als het leerlingaantal met minimaal 4% groeit ten opzichte van het vastgestelde leerlingaantal van 1 februari. Voor Panta Rhei is dit voor 2023 een groei van 199 leerlingen (totaal met groei: 5.168 leerlingen). In de praktijk zal dit mogelijk pas rond juni worden gerealiseerd. Door de uitstroom van groep 8 (ca 600 leerlingen) zal in het nieuwe schooljaar de groeidrempel niet worden behaald. Vooralsnog is in de begroting wel gerekend met € 150.000 groeibekostiging per kalenderjaar.
- De herverdeeleffecten worden in principe door de school zelf opgevangen. De overgangsregeling biedt hiertoe voldoende tijd. Een drietal scholen heeft een groot negatief effect dat ontstaat door een hogere *GGL* dan het landelijk gemiddelde. Door uitstroom in verband met pensioen en natuurlijk verloop is het de verwachting dat dit effect na drie jaar is gedempt. De overige scholen binnen Panta Rhei hebben een positief herverdeeleffect doordat de *GGL* lager is dan het landelijk gemiddelde.

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

8. Bestuur en organisatie

8.1. Organisatie

Doelen/beoogde resultaten	Resultaat
De ambities en te bereiken resultaten uit het Koersplan 2018-2022 zijn gerealiseerd.	●
Periodiek vindt in iedere school een zelfevaluatie plaats waarbij gebruik wordt gemaakt van audits.	●
Vanuit het expertisecentrum worden startende leraren (tot drie jaar werkervaring) begeleid en gecoacht door twee bovenschoolse medewerkers.	●
Het nieuwe Koersplan 2022-2026 is vastgesteld. De strategische thema's en ambities worden in het Schoolplan 2023-2027 van elke school opgenomen.	●
Het expertisecentrum coördineert en ondersteunt leernetwerken waar collega's met een vergelijkbaar specialisme of takenpakket onderling kennis uitwisselen en waarin innovaties en ambities verder uitgewerkt worden.	●
De noodzakelijke/relevante beleidsdocumenten zijn actueel	●
Er wordt goedkeuring verleend door de RvT en instemming/positief advies door de GMR bij de voorgelegde beleidsdocumenten.	●
De procedure voor de werving van een nieuwe bestuurder is in april 2023 afgerond.	●

Toelichting op enkele van bovengenoemde doelen/beoogde resultaten in 2022:

Periodieke monitoring van de voortgang van de stand van zaken

De bestuurder bespreekt de voortgang van deze ambities regelmatig met schooldirecties, onder meer tijdens de managementrapportagegesprekken die hij twee keer per jaar, in het voorjaar en het najaar, op elke school voert. Op basis van de najaarsronde van 2022 is de voortgang in kaart gebracht in een overzicht op de volgende pagina (bron: managementrapportages van de schooldirecties).

Zelfevaluatie: interne audits

In het kader van de professionele ontwikkeling maken we gebruik van interne audits. In 2021-2022 zijn vier scholen bezocht door een auditteam, bestaande uit directieleden. Aan de hand van de door de school geschreven zelfevaluatie vonden klassenbezoeken en gesprekken met betrokkenen plaats, en werden de bevindingen vastgelegd in een rapportage. Eind 2022 begonnen drie auditteams met de voorbereidingen van audits die begin 2023 worden uitgevoerd.

Het nieuwe Koersplan 2022-2026 is vastgesteld

In het voorjaar van 2022 heeft de werkgroep Koersplan, bestaande uit directeuren, bestuurder en senior stafspecialist Onderwijs & Kwaliteit het concept *Koersplan 2022-2026* naar alle geledingen gestuurd ter commentaar. Na verwerking daarvan verkreeg het definitieve plan instemming van de GMR en goedkeuring van de RvT, waarna het door de bestuurder is vastgesteldl.

Het *Koersplan 2022-2026* heeft de titel '*Krachtig koers houden'* en bevat vier strategische thema's die elk 2-3 ambities kennen. De thema's en ambities worden door de scholen opgenomen in het Schoolplan 2023-2027 en op schoolspecifieke wijze uitgewerkt in concrete resultaten. In de meerjarenbegroting 2023-2026 zijn budgetten gekoppeld aan de uitwerking van de strategische thema's.

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

Voortgang Koersplan 2018-2022

Een overzicht van de voortgang bij scholen op realisatie van de ambities in het kader van de drie speerpunten:

Ambities uit het Koersplan 2018-2022 *(voortgang najaar **2022**)*	Rb	Ess	MV	PX	LH	Em	SM	Mg	MXX	Ta	PC	Pa	Wll	MB	Wvs	Dok
We bieden onze leerlingen een beredeneerd aanbod.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Het leerrendement van individuele leerlingen is gelijk aan of hoger dan de gestelde verwachtingen.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
We analyseren jaarlijks de eindtoetsresultaten en verbinden daaraan conclusies en actiepunten.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
De leerlingen worden betrokken bij hun eigen leerproces.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Het vakgebied 'techniek & wetenschap' wordt opgenomen in het curriculum en leraren worden hierin geschoold.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Leerlingen worden gestimuleerd in hun ontwikkeling van creatief denken.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Betrokkenheid bij anderen en begrip voor anderen wordt gestimuleerd.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
We houden rekening met verschillen tussen geslacht, sociaal-economische- en migratieachtergrond.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
De sociaal veilige schoolomgeving leidt tot intrinsieke motivatie bij leerlingen om te willen leren en ontwikkelen.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
De zelfverantwoordelijkheid van leerlingen neemt aantoonbaar toe.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Alle startbekwame leraren zijn binnen drie jaar basisbekwaam en worden tijdens deze periode goed begeleid.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Alle basisbekwame leraren zijn binnen vier jaar vakbekwaam en worden desgewenst begeleid.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
In startgesprekken met ouders worden wederzijdse verwachtingen besproken rondom de vorderingen van hun kind(eren).	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Er is goede aansluiting tussen ons aanbod en de werkwijze van scholen voor voortgezet onderwijs.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●

● nog niet in dit jaarplan ● in ontwikkeling ● aantoonbaar gerealiseerd

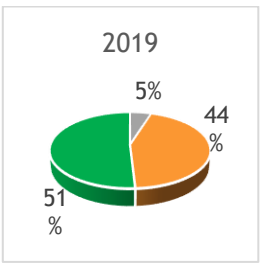

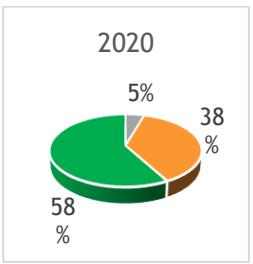

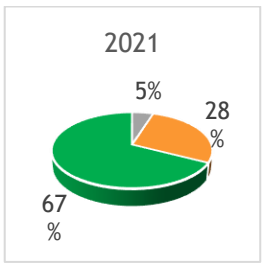

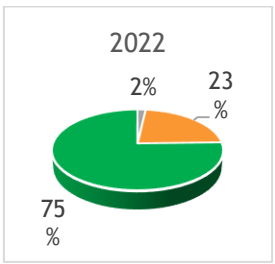

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

Expertisecentrum

Belangrijke activiteiten van het expertisecentrum in 2022:

- De bovenschoolse begeleiding van startende leraren, leraren in opleiding/zij-instromers en ondersteunend personeel met lesgevende taken;
- Het onderhouden van contacten met opleidingsinstellingen waaronder ook de pabo's;
- Het inrichten van opleidingsscholen, waar aankomende en startende leraren optimaal de ruimte krijgen om zich te ontwikkelen tot beroepsbekwame professeionals en waar de begeleiding kwalitatief goed wordt opgezet, geborgd en doorontwikkel;
- Het inrichten en onderhouden van netwerken, bijvoorbeeld van gedrags-/reken-/taalspecialisten, academisch opgeleide leraren, administratief medewerkers en vakleraren gym;
- Het organiseren van en adviseren over (online/fysieke) cursussen, nascholing, opleidingen;
- Het etaleren van specialisten/kennisdragers binnen de organisatie, zodat zij 'vindbaar' zijn voor andere scholen.

8.2. Verslag van het directeurenoverleg

De directeuren van onze scholen komen zo'n acht keer per jaar bijeen in het directeurenoverleg (DO). Het voorzitterschap van het overleg is in handen van een van de directeuren. Deze voorzitter vormt samen met twee collega-directeuren, de bestuurder en de managementassistente de agendacommissie.
In 2022 werd het voorzitterschap ingevuld door *Sharon Schouwenaar (*directeur *IKEC De Waterlelie).* Daarnaast maakten de directeuren *Marleen Oldengarm (Emmaus Voorschoten)* en *Ed Schut (Essesteijn Voorburg)* deel uit van de agendacommissie.
De laatste directievergadering van het schooljaar werd weer fysiek afgesloten met een lunch in restaurant *PUURR (Leidschendam)* waarbij alle directies en medewerkers van het bestuursbureau aanwezig waren.

Eind september vond een tweedaagse voor alle directies en bestuurder plaats in *Noordwijk aan Zee.* De voorbereiding van audits in het schooljaar 2022-2023, de werkwijze van de strategische themawerkgroepen en de visie op onderwijskwaliteit stonden centraal.

Op de eerste woensdagmiddag van het nieuwe schooljaar trapten de directieleden en de medewerkers van het bestuursbureau samen het nieuwe schooljaar af. Dit gebeurde dit keer bij *Barbarossa Beach* in *Scheveninge*n. De aanwezigen konden kiezen uit drie sportieve onderdelen waarna een maaltijd genoten werd.

8.3. Verslag van de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR)

De gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR) telt 17 zetels.

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

Elk GMR-lid neemt deel in een van de drie werkgroepen: Bedrijfsvoering, Onderwijs en personeel, en Projecten. Deze werkgroepen hebben een belangrijke taak in de kritische voorbereiding van instemmings- en adviesaanvragen. Zij komen daarvoor zo nodig een week voor de GMR-vergadering bijeen, indien daar aanleiding voor is samen met de bestuurder of één van de stafspecialisten.

Dagelijks bestuur van de GMR

Het dagelijks bestuur bestaat uit de GMR-voorzitter en de voorzitters van de drie werkgroepen. Samen met de bestuurder en de ambtelijk secretaris vormen zij de agendacommissie. Per schooljaar wordt een planning gemaakt in de vorm van een jaarkalender, die breed in de organisatie wordt verspreid. Sangita Paltansing trad medio 2022 terug als GMR-lid en -voorzitter. Marijn Damsma is haar opgevolgd als GMR-voorzitter.

De GMR vergaderde in 2022 vijf keer. Naast vaste jaarlijkse onderwerpen als formatie, (meerjaren)begroting en bestuursrapportages werd onder meer gesproken over de inzet van *NPO*-middelen, het nieuwe Koersplan 2022-2026, het lerarentekort en de onderwijskwaliteit. Dit laatste koos GMR als vast thema dat gedurende het schooljaar 2022-2023 in elke vergadering terugkeert. De vergaderingen kennen een open sfeer en een prettige samenwerking met de bestuurder: De GMR voelt zich tijdig en goed geïnformeerd en in alle gevallen kon de GMR positief reageren op de instemmings- en adviesaanvragen.

Verder bereidde de werkgroep Projecten de jaarlijkse bijeenkomst met alle MR- en GMR-leden voor. Deze vond op 17 februari online plaats via *Zoom* onder leiding van Marijn Damsma en met externe technische ondersteuning door *Josje Tummers*. De avond stond in het teken van het samenspel tussen MR en school om te komen tot een nieuw schoolplan 2023-2026 in relatie tot de thema's en ambities uit het nieuwe koersplan. Als samenvatting van de avond ontvingen alle deelnemers een lijst met tips en tops. In het vierde kwartaal van het jaar startte de werkgroep met de voorbereidingen van de vervolgbijeenkomst 'Een levend schoolplan' op 26 januari 2023.

In 2020 besloot de GMR om in omvang te halveren. Vanaf dat moment telt de GMR niet langer twee, maar slechts één zetel per school. Elke school levert op basis van een roulatie-rooster voor een periode van drie jaar afwisselend een ouder- óf een personeelslid. Ondanks deze halvering blijft het voor een aantal scholen moeilijk om zetels (uit de juiste geleding) vervuld te krijgen.

Halfjaarlijkse gesprekken met de raad van toezicht (RvT)

Jaarlijks spreekt de GMR minimaal tweemaal met de RvT. De voorzitters bepalen gezamenlijk welke onderwerpen aan de orde komen. De geledingen zijn beurtelings bij elkaar te gast.
In februari sloot de RvT aan bij de online GMR-vergadering om het thema 'kansengelijkheid' te bespreken (dit gesprek was vanwege corona doorgeschoven vanuit eind 2021). In juni bezocht een GMR-afvaardiging de RvT-vergadering en in december was de RvT te gast bij de GMR. Deze gesprekken gaan vooral over de algemene gang van zaken binnen de stichting.

8.4. Verslag van het college van bestuur (CvB)

Doelen/beoogde resultaten	**Realisatie**
De bestuurder brengt tweemaal per jaar een bezoek aan de scholen. Hij bespreekt de ontwikkelingen met de schooldirectie, brengt een bezoek aan een of meer groepen en sluit aan bij de teamlunch.	●
De bestuurder voert jaarlijks met elke directeur een gesprek conform de gesprekkencyclus	●
De bestuurder voert jaarlijks met elke medewerker van het bestuursbureau en met de bovenschoolse medewerkers een gesprek conform de gesprekkencyclus	●
Genomen bestuursbesluiten worden bijgehouden in een register en kenbaar gemaakt in de kwartaal-rapportage.	●
De bestuurder werkt aantoonbaar aan zijn professionalisering	●

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

Het college van bestuur bestaat uit één persoon waardoor er geen sprake is van formele bestuursvergaderingen. Wel wordt een register van bestuursbesluiten bijgehouden dat elk kwartaal wordt gepubliceerd in de bestuursrapportage.

De bestuursbesluiten in 2022 betroffen voor het grootste deel jaarlijks terugkerende onderwerpen op het gebied van personeel, financiën en onderwijs. De vaststelling van ons nieuwe *Koersplan 2022-2026* was een van die besluiten. Daarnaast werden onder meer het medezeggenschapsstatuut en de klokkenluidersregeling geactualiseerd en opnieuw vastgesteld.

Inspiratielezing

Sinds een aantal jaren nodigt de bestuurder in het najaar een spreker uit om een inspirerende lezing te houden voor de schooldirecties en andere vertegenwoordigers van organisatiegeledingen. In 2022 gebeurde dat twee maal. Locatie was *Van der Valk* in *Nootdorp.*

In maart hield *Jaap Versfelt* alsnog zijn vanwege corona uitgestelde lezing over de *stichting leerKRACHT.* Met deze in 2012 door hem opgerichte stichting beoogt hij in het onderwijs een verbetercultuur te bewerktstelligen onder het motto 'elke dag samen een beetje beter'.

In oktober bepleitte *Bert Wienen* in zijn lezing ‘Weten we van gekkigheid nog wat normaal is?’ om ‘te starten met normaliseren en te stoppen met medicaliseren’.

Het was fijn om na de coronaperiode deze lezingen weer te kunnen voortzetten. Naast het feit dat de lezing is bedoeld als inhoudelijke inspiratie, vormen deze bijeenkomsten inmiddels ook een vast terugkerend informeel ontmoetingsmoment binnen de organisatie. Elke lezing wordt afgesloten met een buffet.

De bestuurder: professionalisering en nevenactiviteiten

- De bestuurder is lid van een initiatiefgroep van bestuurders in het PO en VO die - op verzoek van de bestuurdersverenigingen *PO/VO* invoering van een accreditatietraject voor bestuurders in deze sectoren.
- De bestuurder vertegenwoordigt Panta Rhei in diverse reguliere overleggen binnen de gemeenten *Leidschendam-Voorburg*, *Voorschoten* en *Oegstgeest* en in specifieke werkgroepen gericht op de nieuwbouw van basisscholen (i.c. *Pius X/KC de Telescoop* en *Maria Bernadette*).
- De bestuurder is lid van
  - de algemene ledenvergadering van de samenwerkingsverbanden *SPPO Haaglanden* en *PPO Leiden*;
  - de Vereniging van onderwijsbestuurders PO/VO

Tot de professionaliseringsactiviteiten behoorden: het bijwonen van webinars van de *PO-Raad,* een bijeenkomst kennisnetwerk van bestuurders vanuit *VOSABB* waarin onderling ook informatie werd uitgewisseld over zaken als nieuwe wet- en regelgeving, *CAO PO*, een thema-middag over governance in onderwijssectoren, het bijwonen van de ALV van de bestuurdersvereniging, en het leveren van een bijdrage aan het organiseren van een bijeenkomst van bestuurders in het *PO-VO, PO-Raad* en *VO-raad* over accreditatie voor bestuurders.

De bestuurder leverde een artikel aan bij het blad *Basisschoolmanagement* (nr. 7 oktober 2022) waarin het ‘Masterplan basisvaardigheden’ van *Minister Wiersma (OCW)* kritisch bezien wordt.

De bestuurder heeft geen betaalde/onbetaalde nevenactiviteiten. Wel verscheen een prentenboek, door hem geschreven en geïllustreerd door *Misja van Laatum*. Het boek is via elke (online) boekwinkel te koop. Elke school van Panta Rhei ontving twee gratis exemplaren voor de schoolbibliotheek.

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

8.5. Klachten

Panta Rhei hanteert een klachtenregeling die op de website is gepubliceerd en toegelicht. *Mevrouw mr. Janet Ranke* is de externe vertrouwenspersoon.

Er is in 2022 in een aantal gevallen contact geweest tussen ouders, de schooldirecteur en de senior stafspecialist Onderwijs en Kwaliteit naar aanleiding van zorgen of door ouders ervaren knelpunten. Deze kwesties konden, in een enkel geval met betrokkenheid van de externe vertrouwenspersoon, op schoolniveau worden opgelost.

Er werd in 2022 geen klacht ingediend bij de *Landelijke Klachten Commissie*.

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

9. Jaarverslag van de raad van toezicht (RvT)

De *RvT* houdt toezicht op de kwaliteit van het handelen van de bestuurder en de continuïteit van de organisatie, en komt daartoe periodiek in vergadering bijeen. De bestuurder is daarbij doorgaans aanwezig.

De samenstelling van de RvT in 2022

Naam	*Bezoldigde functie*	*Overige maatschappelijke functies*	*Aandachtsgebieden in de raad van toezicht*	*Eerste benoeming*	*Aftredend/Einde zittingstermijn*
Monique (M.A.M.) Sietaram-van der Meer	Managing director, Berenschot	Ambassadeur Familiehuis Daniel den Hoed/EMC	Voorzitter, Werkgeverschap en onderwijs en kwaliteit (remuneratie- en onderwijscommissie)	1-9-2014	Afgetreden 1-9-2022
Corinne (C.A.M.J.) van Hameren	Senior jurist, Ministerie van Binnenlandse Zaken	Lid van de raad van toezicht ouderenzorg-organisatie PCSOH, Hoofddorp/ Nieuw-Vennep	Voorzitter (per 1-9-2022; daarvoor vice voorzitter) Financiën (auditcommissie) Werkgeverschap (remuneratiecommissie; per 1-9-2022)	1-4-2016	1-4-2024 (herbenoemd in 2019)
Erwin (E.S.) Devilee	Ondernemer, financieel-administratieve ondersteuning voor het MKB	Lid klankbordgroep Leo Kannerschool SO	Vice voorzitter (per 1-9-2022) Werkgeverschap (remuneratiecommissie; tot 1-9-22) Financiën (auditcommissie)	1-9-2020	1-9-2024 (herbenoembaar)
Carolien (J.C.) Gravesteijn	Lector Ouderschap & Ouderbegeleiding, Hogeschool Leiden	Lid van de raad van toezicht Stichting 't Kabouterhuis, Amsterdam	Onderwijs en kwaliteit (onderwijscommissie)	1-6-2020	1-6-2024 (herbenoembaar)
Nick (N.R.) Snoeker	Hoofd bedrijfsvoering, Maris College Den Haag Docent Internal Control, Erasmus Universiteit	Gastdocent Haagse Onder-wijsacademie, Den Haag Vrijwilliger Jiu Jitsu docent Kiai Sport, Den Haag	Onderwijs en kwaliteit (onderwijscommissie)	1-4-2022	1-4-2026 (herbenoembaar)
Marie-Louise (M.L.) van Mourik	Verbeelders van verandering: organisatie-advies en ondersteuning/ trainer, interim bestuurder	Commissaris Van Ede & Partners Facilitator Foundation for naturel leadership	Werkgeverschap (remuneratiecommissie)	1-9-2022	1-9-2026 (herbenoembaar)

Commissies

De *RvT* kent drie commissies:

- De *auditcommissie* kwam in 2022 drie keer bij elkaar. Gespreksonderwerpen waren de (controle op de) jaarrekening, de (meerjaren)begroting, informatie over actuele ontwikkelingen en de nieuwe accountant.

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

- De *onderwijscommissie* vergaderde één keer met de senior stafspecialist Onderwijs en Kwaliteit en de bestuurder en besprak onder meer de onderwijsresultaten en nieuwe ontwikkelingen.
- De *remuneratiecommissie* voerde in februari 2022 een functioneringsgesprek met de bestuurder. Het algemeen beeld was positief.

Vergaderingen

Gedurende het jaar waren er vier geplande reguliere vergaderingen in aanwezigheid van de bestuurder, en een onderlinge vergadering. Elk jaar staat de statutair benodigde goedkeuring van de begroting en de jaarrekening op de *RvT*-agenda. Dit jaar werd daarnaast de goedkeuring van het nieuwe *Koersplan 2022-2026* besproken. Verder vormen de kwartaalrapportages van het bestuur een vast terugkerend agendapunt. Dit geeft de bestuurder de gelegenheid om actuele ontwikkelingen toe te lichten en verhelderingsvragen te beantwoorden. Tijdens de vergaderingen werd dieper ingegaan op analyses en afwegingen, en werden zorgelijke of succesvolle ontwikkelingen besproken. Onderwerpen die onder andere aan bod kwamen waren het lerarentekort, de samenwerking met de nieuwe accountant, corona, werkdruk en verzuim, basisvaardigheden, inzet van *NPO*-middelen en digitalisering. Vlak voor de zomervakantie nam de *RvT* afscheid van voorzitter *Monique Sietaram-van der Meer*. Zij maakte acht jaar deel uit van de *RvT*, waarvan de laatste zes jaar als voorzitter.

Werving nieuwe bestuurder

Met het oog op het voornemen van de bestuurder om eind 2023 met pensioen te gaan, is een tijdpad opgesteld dat moet leiden tot de benoeming van een nieuwe bestuurder per 1 september 2023. In het vierde kwartaal kreeg dit wervingstraject verder vorm. De *RvT* koos uit meerdere aanbieders voor het bureau *B&T.* Door dit bureau werd in samenspraak met diverse organisatiegeledingen een functieprofiel opgesteld. Verder is een benoemings-adviescommissie (*BAC*) samengesteld bestaande uit twee RvT-leden, twee leden van de GMR, twee directeuren en een medewerker van het bestuursbureau. Begin 2023 is de wervingscampagne van start gegaan.

Doelmatige aanwending van rijksmiddelen

Eén van de taken als intern toezichthouder is het toezien op de financiële doelmatigheid. In 2022 is dit met name ingevuld in de *auditcommissie*, maar ook in de gehele *RvT* door in de vergaderingen de kwartaalrapportages te bespreken evenals de managementletter en het accountantsverslag van de accountant naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole en de geactualiseerde risicoanalyse.

Contact met de organisatie

De *RvT* laat zich periodiek door diverse geledingen informeren over de algemene gang van zaken in de organisatie of over specifieke ontwikkelingen. Zo sprak de raad in 2022 twee keer met (een afvaardiging van) de *GMR*, een keer met de directeuren en een keer met de medewerkers van het bestuursbureau. Deze gesprekken vinden plaats aan de hand van vooraf uitgewisselde gespreksonderwerpen. De bestuurder is bij deze gesprekken niet aanwezig. Daarnaast waren er meerdere informele overleggen tussen de bestuurder en de voorzitter van de RvT.

Jaarlijks bezoekt de *RvT* in twee rondes diverse scholen. Nadat dit een tijd lang in verband met de pandemie niet is gebeurd en het contact online plaatsvond, heeft de RvT in het najaar van 2022 weer een ronde schoolbezoeken kunnen afleggen. De *RvT* hecht grote waarde aan deze contactmomenten.

Zelfevaluatie

In het laatste kwartaal van 2022 is gestart met de voorbereidingen van een zelfevaluatietraject onder begeleiding van een externe deskundige. De zelfevaluatie vindt plaats in februari 2023.

Ontwikkeling van RvT leden

De RvT-leden vullen hun professionele ontwikkeling op verschillende wijze in, afhankelijk van eigen voorkeuren en behoefte van Panta Rhei. Een van de leden van de onderwijscommissie heeft de opleiding ‘schoolleider’ met succes afgerond. Daarnaast vindt er regelmatig collegiaal overleg plaats met RvT-leden van andere organisaties. De *RvT* is lid van de *VTOI/NVTK*.

Honorering

In 2022 ontvingen de leden per jaar een brutobedrag van € 6.804 en de voorzitter € 9.072. De vergoedingen liggen ruimschoots onder de maxima van 10% (€ 13.800) respectievelijk 15% (€ 20.700) die zijn afgeleid van het voor *Panta Rhei* geldende bezoldigingsmaximum op basis van de *Wet Normering Topinkomens.*

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

B. DE JAARREKENING

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

Stichting Panta Rhei

Jaarrekening 2022

Telefoon: 070-3879900
Website: www.stichtingpantarhei.nl
E-mail: info@stichtingpantarhei.nl

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

Pagina

Jaarrekening

Inhoudsopgave

Balans na resultaatbestemming per 31 december 2022	53
Staat van baten en lasten 2022	55
Kasstroomoverzicht 2022	56
Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	57
Toelichting op de balans na resultaatbestemming per 31 december 2022	64
Overzicht geoormerkte doelsubsidies OCW	68
Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	70
Toelichting op de staat van baten en lasten 2022	72
(Voorstel) bestemming van het resultaat	76
Gebeurtenissen na balansdatum	77
Overzicht verbonden partijen	78
WNT-verantwoording 2022	79

Overige gegevens

Gegevens over de rechtspersoon	82
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	83
Ondertekening van de jaarrekening	88

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

Balans na resultaatbestemming per 31 december 2022

1	Activa	31 december 2022		31 december 2021	
		€		€	
1.1.2	***Materiële vaste activa***				
1.1.2.1	Gebouwen en verbouwingen	580.936		509.154	
1.1.2.3	Inventaris en apparatuur	4.690.728		3.993.820	
1.1.2.4	Overige materiële vaste activa	913.497		889.369	
			6.185.161		5.392.343
1.2.2	***Vorderingen***				
1.2.2.2	Ministerie van OCW	0		1.416.923	
1.2.2.3	Gemeenten	145.261		343.303	
1.2.2.10	Overige vorderingen	0		364	
1.2.2.15	Overlopende activa	726.939		602.467	
			872.200		2.363.057
1.2.4	***Liquide middelen***				
1.2.4.1	Kassen	0		251	
1.2.4.2	Banken	3.613.443		2.851.793	
			3.613.443		2.852.044
	Totaal Activa		**10.670.804**		**10.607.444**

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

Balans na resultaatbestemming per 31 december 2022

2	Passiva	31 december 2022		31 december 2021	
		€		€	
2.1	***Eigen vermogen***				
2.1.1.1	Algemene reserve	2.216.919		3.350.837	
2.1.1.2	Bestemmingsreserve (publiek)	2.607.233		1.676.675	
2.1.1.3	Bestemmingsreserve (privaat)	424.207		403.048	
			5.248.359		5.430.560
2.2	***Voorzieningen***				
2.2.1	Personeelsvoorzieningen	686.171		702.911	
2.2.3	Voorziening groot onderhoud	1.049.778		1.157.020	
			1.735.949		1.859.931
2.3	***Langlopende schulden***				
2.3.5.1	Overige langlopende schulden	0		10.236	
			0		10.236
2.4	***Kortlopende schulden***				
2.4.6	Gemeenten	202.395		18.784	
2.4.8	Crediteuren	363.740		405.581	
2.4.9.1	Loonheffing en premies	1.344.488		1.251.975	
2.4.10	Pensioenpremies	375.950		365.177	
2.4.12	Overige kortlopende schulden	18.066		4.465	
2.4.19	Overlopende passiva	1.381.857		1.260.735	
			3.686.496		3.306.717
	Totaal Passiva		**10.670.804**		**10.607.444**

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

Staat van baten en lasten 2022

		Realisatie 2022 In €	Begroting 2022 In €	Realisatie 2021 In €
3	**Baten**			
3.1	Rijksbijdragen OCW	35.894.937	32.230.282	33.600.473
3.2	Overige overheidsbijdragen en subsidies	523.884	298.500	347.143
3.5	Overige baten	699.989	608.020	551.983
	Totaal Baten	**37.118.810**	**33.136.802**	**34.499.599**
4	**Lasten**			
4.1	Personele lasten	31.250.082	28.176.994	28.103.643
4.2	Afschrijvingen	1.122.064	1.113.146	985.142
4.3	Huisvestingslasten	2.242.547	2.105.855	2.188.372
4.4	Overige instellingslasten	2.675.146	2.579.222	2.566.573
	Totaal Lasten	**37.289.839**	**33.975.217**	**33.843.730**
	Saldo baten en lasten	**-171.029**	**-838.415**	**655.869**
5	**Financiële baten en lasten**			
6.1	Financiële baten	0	0	11
6.2	Financiële lasten	-11.172	-35.000	-16.721
	Saldo financiële baten en lasten	**-11.172**	**-35.000**	**-16.710**
	Exploitatieresultaat	**-182.201**	**-873.415**	**639.159**

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

Kasstroomoverzicht 2022

	2022		2021	
	€		€	
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Saldo baten en lasten	-171.029		655.869	
Afschrijvingen	1.122.064		985.142	
Mutaties werkkapitaal				
- Vorderingen	1.490.857		-238.139	
- Kortlopende schulden	379.779		-137.090	
Mutaties voorzieningen	-123.982		259.035	
		2.697.689		1.524.817
Ontvangen interest	0		11	
Betaalde interest	-11.172		-16.721	
		-11.172		-16.710
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investeringen materiële vaste activa	-1.914.882		-1.603.978	
		-1.914.882		-1.603.978
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Mutatie overige langlopende schulden	-10.236		-11.092	
		-10.236		-11.092
Mutatie liquide middelen		761.399		-106.963
Beginstand liquide middelen	2.852.044		2.959.007	
Mutatie liquide middelen	761.399		-106.963	
Eindstand liquide middelen		3.613.443		2.852.044

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Activiteiten

Stichting r.-k., Algemeen Bijzonder en OpenbaarPrimair Onderwijs PANTA RHEI
(hierna: Stichting Panta Rhei) verzorgt onderwijs aan de bij de scholen ingeschreven leerlingen.

ALGEMEEN

De jaarrekening is opgesteld, uitgaande van de continuïteitsveronderstelling met inachtneming van de bepalingen opgenomen in de Ministeriële Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij de bepalingen van Boek 2 titel 9 van het Burgerlijk Wetboek en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving waaronder Richtlijn 660 Onderwijsinstellingen. De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende grondslag anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. De in de jaarrekening opgenomen bedragen zijn in hele euro's.

Vergelijking met vorig jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en passiva en van baten en lasten.

schattingen hebben betrekking op:
- de waardering van materiële vaste activa, waaronder de gehanteerde afschrijvingstermijnen;
- de verwachte onderhoudsuitgaven bij bepaling van de voorziening onderhoud;
- de bepaling van personele voorzieningen.

De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden aangemerkt alle rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Tevens worden rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen aangemerkt als verbonden partij. Hetzelfde geldt vor statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van de instelling en nauwe verwanten.

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingprijs onder aftrek van eventuele investeringssubsidies, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingprijs, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming. Er wordt een activeringsgrens gehanteerd van € 500, investeringen onder de € 500 worden rechtstreeks ten laste van het resultaat gebracht.

Schoolgebouwen

Het economisch eigendom van de gebouwen is in handen van de gemeente en het juridisch eigendom berust bij het bevoegd gezag. Op terreinen wordt niet afgeschreven.
Voor kosten van periodiek groot onderhoud wordt een voorziening gevormd. Deze voorziening is opgenomen onder de overige voorzieningen aan de passiefzijde van de balans.

Inventaris en duurzame leer- en hulpmiddelen

Als ondergrens voor het activeren van duurzame middelen wordt een bedrag van € 500 aangehouden. Deze ondergrens geldt per artikel of voor een groep van samenhangende artikelen.
De gehanteerde categorieën materiële vaste activa en de bijbehorende afschrijvingspercentages zijn:

Gebouwen en verbouwingen		5,00%
Meubilair	6,67%	14,30%
Inventaris en apparatuur		20,00%
ICT- Devices	20,00%	25,00%
ICT- Touchscreens/smartboards		12,50%
ICT-Overige	10,00%	25,00%
Leermiddelen		11,11%
Overige materiële vaste activa	10,00%	20,00%

De afschrijving kan nooit over een langere periode plaatsvinden dan de technische levensduur.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Door de instelling wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn.
Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld.
Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.
Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzondere-waardeverminderingsverlies wordt direct als een last verwerkt in de staat van baten en lasten.

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

Financiële instrumenten
Financiële instrumenten omvatten handels- en overige vorderingen, geldmiddelen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en overige te betalen posten. Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waar (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien de instrumenten bij de vervolgwaardering niet worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeverminderingen in de staat van baten en lasten, maken eventuele direct toerekenbare transactiekosten deel uit van de eerste waardering. Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Handels- en overige vorderingen
Handels- en overige vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingsverliezen.

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen
Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rekenmethode.

Afgeleide financiële instrumenten
Stichting Panta Rhei maakt geen gebruik van financiële derivaten en beperkt de risico's (renterisico, kasstroomrisico en kredietrisico) door gebruik te maken van de rekening-courant en spaarrekeningen, rekening houdend met de voorwaarden uit de Regeling belenen van 6 juni 2016 met kenmerk WJZ/800938 en de aanvulling daarop zoals opgenomen in de regeling van 19 december 2018 met kenmerk FEZ/1402273.

Vlottende activa

Vorderingen
De grondslagen voor de waardering van vorderingen zijn beschreven onder het onderdeel "financiële instrumenten".

Liquide middelen
De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld in de toelichting op de balans, ter vrije beschikking van het bevoegd gezag en worden gewaardeerd tegen nominale waarde.
Liquide middelen die niet ter directe beschikking staan worden verwerkt onder de vorderingen. Liquide middelen die gedurende langer dan 12 maanden niet ter directe beschikking staan van het bevoegd gezag worden verwerkt onder de financiële vaste activa.

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

Eigen Vermogen

Algemene reserve
De algemene reserve betreft een buffer ter waarborging van de continuïteit van het bevoegd gezag en wordt opgebouwd uit resultaatbestemming van overschotten die ontstaan uit het verschil tussen de baten en lasten. Deze reserve dient ter dekking van eventuele toekomstige exploitatietekorten.
Reserves worden geacht uit publieke middelen te zijn opgebouwd tenzij expliciet anders is vermeld in de toelichting op de balans.
Bestemmingsreserves worden gevormd met als doel deze in de toekomst aan te wenden voor een specifiek doel. Bestemmingsreserves zijn gevormd op basis van een besluit van het bevoegd gezag. Aan de bestemmingsreserves ligt een plan ten grondslag waarin is opgenomen welke uitgaven ten laste van de reserve komen.

Bestemmingsreserve publiek
Deze publieke reserve betreft het door het bevoegd gezag reeds bestemde gedeelte van de exploitatieoverschotten van het bevoegd gezag tot en met het verslagjaar.

Bestemmingsreserve privaat
Deze private reserve is opgebouwd uit exploitatieoverschotten uit eigen middelen van het bevoegd gezag tot en met het verslagjaar. Deze reserve muteert na resultaatbestemming. Aan deze reserve ligt een private herkomst ten grondslag.

Resultaatbestemming
De bestemming van het resultaat aan de algemene reserve dan wel de bestemmingsreserve vindt plaats op basis van een besluit van het bevoegd gezag. Het resultaat wordt in principe toegevoegd of onttrokken aan de publieke reserve tenzij aan de middelen een private herkomst ten grondslag ligt.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.
De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen contante waarde. Aan hand van de looptijd en de disconteringsvoet is bepaald dat het effect van de tijdswaarde niet materieel is, waardoor de voorzieningen conform RJ 252 effectief gewaardeerd zijn tegen nominale waarde.

Onderhoudsvoorziening
De onderhoudsvoorziening is gevormd ter egalisatie van de kosten die verbonden zijn aan het meerjarig planmatig onderhoud en de exploitatievoorzieningen van de gebouwen van het bevoegd gezag. De dotatie aan de voorziening is gebaseerd op de verwachte kosten en de periodiciteit waarmee onderhoudswerken naar verwachting worden uitgevoerd op basis van een opgesteld onderhoudsplan dat door het bevoegd gezag is goedgekeurd. Het uitgevoerde groot onderhoud wordt ten laste van deze voorziening gebracht.

De grondslag voor de bepaling van de dotatie aan de voorziening onderhoud is ongewijzigd. Het bevoegd gezag maakt voor de bepaling van de dotatie aan de voorziening onderhoud gebruik van de tijdelijke regeling 2018 en 2019 zoals vastgelegd in de regeling van 21 maart 2019 met nr. FEZ (EDOC-1440924). De overgangsregeling is verlengd tot en met 2023.

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

Pensioenvoorziening

Het bevoegd gezag heeft voor haar werknemers een pensioenregeling getroffen die kwalificeert als een toegezegd-pensioenregeling, waarbij de toegezegde pensioenuitkeringen gebaseerd zijn op middelloon. Deze pensioenregeling is ondergebracht bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds, en wordt - conform de in de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving aangereikte vereenvoudiging - in de jaarrekening verwerkt als toegezegde-bijdrageregeling. Dit betekent dat de over het boekjaar verschuldigde premies als kosten worden verantwoord.

Pensioenrechten

De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds (beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste 12 maandelijkse dekkingsgraden) dit toelaat. Naar de stand van januari 2023 is de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds 111,1%. Naar de stand van 31 december 2022 is de dekkingsgraad van het pensioenfonds 110,9% (bron: website www.abp.nl).
De Stichting Panta Rhei heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. De Stichting Panta Rhei heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Personeelsvoorzieningen

Voorziening jubilea

De voorziening jubilea is gevormd ter dekking van de kosten van jubileumgratificaties die op grond van de CAO dienen te worden betaald. Daarbij wordt rekening gehouden met de datum van indiensttreding, leeftijd van betrokkene(n), blijfkanspercentage en een uitkering bij 25 en 40 jarig jubileum conform de CAO. De voorziening is berekend met een disconteringsvoet van 2,5%. De overige voorzieningen tegen nominale waarde.

Voorziening duurzame inzetbaarheid

In de voorziening duurzame inzetbaarheid is de verplichting per ultimo jaar opgenomen voor uitsluitend het gespaarde aanvullende verlof volgens de CAO PO. Met het basisbudget (40 uur bij ft) in combinatie met het aanvullende budget vanaf 57 jaar (130 uur bij ft) kunnen keuzes worden gemaakt die passen binnen de levensfase en de persoonlijke situatie en die de duurzame inzetbaarheid vergroten.

Voorziening langdurig zieken

De voorziening langdurig zieken is opgenomen ter dekking van de toekomstige loonkosten van personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend, geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid.

Voorziening uitkeringskosten

Voor de toekomstige WW-verplichtingen is een voorziening gevormd. Bij de berekening is rekening gehouden met de medewerkers die per belansdatum een WW uitkering ontvangen en een inschatting van de werkhervattingskans per medewerker.

Kortlopende schulden

De grondslagen voor de waardering van schulden zijn beschreven onder het onderdeel “financiële instrumenten”.

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Baten

Rijksbijdragen
Onder de rijksbijdragen worden de vergoedingen voor de personele en materiele exploitatie opgenomen verstrekt door het Ministerie van OCW. De ontvangen (normatieve) rijksbijdragen uit hoofde van de basisbekostiging (lumpsum) worden in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft, volledig verwerkt als baten in de staat van baten en lasten.

Niet geoormerkte OCW-subsidies (subsidies die volledig vrij besteedbaar zijn) worden in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft volledig als baten verwerkt in de staat van baten en lasten.

Geoormerkte OCW-subsidies met een vrij besteedbaar overschot (G1-doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekeningsclausule heeft) worden naar rato van de voortgang van de gesubsidieerde activiteiten verwerkt in de staat van baten en lasten. De subsidies waarvoor nog niet (alle) activiteiten (prestaties) zijn verricht per balansdatum worden verantwoord onder de vooruitontvangen subsidies OCW (overlopende passiva) zolang de bestedingstermijn (subsidietijdvak) nog niet is verlopen.

Geoormerkte OCW-subsidies met verrekeningsclausule (G2-doelsubsidies waarbij het overschot wordt terugbetaald) worden naar rato van de voortgang van de subsidiabele lasten verwerkt in de staat van baten en lasten. De nog niet bestede subsidies per balansdatum worden verantwoord onder de vooruitontvangen subsidies OCW (overlopende passiva) zolang de bestedingstermijn (subsidietijdvak) nog niet is verlopen. Zodra de bestedingstermijn (subsidietijdvak) is verlopen, wordt het restant gepresenteerd als kortlopende verplichting.

Overige overheidsbijdragen
Dit betreft subsidies van Gemeenten en andere overheidsinstanties m.u.v. het Ministerie van OCW voor zover de bijdragen niet als doelsubsidies in het kader van de huisvestingsverordening in mindering zijn gebracht op de lasten.

Overige baten
Onder de overige baten worden de vergoedingen opgenomen die niet zijn verstrekt door het Ministerie van OCW, gemeenten, provincies of andere overheidsinstellingen. De overige baten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Lasten

Personeelslasten
Onder de personele lasten zijn opgenomen de lonen en salarissen van het personeel in dienst van het bevoegd gezag verminderd met ontvangen uitkeringen van Vervangingsfonds en uitkeringsinstanties. Tevens zijn onder deze noemer opgenomen de overige personele lasten.

Afschrijvingen
De afschrijvingslasten worden berekend over de aanschaffingsprijs op basis van de onder materiële vaste activa vastgelegde criteria rekening houdend met de economische levensduur.

Huisvestingslasten
Onder de huisvestingslasten worden de kosten van huisvesting opgenomen. De lasten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Overige lasten
De overige lasten, die voortvloeien uit aangegane afspraken dan wel noodzakelijk zijn voor het geven van onderwijs, worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

Rentebaten en rentelasten
De rentebaten en -lasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende rente opbrengsten en -kosten en kosten van ontvangen leningen.

Resultaat
Onder resultaat wordt verstaan het resultaat van het bevoegd gezag inclusief de financiële baten en lasten. Het resultaat is in de balans verwerkt conform de in de jaarrekening opgenomen resultaatbestemming.

Kasstroomoverzicht
Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.
De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen en vlottende effecten. Effecten worden als liquide gezien indien deze als vlottend actief worden verantwoord.
Ontvangen interest wordt opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.
Betaalde interest wordt opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.
De verkrijgingsprijs van de verworven materiële activa en financiële activa is opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover betaling in geld heeft plaatsgevonden.

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

Toelichting op de balans na resultaatbestemming per 31 december 2022

1 **Activa**

Vaste activa

	Materiele vaste activa	Verkrijgings prijs t/m 2021	Cum.afschr. t/m 2021	Boek waarde 31-dec-21	Investe-ringen 2022	Desinveste ringen* 2022	Afschrij-vingen 2022	Boek waarde 31-dec-22
1.1.2.1	Gebouwen en verbouwingen	695.365	-186.211	509.154	107.349	0	-35.567	580.936
1.1.2.3.0	Meubilair	3.162.105	-1.131.860	2.030.245	919.016	0	-252.165	2.697.096
1.1.2.3.1	Inventaris en apparatuur	900.394	-475.045	425.349	91.864	0	-76.718	440.495
1.1.2.3.2	ICT	3.256.959	-1.718.733	1.538.226	564.141	0	-549.230	1.553.137
1.1.2.4.0	Duurzame leermiddelen	1.831.627	-998.518	833.109	185.529	-13.613	-182.189	822.836
1.1.2.4.1	Overige materiële vaste activa	81.405	-25.145	56.260	46.983	0	-12.582	90.661
		9.927.855	-4.535.512	5.392.343	1.914.882	-13.613	-1.108.451	6.185.161

	Samenvatting materiele vaste activa en afschrijvingspercentages	Verkrijgings prijs t/m 2022	Cum.afschr. t/m 2022	Boek waarde 31-dec-22	Afschrijvingspercentages	
					%	%
1.1.2.1	Gebouwen en verbouwingen	802.714	-221.778	580.936	5,00%	
1.1.2.3.0	Meubilair	3.932.103	-1.235.007	2.697.096	6,67%	14,30%
1.1.2.3.1	Inventaris en apparatuur	807.203	-366.708	440.495	20,00%	
1.1.2.3.2	ICT	3.257.234	-1.704.097	1.553.137	10,00%	25,00%
1.1.2.4.0	Duurzame leermiddelen	1.657.063	-834.227	822.836	11,11%	
1.1.2.4.1	Overige materiële vaste activa	116.789	-26.128	90.661	10,00%	20,00%
		10.573.106	-4.387.945	6.185.161		

In 2022 zijn de materiële vaste activa geheel beoordeeld. Niet meer aanwezige activa zijn afgeboekt en verwijderd uit de financiële administratie. De totale verkrijgingsprijs van deze activa bedroeg € 1.269.631.
Dit totaalbedrag kan worden uitgesplitst in de volgende categorieën:

*Desinvesteringen	Verkrijgings prijs	Cum.afschr. t/m	Boek waarde
Meubilair:	149.018	-149.018	0
Inventaris en apparatuur:	185.055	-185.055	0
ICT:	563.866	-563.866	0
Duurzame leermiddelen:	360.093	-346.480	13.613
Overige materiële vaste activa	11.599	-11.599	0
	1.269.631	-1.256.018	13.613

Deze posten hadden een boekwaarde van € 13.613.

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

		31-dec-22	31-dec-21
1.2.2	**Vorderingen**	**in €**	**in €**
1.2.2.2	Ministerie van OCW 1)	0	1.416.923
1.2.2.3	Gemeenten	145.261	343.303
1.2.2.10	Overige vorderingen	0	364
1.2.2.15	Overlopende activa	726.939	602.467
		872.200	2.363.057

1) Per 1 januari 2023 wordt de bekostiging van het primair onderwijs vereenvoudigd en omgezet van schooljaarbekostiging naar kalenderjaarbekostiging. Hierdoor is de vordering die in de periode augustus-december als gevolg van het betaalritme werd opgebouwd komen te vervallen.

	Verloopstaat gemeenten	Saldo 31-dec-21	Ontvangen 2022	Besteed 2022	Boeken tlv 2022	Overige 2022	Saldo 31-dec-22
1.2.2.3.10	Gemeente subsidie huisvesting	40.806	40.806	0	0	0	0
1.2.2.3.12	Gemeente subsidie nieuw-/verbouw	237.728	78.444	92.722	131.981	0	120.025
1.2.2.3.14	Gemeente subsidie 1e inrichting meubilair	43.547	0	0	43.547	0	0
1.2.2.3.15	Gemeente subsidie diverse aanvragen	21.222	543.996	548.010	0	0	25.236
		343.303	663.246	640.732	175.528	0	145.261

		31-dec-22	31-dec-21
1.2.2.10	**Overige vorderingen (specificatie)**	**in €**	**in €**
1.2.2.10	Overige vorderingen	0	364
		0	364

		31-dec-22	31-dec-21
1.2.2.15	**Overlopende activa (specificatie)**	**in €**	**in €**
1.2.2.12	Vooruitbetaalde en/of vooruitgefactureerde posten	583.392	482.076
1.2.2.13	Nog te ontvangen bijdragen samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs	5.347	3.878
1.2.2.15	Overige overlopende activa	138.200	116.513
		726.939	602.467

		31-dec-22	31-dec-21
1.2.4	**Liquide middelen**	**in €**	**in €**
1.2.4.1	Kassen	0	251
1.2.4.2	Banken	2.383.027	1.121.377
1.2.4.2.1	Spaarrekeningen	1.230.416	1.730.416
		3.613.443	2.852.044

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van het bestuur.

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

2 Passiva

		31-dec-22	31-dec-21
2.1	**Eigen vermogen**	**in €**	**in €**
2.1.1.1	Algemene reserve	2.216.919	3.350.837
2.1.1.2	Bestemmingsreserve (publiek)	2.607.233	1.676.675
2.1.1.3	Bestemmingsreserve (privaat)	424.207	403.048
		5.248.359	5.430.560

		Saldo	Bestemming	Overige	Saldo
2.1	**Eigen vermogen (specificatie en resultaatverwerking)**	**31-dec-21**	**resultaat**	**mutaties**	**31-dec-22**
2.1.1.1	**Algemene reserve**				
2.1.1.1.1	Stichtingskapitaal	953	0	0	953
2.1.1.1.2	Algemene reserve	3.349.884	-1.133.918	0	2.215.966
2.1.1.2	**Bestemmingsreserve (publiek)**				
2.1.1.2.10	Reserve overige bestemmingen	1.676.675	930.558	0	2.607.233
2.1.1.3	**Bestemmingsreserve (privaat)**				
2.1.1.3.3	Bestemmingsreserve private middelen	403.048	21.159	0	424.207
		5.430.560	-182.201	0	5.248.359

		31-dec-22	31-dec-21
2.2	**Voorzieningen**	**in €**	**in €**
2.2.1	Personeelsvoorzieningen	686.171	702.911
2.2.3	Voorziening groot onderhoud	1.049.778	1.157.020
		1.735.949	1.859.931

	Specificatie voorzieningen	**Saldo**	**Dotatie**	**Onttrekking**	**Vrijval**	**Rente**	**Saldo**
	dotaties / onttrekkingen	**31-dec-21**	**2022**	**2022**	**2022**	**Mutatie***	**31-dec-22**
2.2.1.4	Voorziening jubilea personeel	353.735	63.637	-28.959	-52.023	0	336.390
2.2.1.6	Voorziening personeel overig	349.176	223.632	-12.449	-210.578	0	349.781
2.2.3.0	Voorziening onderhoud gebouwen	1.157.020	585.000	-692.242	0	0	1.049.778
		1.859.931	872.269	-733.650	-262.601	0	1.735.949

* bij netto contante waarde

	Specificatie naar looptijd	**Kortlopend**	**Kortlopend**	**Langlopend**	**Saldo**
	voorzieningen	**deel < 1 jr**	**deel 1-5 jr**	**deel > 5 jr**	**31-dec-22**
2.2.1.4	Voorziening jubilea personeel	41.682	128.759	165.949	336.390
2.2.1.6	Voorziening personeel overig	276.717	69.038	4.026	349.781
2.2.3.0	Voorziening onderhoud gebouwen	352.626	-385.386	1.082.538	1.049.778
		671.025	-187.589	1.252.513	1.735.949

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

		31-dec-22	31-dec-21
2.3	**Langlopende schulden**	**in €**	**in €**
2.3.7.1	Overige langlopende schulden	0	10.236
		0	10.236

	Specificatie langlopende schulden	Saldo 31-dec-21	Leningen 2022	Aflossingen 2022	Saldo 31-dec-22	Looptijd > 1 jaar	Looptijd > 5 jaar	Rentevoet
2.3.7.1	Overige langlopende schulden	10.236	0	-10.236	0	0	0	
		10.236	0	-10.236	0	0	0	

		31-dec-22	31-dec-21
2.4	**Kortlopende schulden**	**in €**	**in €**
2.4.6	Gemeenten	202.395	18.784
2.4.8	Crediteuren	363.740	405.581
2.4.9.1	Loonheffing en premies	1.344.488	1.251.975
2.4.10	Pensioenpremies	375.950	365.177
2.4.12	Overige kortlopende schulden	18.066	4.465
2.4.19	Overlopende passiva	1.381.857	1.260.735
		3.686.496	3.306.717

	Verloopstaat gemeenten	Saldo 31-dec-21	Ontvangen 2022	Besteed 2022	Boeken tgv 2022	Overige 2022	Saldo 31-dec-22
2.4.6.2	Gemeente nationaal programma onderwijs	0	324.810	163.276	0	0	161.534
2.4.6.4	Gemeente subsidie huisvesting	18.784	20.000	18.784	0	0	20.000
2.4.6.9	Gemeente subsidie diverse aanvragen	0	15.000	0	0	0	15.000
2.4.6.10	Gemeente diversen	0	0	0	0	5.861	5.861
		18.784	359.810	182.060	0	5.861	202.395

		31-dec-22	31-dec-21
2.4.12	**Overige kortlopende schulden (specificatie)**	**in €**	**in €**
2.4.12.1	Schulden aan personeel	18.066	4.465
		18.066	4.465

		31-dec-22	31-dec-21
2.4.19	**Overlopende passiva (specificatie)**	**in €**	**in €**
2.4.14	Ministerie van OCW (vooruitontvangen subsidie)	84.647	192.237
2.4.16.0	Vooruitontvangen en/of vooruitgefactureerde posten	19.200	12.200
2.4.16.1	Vooruitontvangen bijdragen samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs	80.861	81.507
2.4.17	Rechten vakantiegeld en bindingstoelage	1.031.522	873.445
	Accountants- en administratiekosten	25.936	22.139
2.4.19.0	Overige overlopende passiva	139.691	79.207
		1.381.857	1.260.735

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

Overzicht geoormerkte doelsubsidies OCW

G1 **Subsidies waarbij het eventueel niet aangewende deel van de subsidie, mits de activiteiten volledig zijn uitgevoerd, kan worden besteed aan andere activiteiten waarvoor bekostiging wordt verstrekt.**

Omschrijving	Toewijzing		De activiteiten zijn ultimo verslagjaar conform de subsidiebeschikking geheel uitgevoerd en afgerond
	Kenmerk	Datum	J/N
Subsidie voor studieverlof	1165151	23-8-2021	J
Subsidie voor studieverlof	1165379	23-8-2021	J
Subsidie voor studieverlof	1166268	23-8-2021	J
Subsidie zij-instroom	1083288	26-5-2020	J
Subsidie zij-instroom	1083381	26-5-2020	J
Subsidie zij-instroom	1102846	1-12-2020	J
Subsidie zij-instroom	1158893	27-5-2021	N
Subsidie zij-instroom	1158899	27-5-2021	N
Subsidie zij-instroom	1158955	27-5-2021	N
Subsidie zij-instroom	1160522	21-7-2021	N
Subsidie zij-instroom	1164581	23-8-2021	N
Subsidie zij-instroom	1183608	23-11-2021	N
Subsidie zij-instroom	1183679	23-11-2021	N
Subsidie zij-instroom	1183772	23-11-2021	N
Teambeurs PO	TEAM19023	5-12-2019	J
Impuls en Innovatiebewegingsonderwijs	IIB210156	13-12-2021	N
Impuls en Innovatiebewegingsonderwijs	IIB220073	28-7-2022	N
Subsidie voor studieverlof	1240610	21-4-2022	J
Subsidie voor studieverlof	1278623	23-8-2022	N
Subsidie voor studieverlof	1278703	23-8-2022	N
Subsidie voor studieverlof	1279116	23-8-2022	N
Subsidie zij-instroom	1212724	23-2-2022	J
Subsidie zij-instroom	1244884	21-4-2022	J

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

G2 Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule

G2-A Subsidies die uitsluitend mogen worden aangewend voor het doel waarvoor de subsidie is verstrekt, aflopend per ultimo verslagjaar.

Omschrijving	Toewijzing Kenmerk	Toewijzing Datum	Bedrag van de toewijzing €	Ontvangen t/m vorig verslagjaar €	Totale subsidiabele kst t/m vorig verslagjaar	Saldo per 1 jan verslagjaar €	Ontvangen in verslagjaar €	Subsidiabele kosten in verslagjaar €	Te verrekenen per 31 dec verslagjaar €
Totaal			0	0	0	0	0	0	0

G2-B Subsidies die uitsluitend mogen worden aangewend voor het doel waarvoor de subsidie is verstrekt, doorlopend tot in een volgend verslagjaar.

Omschrijving	Toewijzing Kenmerk	Toewijzing Datum	Bedrag van de toewijzing €	Ontvangen t/m vorig verslagjaar €	Totale subsidiabele kst t/m vorig verslagjaar	Saldo per 1 jan verslagjaar €	Ontvangen in verslagjaar €	Totaal kosten Subsidiabele kosten in verslagjaar €	Saldo nog te Te verrekenen per 31 dec verslagjaar €
Totaal			0	0	0	0	0	0	0

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Meerjarige financiële verplichting

Garanties

De afgegeven garanties ten behoeve van derden per 31-12-2022 bedraagt € 11.000.

Huurrechten

Vlietkinderen BSO/TSO huurinkomsten een contract tot 31-01-2027 met een jaarlijkse gemiddelde opbrengst van € 43.250

Langlopende contracten

Omschrijving	Periode	Resterende contractwaarde incl. BTW	2023	> 1 jaar
Huur bestuursbureau	1-1-2013 t/m 31-7-2028	€ 284.000	€ 62.000	€ 222.000

Vordering op OCW i.v.m. nieuwe bekostigingssystematiek

Per 1 januari 2023 is de bekostiging van het primair onderwijs na wetswijziging vereenvoudigd Daarmee is de bekostigingssystematiek gewijzigd.

Bij de overgang van de oude naar de nieuwe bekostigingssystematiek zijn schoolbesturen door de regelgeving en besluitvorming van de minister met een groot materieel probleem geconfronteerd. Waar de schoolbesturen in een (school)jaar normaal gesproken 100% aan bekostiging ontvangen, is dat in de overgang naar de nieuwe bekostigingssystematiek circa 93% voor het schooljaar 2022/23. Schoolbesturen in de PO-sector werden daardoor in de periode augustus tot en met december 2022 door de minister met circa 7% gekort op hun bekostiging. Dit komt voor ons schoolbestuur neer op € 1.540.384 Voorzichtigheidshalve is dit bedrag niet als vordering op de balans per 31 december 2022 opgenomen.

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

De minister stelt zich op het standpunt dat dit materieel grote probleem voor het schoolbestuur slechts "een boekhoud-technische correctie [is] aangezien de totale bekostiging van het Rijk naar scholen niet wijzigt door de vereenvoudiging". De overgang van een oude naar een nieuwe bekostigingssystematiek is echter niet louter een papieren exercitie; de keuzes die daarbij worden gemaakt hebben werkelijk een negatief effect op het onderwijsproces. De keuze van de minister om de schoolbesturen in 2022 fors minder bekostiging toe te kennen heeft reële consequenties. Deze korting heeft om meerdere redenen impact op de bedrijfsvoering:

- De korting heeft een substantiële invloed op onze liquiditeitspositie waardoor minder in het onderwijs kan worden geïnvesteerd dan gewenst. Dit heeft concreet geleid tot het uitstellen van geplande investeringen.
- Deze korting verlaagt ons eigen vermogen met 27% waardoor het vrij besteedbare vermogen sterk is verlaagd zodat minder kan worden besteed aan de doelen in het Koersplan in de jaren 2023-2026.
- De huidige inflatie is hoger dan de indexatie van de rijksvergoeding, door deze korting is er minder vermogen beschikbaar om dit uit het eigen vermogen te dekken. Door de samenloop van de inflatie, ontoereikende indexatie van de rijksvergoeding en deze korting is het onvermijdelijk dat dit leidt tot een vermindering van het budget voor personeel waardoor dit ten koste gaat van het primaire proces.
- Deze korting leidt met de actuele rentevergoedingen jaarlijks tot minimaal € 35.000 lagere renteopbrengsten (uitgaand van actueel tarief 12 maands deposito).

Vandaar dat ons schoolbestuur samen met circa 230 schoolbesturen, juridisch begeleid door advocatenkantoor Stibbe en gecoördineerd vanuit de PO-Raad, gezamenlijk bezwaar hebben gemaakt tegen de beschikkingen voor d laatste vijf maanden van 2022. Dit bezwaar is op 30 november 2022 door de minister ongegrond verklaard.
De financiële belangen en de relevante juridische vragen n.a.v. de beslissing op bezwaar van de minister zijn het volgens ons waard om de kwestie aan een onafhankelijke partij, zijnde de bestuursrechter, voor te leggen.
Daarom hebben wij besloten om gezamenlijk met ruim 220 schoolbesturen een beroep bij de rechtbank Midden-Nederland in te stellen tegen de beslissing op bezwaar van de minister. Op het moment van dit schrijven loopt deze beroepsprocedure nog en is niet bekend wanneer hierin uitspraak volgt.

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

Toelichting op de staat van baten en lasten 2022

		Realisatie 2022 In €	Begroting 2022 In €	Realisatie 2021 In €
	Baten			
	Rijksbijdragen OCW			
3.1.1.1.0	OCW lumpsum	19.844.823	17.597.464	19.049.142
3.1.1.1.0.1	OCW Nationaal Programma Onderwijs (NPO)	3.723.448	3.553.003	1.671.724
3.1.1.1.3	OCW personeels en arbeidsmarktbeleid	5.574.162	4.830.346	4.566.404
3.1.1.1.4	OCW lgf en impulsgebieden	732.713	746.859	687.983
3.1.1.1.5	OCW prestatiebox	0	0	634.996
3.1.1.1.5.1	OCW Professionalisering personeel en begeleiding	474.193	454.888	190.520
3.1.1.1.7	OCW materiële instandhouding	3.776.162	3.775.284	3.710.654
3.1.1.1.19	OCW overige subsidies	651.219	255.150	1.967.877
3.1.3.1	OCW bijdragen via samenwerkingsverbanden	1.118.217	1.017.288	1.121.173
		35.894.937	**32.230.282**	**33.600.473**
	Overige overheidsbijdragen en subsidies			
3.2.2.2.0	Gemeente bijdragen onderwijsbeleid	390.325	203.500	243.819
3.2.2.2.1	Gemeente bijdragen huisvesting en materieel	104.182	95.000	90.444
3.2.2.2.2	Gemeente overige bijdragen	29.377	0	12.880
		523.884	**298.500**	**347.143**
	Overige baten			
3.5.5	Ouderbijdragen	190.213	230.695	201.127
3.5.1	Verhuur	326.235	245.045	280.331
3.5.2	Detachering personeel	29.653	17.000	17.700
3.5.4	Sponsoring	15.909	0	0
3.5.10	Baten van derden	56.083	115.000	9.788
3.5.10.1	Vervangingsfonds bijdragen en subsidies	2.000	0	0
3.5.10.2	Overige baten	79.896	280	43.037
		699.989	**608.020**	**551.983**
	Totaal baten	**37.118.810**	**33.136.802**	**34.499.599**

In 2022 zijn onderstaande bedragen van het samenwerkingsverband Stichting Passend Primair Onderwijs Haaglanden (SPPOH) ontvangen:

Vergoeding voor basisondersteuning	558.806
Vergoeding voor arrangementen (88)	246.558
Vergoeding deelname OPR	6.000
Totaal	811.364

De bijdragen van de samenwerkingsverbanden Passend Primair Onderwijs Regio Leiden en SPPOH zijn opgenomen in post 3.1.3.1. van de staat van baten en lasten. Op grond van de grondslagen voor resultaatbepaling worden de inkomsten voor arrangementen evenredig verdeeld over de looptijd van het arrangement.

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

		Realisatie 2022 In €	Begroting 2022 In €	Realisatie 2021 In €
	Lasten			
	Loonkosten personeel			
4.1.1.1	Loonkosten bestuur, directie en toezicht	3.023.437	2.755.802	2.735.011
4.1.1.2	Loonkosten onderwijzend personeel	20.903.071	20.323.399	19.582.759
4.1.1.3	Loonkosten onderwijsondersteunend personeel	4.198.923	3.089.393	3.413.337
4.1.1.4	Loonkosten vervangingen	484.248	231.500	254.445
		28.609.679	**26.400.094**	**25.985.552**
	Overige personele kosten			
4.1.2.2.0	Inhuur personeel niet in loondienst	1.773.737	1.160.950	1.357.377
4.1.2.3.0	Scholing en opleiding personeel	614.536	322.500	462.307
4.1.2.3.1	Personeelsbijeenkomsten, overleg, beleid en zorg	120.979	130.500	86.745
4.1.2.3.2	Werving en selectie	67.219	5.000	14.683
4.1.2.3.3	Representatie, bijeenkomsten en consumpties	59.207	52.350	46.577
4.1.2.3.4	Kosten kwaliteit en projecten	240	0	1.511
4.1.2.3.9	Overige personele kosten	289.682	167.100	180.140
4.1.2.1.11	Dotaties personele voorzieningen	287.269	50.000	338.712
4.1.2.1.12	Onttrekking/vrijval personele voorzieningen	-291.560	0	-35.180
		2.921.309	**1.888.400**	**2.452.872**
	Uitkeringen personeel en vervangers			
4.1.3.2	Ontvangen vergoedingen Vervangingsfonds	0	0	-7.644
4.1.3.3	Uitkeringen (-/-)	-280.906	-111.500	-327.137
		-280.906	**-111.500**	**-334.781**
	Personele lasten	**31.250.082**	**28.176.994**	**28.103.643**
	Specificatie personele lasten naar samenstelling			
4.1.1.1	Brutolonen en salarissen	21.960.803	19.826.494	19.448.289
4.1.1.2	Sociale lasten	3.096.814	2.719.200	2.812.191
4.1.1.3	Premies Vf/Pf en Risicofonds	294.817	580.800	575.547
4.1.1.5	Pensioenlasten	3.257.245	3.273.600	3.149.525
	Totaal lonen en salarissen	**28.609.679**	**26.400.094**	**25.985.552**

In de pensioenlasten 2022 en 2021 zijn uitsluitend de werkgeverslasten opgenomen.

Bij de stichting waren in 2022 gemiddeld 369,06 FTE's werkzaam (2021: 364,42 FTE's)

Onderverdeeld naar:	**2022**	**2021**
Directie	26,24	25,90
Onderwijzend personeel	271,71	275,84
Onderwijs ondersteunend personeel	71,11	62,68
	369,06	**364,42**

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

		Realisatie 2022 In €	Begroting 2022 In €	Realisatie 2021 In €
	Investeringen			
4.2.0.1	Investeringen nieuwbouw en verbouwingen	107.349	292.500	168.959
4.2.0.3	Investeringen in meubilair	919.016	761.700	578.198
4.2.0.4	Investeringen in leermiddelen	185.529	304.850	174.808
4.2.0.5	Investeringen in inventaris en apparatuur	91.864	165.050	69.926
4.2.0.6	Investeringen in ICT	564.141	551.650	600.169
4.2.0.7	Investeringen in overige mva	46.983	237.500	11.918
4.2.0.10	Overboekingsrekening mva naar balans	-1.914.882	-2.313.250	-1.603.978
		0	**0**	**0**
	Afschrijvingen			
4.2.2.0	Afschrijvingskosten gebouwen en verbouwingen	35.567	43.693	29.864
4.2.2.1	Afschrijvingskosten meubilair	252.165	248.093	204.751
4.2.2.2	Afschrijvingskosten inventaris en apparatuur	76.718	82.598	86.273
4.2.2.3	Afschrijvingskosten ICT	549.230	523.149	474.429
4.2.2.4	Afschrijvingskosten leermiddelen	182.189	194.852	177.243
4.2.2.5	Afschrijvingskosten overige mva	12.582	20.761	11.389
4.2.2.7	Desinvesteringen en boekresultaat mva	13.613	0	1.193
		1.122.064	**1.113.146**	**985.142**
	Huisvestingslasten			
4.3.1.0	Huur terreinen en gebouwen	262.739	253.500	222.771
4.3.3.0	Klein onderhoud gebouwen en terreinen	256.718	202.205	249.011
4.3.4.0	Energie en water	345.099	316.400	355.578
4.3.5.0	Schoonmaakkosten	681.044	640.750	686.149
4.3.6.0	Heffingen en vuilafvoer	76.094	63.000	73.824
4.3.7.0	Groot onderhoud	692.242	764.875	604.489
4.3.7.1	Onttrekking voorziening onderhoud	-692.242	-764.875	-604.489
4.3.7.2	Dotatie voorziening onderhoud	585.000	585.000	579.500
4.3.8.0	Overige huisvestingslasten	35.853	45.000	21.539
		2.242.547	**2.105.855**	**2.188.372**
	Administratie, beheer en bestuur			
4.4.1.0	Administratie en advisering door derden	361.668	337.000	335.301
4.4.1.1	Accountantskosten	25.894	24.000	25.015
4.4.1.2	Contributie besturenorganisaties	53.469	51.000	51.340
4.4.1.3	Verzekeringen	23.204	22.500	22.152
4.4.1.4	Medezeggenschap	9.662	6.550	6.589
4.4.1.5	Telefonie / Dataverbindingen	59.180	55.800	61.033
4.4.1.6	Schooladministratie	37.022	25.300	42.315
4.4.1.7	Contributies scholenorganisaties	22.678	16.250	19.796
4.4.1.8	Overige schoolgebonden kosten	149.352	153.350	177.623
4.4.1.9	Overige lasten beheer en administratie	56.338	60.000	55.252
		798.467	**751.750**	**796.416**
	Uitsplitsing accountantskosten			
4.4.1.1	*Honorarium onderzoek jaarrekening*	*25.894*	*24.000*	*25.015*
		25.894	***24.000***	***25.015***

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

		Realisatie 2022 In €	Begroting 2022 In €	Realisatie 2021 In €
	Inventaris, apparatuur en leermiddelen			
4.4.3.0	Onderwijsleerpakket incl. ondw licenties	1.001.332	874.883	941.042
4.4.3.1	Reproductiekosten	160.976	116.000	147.857
4.4.2.0	Kosten en onderhoud meubilair en inventaris	22.620	5.500	17.333
4.4.2.1	Beheer en kosten ICT incl. adm. licenties	284.292	261.050	277.348
		1.469.220	**1.257.433**	**1.383.580**
	Overige lasten			
4.4.5.3	Kosten van projecten	64.784	85.138	106.569
4.4.5.4	Activiteiten, werkweken en excursies	325.785	240.275	270.052
4.4.5.5	Kantinekosten	0	0	28
4.4.5.1	NPO uitgaven	0	238.522	0
4.4.5.1	Overige schoolkosten	16.890	6.104	9.928
		407.459	**570.039**	**386.577**
4.4	**Overige instellingslasten**	**2.675.146**	**2.579.222**	**2.566.573**
	Totaal lasten	**37.289.839**	**33.975.217**	**33.843.730**
	Financiële baten en lasten			
	Financiële baten			
6.1.1	Rentebaten en dividenden	0	0	11
	Financiele lasten			
6.2.1	Rentelasten banken	-11.172	-35.000	-16.721
		-11.172	**-35.000**	**-16.710**
	Resultaat	**-182.201**	**-873.415**	**639.159**

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

(Voorstel) bestemming van het resultaat

Het exploitatieresultaat over het jaar 2022 bedraagt € 182.201 negatief.

Het bestuur stelt voor om het exploitatieresultaat te bestemmen aan de onderstaande reserves.

Vooruitlopend op de vaststelling door het bestuur is dit voorstel reeds in de jaarrekening verwerkt.

	Stand 31-dec-21	Bestemming resultaat	Overige mutaties	Stand 31-dec-22
	€	€	€	€
Stichtingskapitaal	**953**	**0**	**0**	**953**
Algemene reserve	**3.349.884**	**-1.133.918**	**0**	**2.215.966**
Bestemmingsreserves publiek	**1.676.675**	**930.558**	**0**	**2.607.233**
Bestemmingsreserve strategisch beleidsplan	322.700	280.344	0	603.044
Bestemmingsreserves scholen	406.483	95.127	0	501.610
Bestemmingsreserve Nutsbasisschool	467.522	0	0	467.522
Bestemmingsreserve Nuts Ouderbijdragen	75.500	-22.000	0	53.500
Bestemmingsreserve NPO	241.662	552.437	0	794.099
Bestemmingsreserve afschrijvingskosten NPO	162.808	24.650	0	187.458
Bestemmingsreserves privaat	**403.048**	**21.159**	**0**	**424.207**
	5.430.560	**-182.201**	**0**	**5.248.359**

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

Gebeurtenissen na balansdatum

Na afloop van het boekjaar hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan die van belang zijn voor de beoordeling van de positie van de instelling.

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

Overzicht verbonden partijen

Overige verbonden partijen (minderheidsbelang en geen beslissende zeggenschap)

Per 31 december 2022 zijn er financiële of organisatorische banden met de volgende rechtspersonen:

Naam	Statutaire zetel	Juridische vorm	code activiteiten
Stichting Passend Primair Onderwijs Haaglanden	Den Haag	Stichting	4
Passend Primair Onderwijs regio Leiden	Leiden	Stichting	4

Code activiteiten: 1. contractonderwijs, 2. contractonderzoek, 3. onroerende zaken, 4. overige

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

WNT-verantwoording 2022

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen ingegaan. Per 1 januari 2016 is de maximale beloning afhankelijk van het aantal complexiteitspunten van de organisatie.
Deze verantwoording is opgesteld op basis van de op Stichting Panta Rhei van toepassing zijnde regelgeving het WNT maximum voor het onderwijs.

Het bezoldigingsmaximum in het boekjaar 2022 is	€ 168.000	Aantal punten	10
Klasse bezoldigingsmaximum in het boekjaar 2022	D		

Het intern toezichthoudend orgaan heeft in haar vergadering van 28-01 2022 ingestemd met deze WNT norm.

Deze klasseindeling is gebaseerd op de uitkomsten van de complexiteitsvragen die als volgt zijn vastgesteld:

Gemiddelde totale baten	6
Gemiddeld aantal leerlingen	3
Gewogen aantal onderwijssoorten	1
Totaal aantal complexiteitspunten	10

Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Het WNT-maximum voor de leden van de Raad van Toezicht bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum.

Voor elke hieronder vermelde onverschuldigde betaling is een vordering ingesteld die is inbegrepen in de post overige vorderingen.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Gegevens 2022		
Bedragen x € 1	H. van de Kant	
Functiegegevens	Vz. College van bestuur	
Aanvang en einde functievervulling in 2022	1-jan-22	31-dec-22
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	
Dienstbetrekking?	Ja	
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	133.225	
Beloning betaalbaar op termijn	22.277	
Subtotaal	155.502	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	**168.000**	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t	
Bezoldiging	**155.502**	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan		
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling		
Gegevens 2021		
Functiegegevens	Vz. College van bestuur	
Aanvang en einde functievervulling in 2021	1-jan-21	31-dec-21
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	
Dienstbetrekking?	Ja	
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	121.951	
Beloning betaalbaar op termijn	22.036	
Totaal bezoldiging 2021	**143.987**	
Individueel WNT-maximum	**163.000**	

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

Niet van toepassing

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

Gegevens 2022						
Bedragen x € 1	C.A.M.J. van Hameren		M.A.M. Sietaram- van der Meer		C.A.M.J. van Hameren	
Functiegegevens	Vz. Raad van Toezicht		Vz. Raad van Toezicht		Lid	
Aanvang en einde functievervulling in 2022	1-sep-22	31-dec-22	1-jan-22	31-aug-22	1-jan-22	31-aug-22
Bezoldiging						
Bezoldiging	3.024		6.018		4.536	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	8.423		16.777		11.185	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t		N.v.t		N.v.t	
Bezoldiging	**3.024**		**6.018**		**4.536**	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t		N.v.t		N.v.t	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t		N.v.t		N.v.t	
Gegevens 2021						
Functiegegevens						
Aanvang en einde functievervulling in 2021			1-jan-21	31-dec-21	1-jan-21	31-dec-21
Bezoldiging						
Bezoldiging			9.072		6.804	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum			24.450		16.300	

Bedragen x € 1	J.C. Gravesteijn		E.S. Devilee		N. Snoeker	
Functiegegevens	Lid		Lid		Lid	
Aanvang en einde functievervulling in 2022	1-jan-22	31-dec-22	1-jan-22	31-dec-22	1-apr-22	31-dec-22
Bezoldiging						
Bezoldiging	6.804		6.804		5.103	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	16.800		16.800		12.658	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t		N.v.t		N.v.t	
Bezoldiging	**6.804**		**6.804**		**5.103**	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t		N.v.t		N.v.t	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t		N.v.t		N.v.t	
Gegevens 2021						
Functiegegevens	Lid		Lid			
Aanvang en einde functievervulling in 2021	1-jan-21	31-dec-21	1-jan-21	31-dec-21		
Bezoldiging						
Bezoldiging	6.804		6.804			
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	16.300		16.300			

Bedragen x € 1	M.L.G. van Mourik		P.M. Moorrees
Functiegegevens	Lid		lid
Aanvang en einde functievervulling in 2022	1-sep-22	31-dec-22	
Bezoldiging			
Bezoldiging	2.268		
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	5.615		
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t		
Bezoldiging	**2.268**		
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t		
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t		
Gegevens 2021			
Functiegegevens			lid
Aanvang en einde functievervulling in 2021			1-jan-21 31-dec-21
Bezoldiging			
Bezoldiging			6.804
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum			16.300

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

1d. Topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.800 of minder
Niet van toepassing

1e. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van meer dan € 1.800
Niet van toepassing

1f. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van meer dan € 1.800 waarop de anticumulatie bepaling van toepassing is
Niet van toepassing

1g. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van € 1.800 of minder waarop de anticumulatiebepaling van toepassing is
Niet van toepassing

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking
Niet van toepassing

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT
Niet van toepassing

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

Gegevens over de rechtspersoon

Algemene gegevens

Bestuursnummer	41447
Naam instelling	Stichting r.-k., Algemeen Bijzonder en Openbaar Primair Onderwijs PANTA RHEI
KvK-nummer	27264261
Adres	Overgoo 13, 2266 JZ LEIDSCHENDAM
Postadres	Postbus 103, 2270 AC VOORBURG
Telefoon	070-3879900
E-mailadres	info@stichtingpantarhei.nl
Website	www.stichtingpantarhei.nl

Contactpersoon

Naam	De heer Mr. H. van de Kant
Adres	Postbus 103, 2270 AC VOORBURG
Telefoon	070-3879900
E-mailadres	info@stichtingpantarhei.nl

BRIN-nummers

03NT	De Regenboog
03TQ	Essesteijn
05DM	Maerten v.d. Velde
06LP	Nutsschool
06LU	KC de Telescoop
08NI	De Lusthof
09KZ	Emmaus Vrs
09MH	St Maarten
10VD	OBS Margriet
11JD	MMiXX
12NO	OBS De Tandem
12UO	Prof. Casimirschool
13AR	OBS De Parachute
20UO	IKEC De Waterlelie
20UU	Maria Bernadette
26PX	De Walvis
29YF	ABS Het Dok

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023

Druivenstraat 1
4816 KB Breda
T: 088 277 21 10
peter.hopstaken@mazars.nl

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het bestuur en de Raad van Toezicht van

Stichting r.-k., Algemeen Bijzonder en Openbaar Primair Onderwijs PANTA RHEI

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van Stichting r.-k., Algemeen Bijzonder en Openbaar Primair Onderwijs PANTA RHEI te Leidschendam gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting r.-k., Algemeen Bijzonder en Openbaar Primair Onderwijs PANTA RHEI op 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 'Referentiekader' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2022;
2. de staat van baten en lasten over 2022; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

mazars

Wij zijn onafhankelijk van Stichting r.-k., Algemeen Bijzonder en Openbaar Primair Onderwijs PANTA RHEI zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. De andere informatie bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en op grond van de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.2.2 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2. **'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW** 2022 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

mazars

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Regeling jaarverslaggeving onderwijs en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.2.2 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 'Referentiekader' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022. In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

mazars

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's:
  - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
  - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn;
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Breda, 23 juni 2023

Mazars N.V.

Origineel getekend door: drs. P.A.J. Hopstaken RA

Ondertekening van de jaarrekening

Hierbij stellen wij de jaarrekening 2022 sluitend met een resultaat van € -182.201 vast.

Leidschendam, 19 juni 2023

Mr. H. van de Kant
Voorzitter College van Bestuur

Hierbij keuren wij de jaarrekening 2022 sluitend met een resultaat van € -182.201 goed.

Leidschendam, 19 juni 2023

Mevr.C.A.M.J. van Hameren
Voorzitter Raad van Toezicht

Dhr. E.S. Devilee
Lid Raad van Toezicht

Mevr. J.C. Gravesteijn
Lid Raad van Toezicht

Me r. M.L.G. van Mourik
Lid Raad van Toezicht

Dhr. N.R. Snoeker
Lid Raad van Toezicht

mazars
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
PH/23 juni 2023